

Başlarken

Değerli Okurlar,

Yerel yönetim seçimleri, demokrasimizin temel taşlarından birisidir. Her biri kendi topluluğuna hizmet etme sorumluluğunu taşıyan yerel yöneticiler, belediye başkanları doğrudan vatandaşların günlük yaşamlarını etkileyen kararlar alır ve bu kararlar vatandaşlarımızın gündelik hayatını doğrudan etkilemektedir. Mart ayı, ülkemizde yerel yönetimlerin demokratik bir şekilde belirlendiği önemli bir dönemi işaret etmiştir.

2024 yılı Mart ayı içerisinde gerçekleştirilen yerel yönetim seçimleri, vatandaşların tercihlerini ifade etme ve kendi belediyelerini şekillendirme fırsatı bulduğu bir süreç olmuştur. Yerel seçimler, demokrasimizin gücünü ve çeşitliliğini yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda yerel yönetimlerin toplumun ihtiyaçlarına uygun hizmet sunma görevini vurgular.

Bu ay içinde birçok belediyede belediye başkanlarının değiştiği bir dönemi geride bıraktık. Ancak, unutmamalıyız ki, yerel halka hizmet götürmek, hangi siyasi partiden gelirse gelsin, yerel yöneticilerin asli görevidir. Yerel seçimlerin ardından, yeni dönemde tüm belediyelerin, vatandaşların beklentilerine ve ihtiyaçlarına en iyi şekilde cevap verecek şekilde çalışmalarını dört gözle bekliyoruz. Mahalli İdareler Dergisi olarak bizler de bu süreçte tüm belediyelerimizin ve yerel yönetimlerimizin yanında olduğumuzu belirtmek isteriz.

Dergimizin Mart sayısında, mevzuat ile ilgili yazılarımızla birlikte, her zamanki gibi birbirinden değerli yazarlarımızın kaleme aldığı makalelerle karşınızdayız.

Okurlarımızın bu değerli içeriği ilgiyle takip edeceğine inanıyor, dergimizin Mart ayı sayısının sizlere faydalı olmasını diliyoruz.

Saygılarımızla,

Murat SANCAR
Mahalli İdareler Derneği As Başkanı
Mahalli İdareler Dergisi Yazı İşleri Müdürü

Belediye Şirketleri Açısından İhaleli İşlerde SGK Asgari İşçilik Hesaplaması

Mahmut ÇOLAK

4

18

Çalışanların Doğum, Analık ve Süt İzni

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

Belediyelerin Cemevlerine İlişkin Görev ve Yetkileri

Av. Dr. M. Lamih ÇELİK

24

33

Enerji Kimlik Belgesi (EKB) Nedir? Binalarda Enerji Kimlik Belgesi Zorunlu mu?

Murat AKDAĞ

Türk İdare Sisteminde Merkezi Yönetim Yapısı

Prof. Dr. Mehmet Akif ÖZER

38

54

Mahalli İdare Şirketlerinde Değersiz Alacakların Yok Edilmesi

Mustafa YAVUZ

Köylere Hizmet Götürme Birliğinin Kurumlar Vergisi Muafiyeti ve KDV Mükellefiyeti

Salih ÇALAL

61

68

İdari Reform Çalışmaları Üzerine Bir Değerlendirme

Recep BACI

Mahalli İdareler Dergisi 2024 Yılı, Mart 128. Sayısı

Pratik Bilgiler

SORU - CEVAP: 77

Devlet Memurlarıyla İlgili Mali Haklar	79	6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu	105
Devlet Memurlarına Sağlanan Sosyal Yardımlar	80	Sigortalı Çalışanlardan Prime Esas Kazançlardan İstisna Tutulacak	105
5510 Sayılı Kanun 4/C (Memur) Kapsamında Sigortalıların Prim Organları	81	Gecikme Zammı Tablosu	106
SSK Prim Oranları	81	H - Cetveli	107
5510 Sayılı Kanun 4/A (İşçi) Kapsamında Sigortalıların Prim Organları	81	Fazla Çalışma Ücretleri	108
Belediye Başkan Ödeneği	82	Gayrimenkul Sermaye İratlarında Uygulanan Kira İstisna Tutarı	109
Belediye Meclis Üyeleri Huzur Hakkı	82	Hizmet Erbabına İşyeri veya İşyerinin Müstemilati Dışında Kalan Yerlerde Yemek Verilmek Suretiyle Sağlanan Menfaatlere İlişkin İstisna Tutarı	109
Belediye Encümen Ödeneği	83	Basit Usule Tabi Olmanın Genel Şartlarından Olan İşyeri Kira Bedeline İlişkin Tutar	109
İl Genel Meclis Üyelerinin Huzur Hakları	83	Engelliler İçin Vergi İndirimi	109
İl Encümen Brüt Ödenekleri	83	Yeniden Değerleme Oranları	109
Asgari Ücretin Net Hesabı ve İşveren Maliyeti	84	Görevden Uzaklaştırma Halinde Ödenecek Ücret	110
Gelir Vergisi Tarifesi	85	Ücretli Yıllık İzinler	110
Belediye Encümenlerinin 1608 S.K. Kapsamındaki İdari Para C.	85	İş Akdinin Feshinde İhbar Tazminatı Tutarları	110
3194 Sayılı İmar Kanunu'na İlişkin 2024 Yılı İdari Para Cezaları	86	Memur Ödemelerinden Yapılan Kesintiler	111
2559 Sayılı 2024 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	88	Devlet Memurlarına Hastalık ve Refakat İzni	112
4857 Sayılı İş Kanunu'na Göre Uygulanacak Para Cezaları	89	Memurlarda Açıkta Vekalette Ödenecek Ücret	113
Çeşitli Kanun ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gereken Parasal Sınırlara Ait Cetvel	91	Devlet Memurlarında Kurum Dışından Vekalette Ücret	113
Değerli Kağıtlar	92	Kurum İçinden Vekalette Ödenecek Ücret	114
Amortisman Ayırmada Alt Sınır	92	1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	115
Kamu Konutlarının 2024 Yılı Aylık Kira Bedelleri	93	Sular Hakkında Kanun	116
Damga Vergisine Tabi Kağıtlar	94	Ödemelerde Vergi Borcu Sorgulama	116
Vergi Usul Kanununda Yer Alan Had ve Tutarlar	97	Ödemelerde SGK Borcu Yoktur Talep Etme Borç Limitleri	117
Çevre Temizlik Vergisi	100	Yürürlük Tarihlerine Göre Tecil Faizi Oranları	117
5326 Sayılı Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları	101	2886 Sayılı Devlet İhale Kanunundaki Parasal Limitler	118
İdari Para Cezası Gerektiren Fiillerin Tekrarı	102	Tahsildarların Üzerinde Tutabilecekleri Para Limiti	119
Belediye Para Cezası Niteliğinde Olup da, Mahkemelerce Verilen Para Cezaları	102	Belediye Meclis Ve Encümen İçin Uzlaşma Limitleri	119
Emlak (Bina, Arsa ve Arazi) Vergi Değerleri ve Hesaplamaları	103	2024 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri	120
Hizmet Erbabına Yapılan Ücret Ödemelerinin Gelir Vergisinden İstisna Edilebilmesi İçin	104	Müteahhittik Karmeleri ve İş Bitirme Belgeleri İçin Geçerli Katsayılar	123
5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu	105	Türk Ticaret Kanunundaki Kabahatlerin 2023 Yılında Tatbik Olunacak Ceza Tutarları	124
7126 Sivil Savunma Kanunu	105	Proje ve Kontrollük İşlerinde Uygulanacak Yeni Oranlar	126
		Parasal Sınırlar	128
		2024 Yılı Eşik Değerler ve İhale İlan Süreleri	132

BELEDİYE ŞİRKETLERİ AÇISINDAN İHALELİ İŞLERDE SGK ASGARI İŞÇİLİK HESAPLAMASI

Mahmut ÇOLAK*

** Emekli Sosyal Güvenlik Başmüfettişi*

I- GİRİŞ

Belediye şirketleri kendi belediyelerinin veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarının 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde açmış oldukları mal, hizmet ve yapım ihalelerine katılabilmektedir. Bu ihaleler kapsamında yüklenici (alt işveren) sıfatıyla yapılacak teknik hesaplamalar sonucu ortaya çıkacak tutarda (SGK) Sosyal Güvenlik Kurumu'na bir işçilik (sigorta primine esas kazanç matrahı) bildirmesi gerekmektedir. Aksi takdirde SGK tarafından **ilişiksizlik belgesi** (işverenin/yüklenicinin SGK'ya borcunun bulunmadığı gösteren ve ihale makamına verilmek üzere düzenlenen/alınan bir belgedir) verilmez, ihale makamı nezdinde kesin teminatı iade edilmez.

Asgari işçilik; bir işin yürütümü için gerekli olan en az işçilik miktarının yani sigortalı sayısı, sigorta primine esas kazancın ve sigortalıların çalışma sürelerinin re'sen saptanması işlemidir. Asgari işçilik, uygulaması esas itibarıyla prim tahakkukunda beyan usulünden uzaklaşan ve kayıt dışı istihdamdan dolayı SGK'nın prim kaybını önlemek üzere yürürlükte

geçerli konulan bir nevi götürü vergi uygulamasıdır.

Asgari işçilik uygulaması, ihaleli işlerde ilişiksizlik belgesi almak için SGK'ya başvuran işverenlere/yüklenicilere ilişkin işyerlerinin tümünü SGK Müfettişi/SMMM ve YMM incelemesine alınması yerine, SGK tarafından yapılan ilk değerlendirmede SGK'ya bildirilmesi gereken sigorta primine esas kazancın üstünde bildirimde bulunulması durumunda incelemeye alınmamasına ve herhangi bir inceleme istenilmeden ilişiksizlik belgesi verilmesine, SGK'ya bildirilmesi gereken sigorta primine esas kazancın altında bildirimde bulunulması durumunda ise hesaplanacak prim ve gecikme zammı tutarının ödenmek üzere işverene/yükleniciye tebliğ edilerek ödenmesi/inceleme istenmesi aksi durumda incelemeye sevkine karar verilmesine ilişkin ön değerlendirme niteliğinde bir uygulamadır.

Bu çalışmamızda belediye şirketlerinin kamu kurum ve kuruluşlarının açmış olduğu ihalelere katılmaları durumunda SGK'ya bildirmesi gereken asgari işçilik tutarının hesaplanması ve eksik işçilik

çıkması durumunda karşılaşılabilecek müeyyideler 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği ve Serbest Muhasebeci Malî Müşavirler ile Yeminli Malî Müşavirlerce İşyeri Kayıtlarının İncelenmesi Hakkında Yönetmelik dikkate alınarak konu değerlendirilecektir.

II- YASAL DAYANAK

Bilindiği üzere, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "Asgari işçilik uygulaması ve uzlaşma" başlığını taşıyan 85'inci maddesi hükmünde **asgari işçilik uygulamasına** yer vermiştir.

"İşverenin, işin emsaline, niteliğine, kapsam ve kapasitesine göre işin yürütümünü açısından gerekli olan sigortalı sayısının, çalışma süresinin veya prime esas kazanç tutarının altında bildirimde bulunduğu tespit halinde, işin yürütümünü açısından gerekli olan asgarî işçilik tutarı; yapılan işin niteliği, kullanılan teknoloji, işyerinin büyüklüğü, benzer işletmelerde çalıştırılan sigortalı sayısı, ilgili meslek veya kamu kuruluşlarının görüşü gibi unsurlar dikkate alınarak tespit edilir. Söz konusu tespitler, Kurumun denetim ve kontrole görevlendirilmiş memurları tarafından yapılır.

Kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ile bankalar tarafından ihale mevzuatına göre yaptırılan işlerden ve özel nitelikteki inşaat işlerinden dolayı bu işleri yapan işveren tarafından yeterli işçilik bildirilmiş olup olmadığı Kurumca araştırılır. Bu araştırma sonucunda yeterli işçiliğin bildirilmemiş olduğu anlaşılırsa, eksik bildirilen işçilik tutarı üzerinden hesaplanan prim tutarı, 89 uncu madde gereği

hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte bir ay içinde ödenmek üzere işverene tebliğ edilir. Tebliğ edilen prim ve gecikme cezası ve gecikme zammının ödendiği veya ödeneceğinin işveren tarafından yazılı olarak taahhüt edilmesi halinde borç kesinleşir. Kuruma verilecek taahhütname üstlenilen ödeme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde, işveren hakkında 88 inci ve 89 uncu maddeler uyarınca işlem yapılır. Tebliğ edilen prim ve gecikme cezası ve gecikme zammının ödenmemesi, taahhütname verilmemesi veya Kurumca işyerinin denetlenmesine gerek görülmesi durumunda Kurumca inceleme yapılır.

Bu maddenin birinci ve ikinci fıkrasında belirtilen usullerle Kuruma bildirilmediği tespit edilen asgarî işçilik tutarı üzerinden Kurumca re'sen tahakkuk ettirilen sigorta primleri, 88 inci ve 89 uncu maddeler dikkate alınarak işverene tebliğ edilir. İşveren, tebliğ edilen prim borcuna karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde Kuruma itiraz edebilir. İtiraz takibi durdurur. Kurumca itirazın reddi halinde işveren, kararın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde yetkili iş mahkemesine başvurabilir. Mahkemeye başvurulması, prim borcunun takip ve tahsilini durdurmaz.

Kurumun denetim ve kontrole görevlendirilmiş memurlarınca, Kuruma asgarî işçilik tutarının bildirilmediği tespit edilen işyerleri hakkında ayrıca 102 nci maddenin birinci fıkrasının (d) bendi ile (e) bendinin (4) numaralı alt bendi uyarınca idarî para cezası uygulanır.

Kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ile bankalar, bu maddenin uygulanmasıyla ilgili Kurumca istenilecek bilgileri ve

belgeleri yazılı olarak en geç bir ay içinde vermeye mecburdur.

Kuruma yeterli işçilik tutarının bildirilmiş olup olmadığının araştırılmasında, işin yürütümü için gerekli olan asgarî işçilik tutarının tespitinde dikkate alınacak asgarî işçilik oranlarının saptanması ve asgarî işçilik oranlarına vaki itirazların incelenerek karara bağlanması amacıyla Kurum bünyesinde; Kurum teknik elemanlarından dört üye, Yönetim Kurulunda temsil edilen işçi ve işveren konfederasyonlarınca görevlendirilecek iki üye, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden bir üye olmak üzere toplam yedi teknik elemandan oluşan, Asgarî İşçilik Tespit Komisyonu kurulur.

Kurumca gerek görüldüğünde, aynı esaslara göre birden fazla Asgarî İşçilik Tespit Komisyonu kurulabilir. Komisyon salt çoğunlukla toplanır ve kararlar en az dört üyenin aynı yöndeki oyu ile alınır. Kurum dışındaki üyelerin üst üste üç toplantıya, son altı ay içinde ise beş toplantıya katılmaması halinde, toplantıya katılmayan üyeyi görevlendiren konfederasyonların yerine, üye sayısı bakımından en yüksek bir sonraki konfederasyondan üye davet edilir.

Asgarî İşçilik Tespit Komisyonuna Kurum dışından görevlendirilenlere, katıldıkları her toplantı günü için (2500) gösterge rakamının memur aylıklarının hesabında kullanılan katsayı ile çarpılarak bulunacak tutarı üzerinden huzur hakkı Kurumca ödenir.

Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurları tarafından devamlı mahiyetteki işyerlerinde yapılan asgarî işçilik incelemesi sonucunda tespiti yapılan ve sigortalılara mal edilemeyen fark sigorta

primine esas kazanç matrahı üzerinden gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte hesaplanacak sigorta primi ve buna bağlı uygulanacak idari para cezalarında, konuya ilişkin raporun Kurumun ilgili birimine gönderilmesinden önce işverenle uzlaşma yapılabilir. Uzlaşmaya varılması halinde, bu durum tutanakla tespit edilir. Uzlaşılan tutarlar kesin olup, uzlaşma konusu yapılan tutarlar hakkında işverence dava açılmaz ve hiçbir mercie şikâyet ve itirazda bulunulamaz. Uzlaşılan prim ve idari para cezaları, uzlaşma tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir ay içinde ödenir. İşveren, uzlaşılan idari para cezası tutarı için ayrıca peşin ödeme indiriminden yararlandırılmaz. Uzlaşılan tutarların, bu sürede tam olarak ödenmemesi halinde uzlaşma bozulur ve uzlaşılan tutarlar kazanılmış hak teşkil etmez. Uzlaşmanın temin edilememiş veya uzlaşma müzakeresinde uzlaşmaya varılamamış olması veya uzlaşmanın bozulması hallerinde işveren, bu konuya ilişkin daha sonra uzlaşma talep edemez.

Uzlaşma neticesinde indirim yapılması nedeniyle tahsil edilmemiş olan sigorta primlerinin daha sonra Kurum veya mahkeme kararıyla sigortalılara mal edilmesi halinde, daha önce eksik tahsil olunan sigorta primleri, sigortalının çalıştığı süre ve sigorta primine esas kazancı dikkate alınarak gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte tahsil olunur.

Asgarî İşçilik Tespit Komisyonunun çalışma usul ve esasları, Komisyonunda görev alacak teknik elemanların nitelikleri, asgarî işçilik tespitinde uygulanacak yöntem, verilerin belirlenmesi, tamamlanmış veya devam etmekte olan işlerle ilgili yapılacak yerinde tespit kriterleri, uzlaşma

komisyonlarının oluşumu, çalışma usul ve esasları ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

5510 sayılı Kanunun **“Kurumca verilecek idarî para cezaları”** başlıklı 102’nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendine göre; *“85 inci maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen yükümlülükleri belirtilen sürede yerine getirmeyenlere, aylık asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanır.”*

5510 sayılı Kanunun **“Kurumun denetleme ve kontrol yetkisi”** başlıklı 59’uncu maddesinin dördüncü, beşinci ve altıncı fıkralarına göre;

“İhaleli işler ile özel bina inşaatı işyerleri işverenlerine, Kuruma prim borçlarının bulunmadığını gösteren ilişiksizlik belgesinin verilmesinde, 1.6.1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Malî Müşavirlik ve Yeminli Malî Müşavirlik Kanununa göre yetki verilmiş serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirler tarafından işyeri kayıtlarının incelenmesi sonucunda Kuruma bildirildiği tespit edilen işçilik tutarlarının uygunluğu, Kurumun denetim yetkisi saklı kalmak kaydıyla, esas alınabilir.

Usul ve esasları Kurumca belirlenmiş hesaplama yöntemine uygun olarak serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirlerce düzenlenen rapor ile Kuruma yeterli işçilik bildirilmediği anlaşılan işyeri ve işverenlerinin, tespit edilen fark işçilik tutarı üzerinden hesaplanacak prim, gecikme cezası ve gecikme zammı tutarını 102 nci maddenin birinci fıkrasının (d) bendi ile (e) bendinin

(4) numaralı alt bendi uyarınca verilecek idarî para cezaları ile birlikte ödemeleri kaydıyla ilişiksizlik belgesi verilebilir.

Kurumca belirlenen usul ve esaslara aykırı hareket ederek Kurum zararına sebebiyet verdiği anlaşılan serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirler tarafından düzenlenen raporlar dikkate alınmaz ve bunların daha sonra düzenleyecekleri raporlar Kurumca işleme konulmaz. Gerçeğe aykırı rapor düzenleyen serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirler, Kurumun bu nedenle uğradığı zarardan işverenle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olup, bunlar hakkında, genel hükümlere göre Kurumun takip hakkı saklıdır. Meslek mensupları, işverenlerin devamlı işyerlerinin sigortalıları ile yaptıkları işler ile Kurumda tescil edilmemiş veya tescil edilmiş olmakla birlikte işçilik bildiriminde bulunmamış olan yukarıdaki işler hakkında inceleme yapamazlar.”

5510 sayılı Kanunun **“Kurumca verilecek idarî para cezaları”** başlıklı 102’nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine göre; *“59 uncu maddesi uyarınca Kurumun defter ve belge incelemeye yetkili denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları tarafından veya 59 uncu maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen serbest muhasebeci malî müşavirler ile yeminli malî müşavirlerce düzenlenen raporlara istinaden, Kuruma bildirilmediği tespit edilen eksik işçilik tutarının mal edildiği her bir ay için, aylık asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanır.”*

5510 sayılı Kanunun **“Prim ve idari para cezası borçlarının hak edişlerden mahsubu, ödenmesi ve ilişiksizlik belgesinin aranması”** başlıklı 90’ıncı mad-

desine göre;

“Kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki kuruluşlar, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar, ihale yolu ile yaptırdıkları her türlü işleri üstlenenleri ve bunların adreslerini on beş gün içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdür.

İşverenlerin hak edişleri, Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin borçlarının olmaması kaydıyla ödenir. Kesin teminatları ise ihale konusu işle ilgili olarak Kuruma borçlarının bulunmadığının tespit edilmesinden sonra iade edilir. İşverenlerin, kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar, bankalar ve kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar nezdindeki her çeşit alacak, teminat ve hak edişleri üzerinde işçi ücreti alacakları hariç olmak üzere yapılacak her türlü devir, temlik ve el değiştirme, Kurum alacaklarını karşılayacak kısım ayrıldıktan sonra, kalan kısım üzerinde hüküm ifade eder.

Hak edişlerin mahsubu ve ödenmesi ile teminatların prim ve idari para cezası borçlarına karşılık tutulmasına ilişkin işlemlerin usul ve esasları Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle tespit edilir.

.....

Bu maddede belirtilen yükümlülükler yerine getirilmeden hak ediş ödenmesi, kesin teminatın iade edilmesi veya geçici iskân izin belgesi ve yapı kullanma izin belgesi verilmesi veya diğer işlemlerin gerçekleştirilmesi hallerinde, ilgililer hakkında genel hükümlere göre idarî ve cezai işlem yapılır.

.....”

5510 sayılı Kanunun “**Kurumca verilecek idarî para cezaları**” başlıklı 102’nci

maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine göre; “8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında, 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilenler için aynı maddenin üçüncü fıkrasında, 47 nci maddesinin üçüncü fıkrasında ve 90 ıncı maddenin birinci fıkrasında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen kurum ve kuruluşlar ile tüzel kişilere, aylık asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanır. 8 inci maddesinin yedinci fıkrasında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen kamu idareleri ile bankalara sigortalı başına aylık asgari ücretin onda biri tutarında idari para cezası uygulanır.”

III- DİĞER HUSUSLAR

1. Asgari İşçilik Araştırması Genel Olarak Ne Şekilde Yapılır?

Kamu kurum ve kuruluşları tarafından ihale mevzuatına göre yaptırılan her türlü işlerde sosyal güvenlik müfettişlerinden önce öncelikle SGK Ünitelerince (SGK İl Müdürlükleri/Sosyal Güvenlik Merkezleri) asgari işçilik araştırması yapılır. Yapılacak araştırma; işin kesin kabulünün ya da geçici kabulünün noksatsız olarak yapıldığı tarihten sonra ve işverene (yükleniciye) ödenmesi gereken Katma Değer Vergisi hariç, malzeme fiyat farkı ve akreditif bedeli dâhil toplam istihkak tutarına, işin asgari işçilik oranının %25 eksiği uygulanmak suretiyle yapılır.

2. İhale Konusu İşin Sözleşmesinde Çalıştırılacak Sigortalı Sayısı Belli İse Araştırma Ne Şekilde Yapılır?

İşin sözleşmesinde çalıştırılacak sigortalı sayısı belli ise, öncelikle bu sigortalıların kişi/gün sayısı üzerinden SGK’ya bildirilmiş olup olmadığı araştırılır.

Bu araştırma sonucunda SGK' ya bildirilmeyen sigortalılar ile ilgili belgelerin verilmesi, yapılacak 1 ay süreli bir tebliğat ile işverenenden (yükleniciden) istenir. Belgelerin verilmemesi veya eksik verilmesi hâlinde bu belgeler SGK Ünitelerince re'sen düzenlenir. İşin sözleşmesi ile SGK' ya yapılan bildirimler arasında bir eksikliğin bulunması hâlinde söz konusu eksikliğin ihale makamınca doğrulanması durumunda bazı aylardaki kişi/gün sayısı eksikliği üzerinde durulmaz. Ancak işin sözleşmesinde çalıştırılacak sigortalı sayısı belli olmayan ve devamlı işyerlerinden yapılan ihale konusu işler için kimlerin çalıştığıнын ihale makamınca SGK' ya bildirilmesi halinde araştırma işleminde sadece bu kişilerin kazançları SGK' ya bildirilmiş kazanç tutarı olarak dikkate alınır.

3. Asgari İşçilik Oranları Ne Şekilde Belirlenir?

Asgari işçilik oranları, SGK bünyesinde oluşturulan Asgari İşçilik Tespit Komisyonunca belirlenir ve bu oranlar Sosyal Güvenlik Kurumu Asgari İşçilik Tespit Komisyonunca Belirlenen Çeşitli İşkollarına Ait Asgari İşçilik Oranlarını Gösterir Tebliğ ile yayımlanmıştır.

İhaleli işin birden fazla konuyu kapsıyor olması ve bünyesindeki her bir işin asgari işçilik oranı daha önce belirlenmiş olmak kaydıyla, ihale makamı tarafından her bir işe ait istihkak tutarlarının ayrı ayrı bildirilmesi hâlinde, araştırma işlemi, her bir işe ait asgari işçilik oranları dikkate alınarak yapılır. Her bir işe ait istihkak tutarının ayrı ayrı bildirilmemesi hâlinde ise, işverenin yazılı isteği üzerine araştırmada, bu işlerin en yükseğine ilişkin asgari işçilik oranı dikkate alınır.

İşveren (yüklenici) tarafından yapılan işlere ilişkin en yüksek asgari işçilik oranının uygulanmasının kabul edilmemesi durumunda işin asgari işçilik oranı Asgari İşçilik Tespit Komisyonu tarafından belirlenir.

İhale konusu bir işin asgari işçilik oranı Sosyal Güvenlik Kurumu'nun yayımladığı asgari işçilik oranlarını gösterir Tebliğde mevcut değilse, nasıl bir yol izlenir?

Sosyal Güvenlik Kurumu Asgari İşçilik Tespit Komisyonunca Belirlenen Çeşitli İşkollarına Ait Asgari İşçilik Oranlarını Gösterir Tebliğ'in 5'inci maddesine göre; asgari işçilik oranı bulunmayan işler ait asgari işçilik oranları, Asgari İşçilik Tespit Komisyonu tarafından tespit edilecektir. Ayrıca, oranı belli olmayan işler hakkında Üniteler tarafından yapılacak işlemlerde, listede benzer bir iş için belirlenmiş olan oran dikkate alınmayacağı gibi, daha önce Asgari İşçilik Tespit Komisyonunca başka bir işyerinde yapılan iş dolayısıyla belirlenmiş olan oran da dikkate alınamayacaktır.

Aşağıda asgari işçilik oranına yapılan itiraz dava konusu edilerek Yargıtay 21. Hukuk Dairesi söz konusu kararda, incelemeye konu işin özelliklerine ve asgari işçiliği teknik usullerle saptamasını bilen bilirkişi heyeti tarafından asgari işçilik oranının belirlenmesi gerektiğine hükmetmiştir.

YARGITAY 21. HUKUK DAİRESİ;
T: 17.02.2016; E: 2015/16630, K.
2016/2172

ÖZET: Asgari işçilik uygulamasına dair uyumsuzlukların sağlıklı çözümü için kayıt ve defterler üzerinde inceleme yapılması, faturaların doğruluğunun ve niteliğinin belirlenmesi, incelemeye konu işin (sektörün) özelliklerine göre işçilik miktarının ve asgari işçilik oranının tespiti gerekir. Bu hususların incelenmesi ise özel ve teknik bilgiyi gerektirdiğinden; HMK'nın 266.maddesine göre asgari işçiliği teknik usullerle saptamasını bilen bir hukukçu, serbest muhasebeci mali müşavir bilirkişi (veya yeminli mali müşavir) ve asgari işçilik incelemesine konu iş (sektör) konusunda bilgi sahibi (inşaat mühendisi, elektrik mühendisi, otel yöneticisi vb.) bir bilirkişi olmak üzere üç kişilik bilirkişi kurulundan açıklayıcı ve denetime elverişli rapor alınmalıdır.

DAVA: Davacı, davalı kurum tarafından tahakkuk ettirilen fark prim ve gecikme zammı işleminin iptali ile ihtirazı kayıtlı ödenen 37.722.05 TL'nin şimdilik 10.000 TL'nin 30/10/2012 ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, isteğin kısmen kabulüne karar vermiştir.

Hükmün taraf vekillerince temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi ...tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduk-

tan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

KARAR:

1.Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici nedenlere göre davalı Kurumun aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan diğer temyiz itirazlarının reddine,

2.Dava, asgari işçilik uygulaması (araştırma-ön değerlendirme) sonucu Kurumca hesaplanan ve 30.10.2012 tarihinde ihtirazi kayıtlı ödenen 37.722,05 TL prim ve gecikme zammından şimdilik 10.000,00 TL'nin ödeme tarihinden itibaren işleyecek avans faiziyle birlikte tahsil istemine ilişkindir.

Mahkemece, 14.12.2014 tarihli bilirkişi raporu dosya içeriğine uygun denetime elverişli ve gerekçeli bulunduğundan bu rapora itibar edilerek davanın kısmen kabulü ile 6.128,96 TL'nin Kuruma ödeme tarihi olan 30.10.2012 tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin 3.871,04 TL'lik istemin reddine karar verilmiştir.

Dosyadaki kayıt ve belgelerden, davacı şirketin ...Sağlık İşletmesi Kalp Damar Cerrahisi Yoğun Bakım ve Ameliyathaneleri Onarım İş'i ihale yoluyla yüklendiği ve 16.09.2010-21.05.2011 tarihleri arasında tamamladığı, 2.280.296,24 TL istihkak, 133.286,66 TL Kuruma bildirilen SPEK, % 13 asgari işçilik oranının % 25 eksikliği üzerinden 89.042,22 TL fark işçilik tutarı hesaplanarak % 35,50 prim oranına göre 31.609,98 TL prim

ve 5.661,70 TL gecikme cezası/zam-
mı olmak üzere toplam 37.271,68
TL borç çıkarıldığı, davacı şirketin
30.10.2012 tarihinde ihtirazi kayıtla
37.722,05 TL ödediği anlaşılmakta-
dır.

a) Mahkemece, 14.12.2014 tarihli bi-
lirkişi raporu doğrultusunda hüküm
kurulmuş ise de bilirkişi kurulunun
yöntemine uygun oluşturulmadığı
anlaşılmaktadır.

Asgari işçilik uygulamasına dair
uyuşmazlıkların sağlıklı çözümü için
kayıt ve defterler üzerinde inceleme
yapılması, faturaların doğruluğunun
ve niteliğinin belirlenmesi, inceleme-
ye konu işin (sektörün) özelliklerine
göre işçilik miktarının ve asgari işçi-
lik oranının tespiti gerekir. Bu husus-
ların incelenmesi ise özel ve teknik
bilgiyi gerektirdiğinden; HMK'nın
266.maddesine göre asgari işçiliği
teknik usullerle saptamasını bilen bir
hukukçu, serbest muhasebeci mali
müşavir bilirkişi (veya yeminli mali
müşavir) ve asgari işçilik inceleme-
sine konu iş (sektör) konusunda bil-
gi sahibi (inşaat mühendisi, elektrik
mühendisi, otel yöneticisi vb.) bir bi-
lirkişi olmak üzere üç kişilik bilirkişi
kurulundan açıklayıcı ve denetime
elverişli rapor alınmalıdır.

Somut olayda, yukarıda açıklanan
biçimde hukukçu, inşaat mühendisi
ve serbest muhasebeci mali müşavir
(veya yeminli mali müşavir) bilirkişi-
lerden oluşturulacak kuruldan açık-
layıcı ve denetime elverişli bilirkişi
raporu alınması gerekirken yönte-
mine uygun bir biçimde oluşturul-
mayan bilirkişi kurulundan alınan

14.12.2014 tarihli rapora itibar edile-
rek hüküm kurulması usul ve yasaya
aykırı olup bozma nedenidir.

b) Asgari işçilik uygulamasının "ön
değerlendirme" aşamasında dosya
memurunca "ihale mevzuatına göre
yaptırılan her türlü işlerde" ve " özel
nitelikteki inşaat işyerleri hakkında"
yapılacak asgari işçilik araştırmasın-
da Kurumca yayımlanan tebliğ ile be-
lirlenen asgari işçilik oranının % 25
eksiği uygulanmak suretiyle işin yü-
rütümü için gerekli olan asgari işçilik
tutarı belirlenir.

Dosya memurunca yapılan "asgari
işçilik ön değerlendirme" işlemi es-
nasında işverenin kayıt ve belgele-
ri incelenmediğinden işverenin söz
konusu ihale ya da inşaat nedeniyle
dışarıdan satın aldığı hizmetin bedeli
(malzemeli işçilik veya salt işçilik
bedeli) ile işverenin sigorta primine
esas kazancın üst sınırının üzerinde
bildirimde bulunduğu haller nazara
alınmadığından Kurumca yayımlan-
an tebliğ ile belirlenen asgari işçilik
oranının %25 eksiği uygulanmak su-
retiyle, nazara alınamayan bu husus-
larla ilgili yaklaşık bir indirim yapıla-
rak asgari işçilik tutarı belirlenmekte
ve böylece göreceli olarak adalet sağ-
lanmaktadır.

Asgari işçilik oranının %25 eksiği
uygulanmak suretiyle işin yürütümü
için gerekli olan asgari işçilik tutarı-
nın belirlenmesi "ön değerlendirme"
aşamasına özgü olup müfettiş ince-
lemesi yapılması veya uyuşmazlığın
yargı önüne gelmesi halinde artık
asgari işçilik oranının %25 eksiği uy-
gulanmak suretiyle asgari işçilik tuta-

rının belirlenmesi mümkün değildir.

Somut olayda, uyuşmazlığın yargı önüne gelmesi nedeniyle işverenin malzemeli ve salt işçilikli ödemeleri de gözetilerek gerçek bir asgari işçilik uygulaması yapılması gerektiğinden, bu aşamadan sonra asgari işçilik oranının % 25 eksiği ile nazara alınması mümkün olmadığı halde asgari işçilik oranının % 25 eksiği üzerinden fark işçilik hesabı yapılması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

Kabule göre, araştırma aşamasına özgü asgari işçilik oranının % 25 eksiği ile hesaplama uygulamasının, ihale kapsamındaki imalat kalemlerine ait asgari işçilik oranının her birinin % 25 eksiği ile hesaplama esas alınması biçiminde uygulanması gerekirken, fark işçilik miktarının % 25 eksiğinin dikkate alınması da doğru değildir.

c) Kuruma eksik bildirilen işçilik miktarına prim oranı uygulanmak suretiyle prim borcu, prim borcuna da gecikme cezası oranı ve gecikme zammı oranı uygulanmak suretiyle toplam gecikme zammı (gecikme cezası dahil) bulunur. Prim borcu ve gecikme zammının doğru hesaplanabilmesi için hesaba esas prim, gecikme cezası ve gecikme zammı oranlarının doğru olması, tereddüt halinde eksik işçiliğin mal edildiği ay veya dönemin prim oranının Kurumdan sorularak bildirilecek oranların hesaba esas alınması gerekir.

Somut olayda, Kurumun ön değerlendirme aşamasında prim oranını % 35,50 bilirkişi kurulunun ise % 36 kabul ettiği anlaşılmaktadır.

Yapılacak iş, prim oranını Kurumdan sorarak bu oran üzerinden bilirkişilere prim, gecikme cezası ve gecikme zammını hesaplattırmaktan ibarettir.

Mahkemece, yukarıda açıklanan biçimde inceleme ve araştırma yapılmadan ve özellikle prim oranına dair çelişki giderilmeden yazılı biçimde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

d) Bilirkişi kurulunca düzenlenen 14.12.2014 tarihli raporda, “havalandırma bakım onarım” işinin asgari işçilik oranı % 12, “hastane tesisatı bakım onarım” işinin asgari işçilik oranı % 10, “yangından Korunma Donatım Ve Tesisat Onarım Bakım” İşinin Asgari İşçilik Oranı % 9 Kabul Edilmiştir.

İhale konusu işin tamamlandığı 16.09.2010-21.05.2011 tarihleri arasında yürürlükte bulunan 29.9.2005 Tarih ve 25951 Sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Asgari İşçilik Tespit Komisyonunca Belirlenen Çeşitli İşkollarına Ait Asgari İşçilik Oranlarını Gösterir Tebliğ” in 124.sirasında “Havalandırma ve klima tesisatı onarımı” işinin asgari işçilik oranı % 13, 129.sirasında yer alan “Hastane tesisatı onarımı (oksijen, vakum, azot)” işinin asgari işçilik oranı % 12 olarak belirlenmiş olup “yangından korunma donatım ve tesisat onarım bakım” işi olarak asgari işçilik oranı belirlenmiş işkoluna rastlanmamıştır.

Bilirkişi kurulunun asgari işçilik oranlarını hangi gerekçeyle % 12, % 10 ve % 9 kabul ettiğini açıklamayan, denetime elverişli olmayan bilirkişi raporuna itibar edilerek hüküm ku-

rulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

Yapılacak iş, ihale kapsamındaki imalat kalemlerine ait asgari işçilik oranlarını 29.9.2005 Tarih ve 25951 Sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan "Asgari İşçilik Tespit Komisyonunca Belirlenen Çeşitli İşkollarına Ait Asgari İşçilik Oranlarını Gösterir Tebliğ" e göre belirleyen, Tebliğ'de asgari işçilik oranı yer almayan işlerde ise en yakın işkolunu göstererek bu işkoluna ait asgari işçilik oranını almak suretiyle hesaplama yapan, açıklayıcı ve denetime elverişli bilirkişi raporu alarak sonucuna göre karar vermekten ibarettir.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular nazara alınmaksızın eksik araştırma ve inceleme sonucunda yetersiz bilirkişi raporu doğrultusunda yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, davalı Kurumun bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ:

Hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA**, aşağıda yazılı temyiz harcının temyiz eden taraflara yükletilmesine, 17.02.2016 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Asgari işçilik oranının yanlış uygulanması ve eksik inceleme yapılmasına dair Yargıtay 10. Hukuk Dairesi özet kararı şöyledir:

YARGITAY 10. HUKUK DAİRESİ; T: 24.10.2005; E: 2005/6279, K. 2005/10876

ÖZET: İşçilik oranı üzerinden prim hesabının yapılması, davacı tarafından yargılama sırasında ibraz edilen malzemeli işçilik ve salt işçilik ödemeleri ile faturaların bu işe ait olup olmadığı ve uygunluğu araştırıldıktan sonra hasil olacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken ek- sik inceleme yapılmıştır.

5. İhale Konusu İşin Başlama ve Bitim Tarihleri Konusunda Nasıl Hareket Edilir?

Fiilen işin başlangıç ve bitiş tarihlerinin, işverence (yüklenici) resmî makamlardan alınacak belgelerle kanıtlanması istenebilir. Bu tarihlerin resmî belge ile kanıtlanamaması hâlinde, ihale makamının bildirmiş olduğu tarihlere itibar edilerek işlem yapılır.

Tescil edilmemiş veya tescil edilmiş olmakla birlikte işçilik bildiriminde bulunulmamış olan ihale konusu işlerde, işin başlangıç ve bitiş tarihleri, ilgili idarelerden alınacak belgelerle tespit edilerek işin yürütümü için gerekli olan asgari işçilik miktarının tespitine ilişkin araştırma işlemi SGK Ünitelerince yapılır. SGK Ünitelerince bu nitelikteki işyerlerinde yapılan araştırma işleminde esas alınan asgari işçilik oranında eksiltme yapılmaz. İhale konusu işlerde hangi hallerde SGK Ünitelerince araştırma işlemi yapılacağı SGK tarafından belirlenir.

6. Araştırma Yapılırken Hangi Tarihe Kadar Olan SGK Bildirimi Dikkate Alınır?

Araştırma yapılırken, ihale konusu işlerde kesin kabulün ya da geçici kabulün noksansız yapıldığı tarihe kadar SGK'ya bildirilmiş olan işçilik miktarı dikkate alınır. İşin başlangıç tarihinden önce ve bitim tarihinden sonra SGK'ya bildirilmiş olan sigorta primine esas kazanç tutarları ile gün sayıları araştırma işlemi dikkate alınmaz. Ancak, aksine tespit yoksa iptali de yapılmaz.

7. Araştırma Sonucu Prim Tutarı Nasıl Tahakkuk Ettirilir?

SGK Ünitelerince ihale konusu işlerde yapılan araştırma tespit edilen ve SGK'ya bildirilmediği anlaşılan asgari işçilik miktarı üzerinden hesaplanan prim tutarı, aksine bir tespit olmaması hâlinde, faaliyet süresinin son ayına mal edilerek tahakkuk ettirilmek suretiyle gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte ödenmek üzere işverene (yükleniciye) tebliğ olunur. İşverence (yüklenici) borcun tebliğ tarihinden itibaren 1 ay içinde ödeneceğinin ve daha sonra SGK bünyesinde bulunan denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca inceleme (ihale konusu işlerden dolayı işverenin/yüklenicinin işyeri kayıt ve belgelerinin incelenmesi) yapılması istenilmeyeceğinin bir dilekçe ile bildirilmesi veya tebligatta belirtilen sürede bildirimde bulunulmaması hâlinde, borç kesinleşir ve işlemler sonuçlandırılır.

8. İnceleme Ne Şekilde Müfettiş/ SMMM-YMM Tarafından Yapılır?

SGK Ünitelerince hesaplanan borca işverence (yüklenici) faturalı işçilik ödemeleri veya başka nedenlerle itiraz edilmesi halinde, SGK bünyesindeki denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca inceleme yapılır. Bu noktada işveren/yüklenici 3568 sayılı Kanuna göre yetki almış SMMM/YMM raporu getireceğini SGK Ünitesine bildirebilir.

SMMM/YMM'lerin asgari işçilik incelemelerinde rapor düzenleme sınırı tutarı nedir?

Serbest Muhasebeci Malî Müşavirler ile Yeminli Malî Müşavirlerce İşyeri Kayıtlarının İncelenmesi Hakkında Yönetmeliğin 9'uncu maddesine göre; meslek mensuplarının rapor düzenlenebilecek işlerin istihkak ve maliyet tutarlarının sınırları SGK Yönetim Kurulunca belirlenir. SGK Yönetim Kurulu'nun 05.01.2017 tarih ve 2017/03 sayılı kararı ile 01.01.2017 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere; istihkak ve maliyet tutarı 10.000.000 TL'ye kadar olan işlerde SMMM, herhangi bir sınır olmaksızın da YMM'ler rapor düzenleyebilecektir.

İnceleme yapılmasına başlandıktan sonra inceleme sonucuna göre işlem yapılır. Ancak, denetim ve kontrole başlanmakla birlikte, işverenin borcu ödeyeceğine ilişkin SGK Ünitesine yazılı taahhüdünü içeren başvurusu üye-

rine, SGK Ünitesinin bu isteği ön kabulü, SGK Ünitesi tarafından denetim isteminin geri çekilmesi talebinin SGK Başkanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı ilgili Grup Başkanlığının veya SGK bünyesindeki denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarının uygun bulması koşuluyla inceleme durdurulur ve borç kesinleşir.

SGK bünyesindeki denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca yapılan incelemede işin yürütümü için gerekli olduğu saptanan asgari işçilik miktarının SGK' ya bildirilmediğinin veya eksik bildirildiğinin tespiti hâlinde, bildirilmeyen tutar, hangi aylara ait olduğu hususunda bir tespit varsa o aylara; tespit yoksa faaliyette bulunan son aya mal edilir ve 5510 sayılı Kanununun 102 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile (e) bendinin (4) numaralı alt bendi de dikkate alınarak gerekli işlem yapılır.

SGK' ya bildirilmiş olan sigorta primine esas kazançlar toplamının, inceleme sonucunda hesaplanan asgari işçilik miktarından az olması durumunda, işveren/yüklenici kayıtlarında yer alan;

- SGK Ünitesi ve işyeri sicil numarası belirtilmek kaydıyla, işin bazı bölümlerini yapan 5510 sayılı Kanun kapsamındaki diğer işverenlerden alınmış faturalara dayanılarak yapılan malzemeli işçilik ödemeleri,

- 4/1-b kapsamında sigortalı olanların (BAĞ-KUR) bu durumları, Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Numarası/Sosyal

Güvenlik Sicil Numarası belirtilmek kaydıyla, işin bazı bölümlerinin yanında sigortalı çalıştırmadan bizzat yapan iş sahiplerinden alınmış faturalara ve gider belgelerine dayanılarak yapılan malzemeli işçilik ödemeleri,

- Aynı faturada hem malzeme ve hem de işçilik tutarı kayıtlı ise, her iki tutar birbirinden ayrı kaydedilmiş olsa bile, toplam fatura tutarı,

- Malzeme bedelinden ayrı olarak nakliye bedelinin kesin bir şekilde belirlendiği faturalara dayanılarak yapılan nakliye ödemeleri,

- SGK' ya mükerrer prim ödenmesinin önüne geçilmesi bakımından, hafriyat ve nakliyat işleri için diğer firma veya şahıslardan alınmış faturalı ödemeler dikkate alınmamak kaydıyla, SGK' da tescilli bir işyerinden sevk ve idare edilen makine parkına sahip işverenlerin, bu parktaki araçlarında çalışanların incelemesi yapılmakta olan ihale konusu işe ilişkin işyerinden SGK' ya bildirilmemiş olduğu saptanmak ve bu durum işyeri kayıtlarıyla doğrulamak şartıyla, düzenlenecek raporda açıkça ve ayrıntılı olarak ortaya konulan, faturaya dayanmayan, hak ediş raporlarından tespit olunan hafriyat ve nakliyat bedelleri, işverene ödenen toplam istihkak tutarından veya maliyet bedelinden düşülerek SGK' ya bildirilmesi gereken asgari işçilik miktarı yeniden hesaplanır.

- İşveren/yüklenici kayıtlarından bazı sigortalılara 5510 sayılı Kanunun

82'nci maddesi uyarınca belirlenen sigorta primine esas kazanç üst sınırının üzerinde ücret ödendiği tespit edilebiliyorsa, ücret tediye bordrolarında kayıtlı brüt ücretler ile üst sınır arasındaki fark ve salt işçilik içeren faturalı işçilik ödemeleri, işin asgari işçilik oranı uygulanmak suretiyle hesaplanan asgari işçilik tutarından düşülerek inceleme yapılır.

- Fatura ve gider belgelerinde kayıtlı tutarların, bu belgelerden yapıldığı anlaşılan işlere karşılık alınan hak ediş raporu ile ödenen tutarlardan fazla olması durumunda, aşan kısım incelemede dikkate alınmaz.

- İncelemede, yapılan ödemelerin katma değer vergisi dışındaki tutarları esas alınır.

- İnceleme sonucunda hesaplanan asgari işçilik tutarının SGK'ya bildirilmiş olan prime esas kazançlar toplamı ile aynı veya daha fazla tutarda olduğunun anlaşılması durumunda, işverene/yükleniciye ilişiksizlik belgesi verilir.

9. Yapılan Denetimde Tahakkuk Ettirilen Asgari İşçilik Farkına İlişkin Prim Ve İdari Para Cezalarının Gider Olarak Kabul Edilmesi Mümkün Mü?

10. Hesaplama Tablosu

İnceleme İle İlgili Bilgiler	
1)	Toplam Hak ediş Tutarı
2)	Faturalı Ödemeler
a)	Malzemeli İşçilik Toplamı
b)	Salt İşçilik Toplamı
3)	Sigorta Primine Esas Kazanç Üst Sınırı Üzerinde Yapılan Ödemeler

5510 sayılı Kanununun 85 ila 88'inci maddelerine göre; işverenin eksik işçilik bildiriminde bulunması dolayısıyla Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından eksik işçilik tutarı üzerinden hesaplanan ve kesinleşen prim ödemeleri, işverenin işçisine yaptırdığı hizmetin karşılığı olarak fiilen ödendiği ücret dolayısıyla yapılan bir prim ödemesi olmayıp 5510 sayılı Kanunda yapılan bir düzenlemeden kaynaklanmaktadır. Buna göre sigorta priminin gider olarak dikkate alınabilmesi için bu primlerin SGK 'ye fiilen ödenmiş olması gerekmektedir. Bu nedenle sigorta primleri, dönemine ve ait olduğu yıla bakılmaksızın fiilen ödendiği tarihte gider yazılacaktır.

Asgari işçilik farkı üzerinden SGK tarafından re'sen tahakkuk ettirilen sigorta primlerinin, fiilen ödendiği tarihte kurum kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınabileceği, ancak bu şekilde hesaplanan sigorta primleri nedeniyle ödenen para cezaları ile gecikme zamları ve faizlerin kurum kazancından indirilmesi mümkün değildir.

Değerlendirme							
A-	Değerlendirmeye Esas Hak ediş Tutarı (1 – 2a)						
B-	Uygulanacak İşçilik Oranı (%)						
	Malzemeli İşçilik Toplamı						
C-	SGK' ya Bildirilmesi Gerekli En Az İşçilik Miktarı (A x B) – (2b + 3)						
D-	SGK' ya Bildirilen Sigorta Primine Esas Kazanç Toplamı						
E-	Bildirim Eksiği-Fazlası	<table border="1"> <tr> <td>EKSİK (C-D)</td> <td></td> <td>FAZLA (D-C)</td> <td></td> </tr> </table>		EKSİK (C-D)		FAZLA (D-C)	
EKSİK (C-D)		FAZLA (D-C)					

Yapılan değerlendirme sonucu, işyeri için
 .- TL eksik – fazla işçilik bildiriminde bulunduğu saptanmıştır.
/...../2024

IV- SONUÇ

İhaleli işlerde teminat iadesi alınabilmesi için, işverenlerin SGK' ya prim borcu bulunmadığını gösterir ilişiksizlik belgesi almaları, bunun için de, işveren veya işin bölüm veya eklentilerinde işverenden iş alan ve kendi adına sigortalı çalıştıran araçların kayıtlarının SGK' ya bildirilmemiş işçilik bulunup bulunmadığının tespiti yönünden inceleme yapılması gerekmektedir. İşveren sızlanmalarının önüne geçilmesi, SGK alacaklarının tahsilinin hızlandırılması ve SGK memnuniyetinin artırılması amacıyla; belli başlı bazı yetkilerle SGK Üniteleri ve SGK' nın denetim elemanlarının yanında 3568 sayılı Kanuna göre yetki almış meslek mensuplarının asgari işçilik incelemelerine imkân tanınmıştır. İhaleli işlerde ilişiksizlik belgelerinin verilmesinde

gecikmelerin önlenmesi amacıyla serbest muhasebeci mali müşavir ile yeminli mali müşavirlere bazı yetkiler verilmiştir. Bugüne kadar söz konusu yetkinin bazı nedenlerden meslek mensupları tarafından yoğun bir şekilde kullanılmadığı görülmektedir. Bu yetkinin meslek mensupları tarafından kullanılabilmesi için; meslek mensuplarına, karşıt inceleme ve aracı (taşeron) kayıtlarını inceleme yetkileri tanınmalı, meslek mensuplarına, SGK Ünitelerinde işyeri dosyalarını inceleme yetkisi verilmeli, meslek mensuplarına, doğrudan ihale makamı ve ruhsat makamları ile yazışma yapma yetkisi verilmelidir.

- Meslek mensuplarına, rapor düzenleme konusunda tüm illerde eğitim programı uygulanmalıdır.

ÇALIŞANLARIN DOĞUM, ANALIK VE SÜT İZNİ

Cumhur Sinan ÖZDEMİR*

* Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı - İş Başmüfettişi

Özet

İşçi olarak (5510/4-a. maddesi kapsamında) çalışan anneler için; 16 haftalık normal doğum izninden sonra 60, 120 veya 180 günlük yarım çalışma hakkı, doğumdan sonra kullandıkları 60, 120 veya 180 günlük yarım çalışma durumunda çalışmadıkları süreler için yarım çalışma ödeneği hakkı, çocuğun okul çağına kadar bir defalığına kullanılmak üzere kısmi çalışma hakkı getirilmiştir. Memur olarak (5510/4-c. maddesi kapsamında) çalışan anneler için; 16 haftalık doğum izninden sonra 2, 4 veya 6 aylık yarım çalışma hakkı, çocuğun okul çağına kadar yarım çalışma hakkı ve boşta kalan süreleri borçlanma hakkı getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler:

İşçi – Memur – Doğum İzni – Yarım Çalışma – Kısmi Çalışma – Boşta Kalan Süre – Borçlanma Hakkı

I. GİRİŞ

Anayasanın 50'inci maddesine göre dinlenmek çalışanların hakkıdır. İzin haklarının Kanunla düzenleneceği Anayasada öngörülmüştür. 4857 sayılı İş Kanunu işçilerin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ise memurların izin haklarını düzenlemiştir. 10.02.2016 tarih ve 29620 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 6663 sayılı Gelir Vergisi ve Diğer Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 4857 sayılı İş Kanunu'nun 13 ve 74'üncü

maddelerinde 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun Ek:5'inci maddesinde değişiklikler yapılmıştır. Değişikler sonrasında işçiler, çocukları ilköğretim çağına gelinceye kadar kısmi süreli çalışabilecek, anneye yarım çalışma ödeneği ödenebilecek, babaya annenin kullanmadığı doğum izni verilebilecektir.

A. İŞÇİLER YÖNÜNDEN

1. Süt İzni

4857 sayılı İş Kanunu'nun, 74'üncü

maddesine göre; kadın işçilere bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam birbuçuk saat süt izni verilir. Bu sürenin hangi saatler arasında ve kaç bölünerek kullanılacağını işçi kendisi belirler. Bu süre günlük çalışma süresinden sayılır. Bu hüküm, iş sözleşmesi ile çalışan ve İş Kanunu kapsamında olan veya olmayan her türlü işçi için uygulanacaktır.

2. Analık İzni

4857 sayılı İş Kanunu'nun, 74'üncü maddesine göre; kadın işçilerin doğumdan önce sekiz ve doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam on altı haftalık süre için çalıştırılmamaları esastır. Çoğul gebelik halinde çalıştırılmayacak süreye iki hafta eklenir. Ancak, sağlık durumu uygun olduğu takdirde, doktorun onayı ile kadın işçi isterse doğumdan önceki üç haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Kadın işçinin, doğumdan önce kullanmadığı çalıştırılmayacak süreler, doğum sonrası sürelerle eklenmek suretiyle kullanılır.

2.1. Analık İzninin Baba Tarafından Kullanılması

Doğumda veya doğum sonrasında annenin ölümü hâlinde, doğum sonrası kullanılmayan süreler babaya kullanılacaktır.

2.2. Analık İzninin Evlat Edinen Tarafından Kullanılması

Üç yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen eşlerden birine veya evlat edinene çocuğun aileye fiilen teslim edildiği tarihten itibaren sekiz hafta analık hâli izni kullanılacaktır. Diğer bir ifadeyle evlat edinme durumunda erkek işçi de analık izni kullanabilecektir.

2.3. Haftalık Çalışma Süresi Yarısı Kadar Ücretsiz İzin

4857 sayılı İş Kanunu'nun, 74'üncü maddesine göre; doğum sonrası analık hali izninin bitiminden itibaren çocuğunun bakımı ve yetiştirilmesi amacıyla ve çocuğun hayatta olması kaydıyla kadın işçi ile 3 yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen kadın veya erkek işçilere istekleri halinde birinci doğumda 60 gün, ikinci doğumda 120 gün, sonraki doğumlarda ise 180 gün süreyle haftalık çalışma süresinin yarısı kadar ücretsiz izin verilir. Çoğul doğum halinde bu sürelerle 30 gün eklenir. Çocuğun engelli doğması halinde bu süre 360 gün olarak uygulanır. Bu dönem içinde ayrıca süt iznine ilişkin hükümler uygulanmaz. Yasal düzenleme gereği işverene talep eden işçiye haftalık çalışma süresinin yarısı kadar ücretsiz izin vermek zorundadır. İşveren eğer bu izni vermez ise işçi kanaatimce iş sözleşmesini haklı nedenle feshedebilir. Haftalık çalışma süresinin yarısı kadar ücretsiz izin hakkını kullanan kadın işçi bu süre içinde süt emzirme izninden yararlanamayacaktır. Ancak haftalık çalışma süresinin yarısı kadar ücretsiz iznini altmış veya yüzyirmi gün süre ile kullanan kadın işçiler, bu sürenin sonunda kısmi süreli çalışma haklarını kullanıyor olsalar dahi, doğum sonrası analık izinlerinin bittiği tarihten itibaren günlük bir buçuk saatlik süt emzirme iznini kullanabilecektir.

2.4. Doğum ve Evlat Edinme Sonrası Yarım Çalışma Ödeneği

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun Ek:5'inci maddesi gereği; işçiye 4857 sayılı İş Kanunu'nun, 74'üncü maddesi uyarınca haftalık çalışma süresinin yarısı kadar verilen ücretsiz izin süre-

since doğum ve evlat edinme sonrası yarım çalışma ödeneği verilecektir. Yarım çalışma ödeneği, işsizlik sigortasından yararlanma şartlarına sahip olan kişilerin faydalandığı ve çalışmadığı günler için kendisine İşsizlik Sigortası Fonundan ödenen karşılıksız bir paradır. Ödenek süresi, 4857 sayılı Kanununun 63'üncü maddesinde belirtilen haftalık çalışma süresinin yarısı kadardır. Doğum yapının veya evlat edinmenin yarım çalışma ödeneğinden faydalanabilmesi için doğum ya da evlat edinme işleminden önceki, son 3 yılda toplam 600 gün işsizlik sigortası priminin bildirilmiş olması, haftalık çalışma süresinin yarısı kadar fiilen çalışılması, doğum veya evlat edinme sonrası analık hali izninin bittiği tarihten itibaren 30 gün içinde Türkiye İş Kurumu il müdürlüklerine yarım çalışma belgesi ile başvuruda bulunulması gerekir. Yarım çalışma ödeneğinin günlük miktarı, günlük asgari ücretin brüt tutarı kadardır. Günlük yarım çalışma ödeneğinden yalnızca damga vergisi kesilecektir. Yarım çalışma ödeneği işçiye verilen ücretsiz izin süresince ödenir. Yarım çalışma ödeneği, çalışılan aya ait aylık prim ve hizmet belgesinin ilişkin olduğu aydan sonraki ikinci ay içinde ödenecektir. Mücbir sebepler dışında, başvuruda gecikilen süre doğum ve evlat edinme sonrası yarım çalışma ödeneği almaya hak kazanılan toplam süreden düşülerek ödeme yapılır. Bu ödemeler damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz. Geçici işgöremezlik ödeneği almaya hak kazananlara, bu durumlarının devamı süresince doğum ve evlat edinme sonrası yarım çalışma ödeneği ödenmez. İşverenin hatalı bilgi ve belge vermesi nedeniyle yapılan yersiz ödemeler kanuni faiziyle

birlikte işverenden tahsil edilecektir.

2.5. Okul Çağına Kadar Kısmi Süreli Çalışma

4857 sayılı İş Kanunu'nun, 13'üncü maddesine göre; 4857 sayılı İş Kanunu'nun 74'üncü maddesinde öngörülen doğumdan önce 8 hafta ve doğumdan sonra 8 hafta olmak üzere toplam 16 haftalık (çoğul gebelikte 18 haftalık) sürenin bitiminden itibaren mecburi ilköğretim çağının başladığı tarihi takip eden aybaşına kadar ebeveynlerden biri kısmi süreli çalışma talebinde bulunabilir. Bu talep işveren tarafından karşılanır ve geçerli fesih nedeni sayılmaz. İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği'nin 6'ncı maddesine göre, "işyerinde tam süreli iş sözleşmesi ile yapılan emsal çalışmanın üçte ikisi oranına kadar yapılan çalışma" kısmi çalışmadır. Dolayısıyla yapılacak kısmi süreli çalışmaların haftalık otuz saatlik çalışma süresinin altında kalmalıdır. Kısmi süreli çalışma talebinde bulunabilmek için karı kocanın da çalışıyor olması gerekmektedir. Ebeveynlerden birinin çalışmaması halinde, çalışan eş kısmi süreli çalışma talebinde bulunamaz. Üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşiyile birlikte veya münferiden evlat edinenler de çocuğun fiilen teslim edildiği tarihten itibaren bu haktan faydalanır. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun, 3'üncü maddesine göre, mecburi ilköğretim çağı, çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın Eylül ayı sonunda başlar. Yasa gereği bir çocuğun mecburi ilköğretim çağı, en erken 60, en geç 73 aylık olduğu dönemdir. Kısmi süreli çalışmaya başlayan işçi, aynı çocuk için bir daha bu haktan faydalanmamak üzere tam zamanlı çalışmaya dönebilir. Kısmi süreli çalışmaya geçen

işçinin tam zamanlı çalışmaya başlaması durumunda yerine işe alınan işçinin iş sözleşmesi kendiliğinden sona erer. Bu haktan faydalanmak veya tam zamanlı çalışmaya geri dönmek isteyen işçi işverene bunu en az bir ay önce yazılı olarak bildirmek zorundadır.

3. Analık Haline Bağlı Ücretsiz İzin

İşveren, isteği halinde kadın işçiye, onaltı haftalık sürenin tamamlanmasından veya çoğul gebelik halinde onsekiz haftalık süreden sonra altı aya kadar ücretsiz izin vermek zorundadır. İşveren eğer bu izni vermez ise işçi kanaatimce iş sözleşmesini haklı nedenle feshedebilir. Bu izin, üç yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinme hâlinde eşlerden birine veya evlat edinene verilecektir. Bu süre, yıllık ücretli izin hakkının hesabında dikkate alınmayacaktır.

B. MEMURLAR YÖNÜNDEN

1. SÜT İZİNİ

Kadın memura, çocuğunu emzirmesi için doğum sonrası analık izni süresinin bitim tarihinden itibaren ilk altı ayda günde üç saat, ikinci altı ayda günde birbuçuk saat süt izni verilir. Süt izninin hangi saatler arasında ve günde kaç kez kullanılacağı hususunda, kadın memurun tercihi esastır.

2. ANALIK İZİNİ

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun, 104'üncü maddesine göre kadın memura; doğumdan önce sekiz, doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam onaltı hafta süreyle analık izni verilir. Çoğul gebelik durumunda, doğum öncesi sekiz haftalık analık izni süresine iki hafta eklenir. Ancak beklenen doğum

tarihinden sekiz hafta öncesine kadar sağlık durumunun çalışmaya uygun olduğunu tabip raporuyla belgeleyen kadın memur, isteği hâlinde doğumdan önceki üç haftaya kadar kurumunda çalışabilir. Bu durumda, doğum öncesinde bu rapora dayanarak fiilen çalıştığı süreler doğum sonrası analık izni süresine eklenir. Doğumun erken gerçekleşmesi sebebiyle, doğum öncesi analık izninin kullanılmayan bölümü de doğum sonrası analık izni süresine ilave edilir. Doğum öncesi analık izninin başlaması gereken tarihten önce gerçekleşen doğumlarda ise doğum tarihi ile analık izninin başlaması gereken tarih arasındaki süre doğum sonrası analık iznine ilave edilir.

2.1. Analık İzninin Baba Tarafından Kullanılması

Doğumda veya doğum sonrasında annenin ölümü hâlinde, doğum sonrası kullanılmayan süreler babaya kullanılacaktır.

2.2. Analık İzninin Evlat Edinen Tarafından Kullanılması

Üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşiyile birlikte veya münferit olarak evlat edinen memurlar ile memur olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi hâlinde memur olan eşlerine, çocuğun teslim edildiği tarihten itibaren sekiz hafta süre ile izin verilir. Bu izin evlatlık kararı verilmeden önce çocuğun fiilen teslim edildiği durumlarda da uygulanır.

2.3. Günlük Çalışma Süresi Yarıısı Kadar Ücretsiz İzin

Doğum sonrası analık izni süresi sonunda kadın memur, isteği hâlinde çocuğun hayatta olması kaydıyla analık izni bitiminde başlamak üzere ayrıca süt izni

verilmeksizin, birinci doğumda iki ay, ikinci doğumda dört ay, sonraki doğumlarda ise altı ay süreyle günlük çalışma süresinin yarısı kadar çalışabilir. Çoğul doğumlarda bu süreler birer ay ilave edilir. Çocuğun engelli doğması veya doğumdan sonraki on iki ay içinde çocuğun engellilik durumunun tespiti hâllerinde bu süreler on iki ay olarak uygulanır. Üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşiyile birlikte veya münferit olarak evlat edinen memurlar ile memur olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi hâlinde memur olan eşleri de, istekleri üzerine sekiz haftalık iznin bitiminden itibaren bu haktan aynı esaslar çerçevesinde yararlanır.

2.4. Okul Çağına Kadar Yarım Çalışma

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun, Ek:43'üncü maddesi gereği; doğum yapan memurlara doğum sonrası analık izninin veya yarım gün çalışma süreleri uyarınca kullanılan iznin, eşi doğum yapan memurlar ise babalık izninin bitiminden, ilgili mevzuatı uyarınca çocuğun mecburi ilköğretim çağının başladığı tarihi takip eden ay başına kadar olan dönemde, ayrıca süt izni verilmeksizin haftalık çalışma saatlerinin normal çalışma süresinin yarısı olarak düzenlenmesini talep edebilirler. Bu kapsamda yarım zamanlı çalışmaya başlayan memur, aynı çocuk için bir daha bu haktan yararlanmamak kaydıyla başvuru tarihini izleyen ay başından geçerli olmak üzere normal zamanlı çalışmaya dönebilir. Bu uygulamadan yararlanan memura, yarım zamanlı çalışmaya başladığı tarihi izleyen ay başından itibaren, mali haklar ile sosyal yardımlarına ilişkin her bir ödeme unsu-

runun yarısı esas alınarak ödeme yapılır. Bunların fiili çalışmaya bağlı ödemeleri hakkında ise ilgili mevzuat hükümleri uygulanmaya devam olunur. Derece yükselmesi ile kademe ilerlemesi için aranan süreler açısından bu şekilde çalışılan dönemdeki hizmet süreleri yarım olarak dikkate alınır. Bu kapsamdaki memurun çalışma saatleri ilgili kurum tarafından belirlenir. Bir çocuğu eşiyile birlikte veya münferit olarak evlat edinen memurlar ile memur olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi hâlinde memur olan eşleri de istekleri üzerine çocuğun fiilen teslim edildiği tarihten veya analık izninin ya da yarım gün çalışma süreleri uyarınca izin kullanılması hâlinde bu izinlerin bitiminden itibaren bu hükümlerinden yararlanır. Yarım zamanlı çalışma hakkının kullanımına ilişkin usul ve esaslar ile bu haktan yararlanamayacak memurları;- hizmet sınıfı, kadro unvanı, kurum veya teşkilat bazında birlikte veya ayrı ayrı belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

2.5. Prim Borçlanması

6663 sayılı Kanununun 30'uncu maddesi ile 5510 sayılı Kanuna eklenen Ek:11'inci maddesine göre; memur olarak çalışan sigortalı sayılanlardan, doğum veya evlat edinmeye bağlı olarak ilgili mevzuatına göre yarım zamanlı çalışma hakkından yararlanmaları nedeniyle mali hakları ile sosyal yardımları yarım ödenenlerin, bu şekilde ödeme yapılan döneme ilişkin fiili hizmet süreleri ile prim ödeme gün sayıları yarım olarak hesaplanacaktır. Yarım zamanlı çalışma hakkından yararlanmaları nedeniyle mali hakları ile sosyal yardımları yarım ödenenlerin ek-sik çalışılan süreleri, kendilerinin ya da hak sahiplerinin yazılı talepte bulunma-

ları halinde, müracaat ettikleri tarihteki emekli keseneğine esas aylık tutarına ilişkin tüm unsurlar üzerinden güncel katsayılar ile kesenek ve karşılık oranlarına göre hesaplanan borcu kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde ödemeleri şartıyla hizmet sürelerine eklenecektir. Yapılacak hizmet borçlanma- sıyla boş görünen yarım çalışma süreleri doldurulacaktır.

3. ÜCRETSİZ İZİN

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun, 108/B maddesine göre; doğum yapan memura, doğum sonrası analık izni süresinin veya on iki aya kadar yarım çalışma süresinin bitiminden itibaren; eşi doğum yapan memura ise doğum tarihinden itibaren istekleri üzerine yirmidört aya kadar aylıksız izin verilir

C. SONUÇ

10.02.2016 tarih ve 29620 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6663 sayılı Gelir Vergisi ve Diğer Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile annele- re yeni haklar getirilmiştir. İşçi olarak (5510/4-a. maddesi kapsamında) çalışan anneler için; 16 haftalık normal doğum izninden sonra 60, 120 veya 180 günlük yarım çalışma hakkı, doğumdan sonra kullandıkları 60, 120 veya 180 günlük yarım çalışma durumunda çalışmadıkları süreler için yarım çalışma ödeneği hakkı, çocuğun okul çağına kadar bir defalığına kullanılmak üzere kısmi çalışma hakkı getirilmiştir. Memur olarak (5510/4-c. maddesi kapsamında) çalışan anneler için; 16 haftalık doğum izninden sonra 2, 4 veya 6 aylık yarım çalışma hakkı, çocuğun okul çağına kadar yarım çalışma hakkı ve boşta kalan süreleri borçlanma hakkı getirilmiştir.

KAYNAKÇA

- 4857 sayılı İş Kanunu
- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu
- 4447 İşsizlik Sigortası Kanunu
- Sarper SÜZEK, İş Hukuku, Kasım 2023
- Ercan AKYIĞIT, İş Hukuku, Kasım 2023
- Cevdet İlhan GÜNAY, İş Kanunu Şerhi, Ekim 2023
- Aslı ÇALIŞKAN, İş Hukukunda Analık ve Ebeveyn İzinleri, Kasım 2018
- Cumhur Sinan ÖZDEMİR, Soru-Cevap ve İçtihatlı İş Mevzuatı Rehberi, Mayıs 2018

BELEDİYELERİN CEMEVLERİNE İLİŞKİN GÖREV VE YETKİLERİ

Av. Dr. M. Lamih ÇELİK*

* Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Başkanı

*“Muhammed dinidir bizim dinimiz
Tarikat altında geçer yolumuz
Hem Cibril-i Emin'dir Rehberimiz
Biz Mü'miniz, Mürşidimiz Ali'dir “
(Pir Sultan Abdal)*

Özet

Bu çalışmada Türkiye'de cemevlerine yasal statü verilmesi süreci ele alınmıştır. Cemevlerine ilişkin yargının ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yaklaşımı ile yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve sonrasında 7421 sayılı yasa ile cemevlerine imar planlarında yer ayrılması, yapım, bakım ve onarımı, elektrik ile içme ve kullanma su ihtiyaçlarının belediye bütçesinden karşılanması vb. konunun farklı boyutları içeren yasa ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler:

Cemevi, Belediye, Mabet, İbadethane

“Alevilerin¹ kutsal toplanma yeri olarak ifade edilebilecek cemevleri gerek sosyo-kültürel ve gerekse siyasi nedenlerden dolayı tüzel kişilik kazanmadan ancak, her zaman Alevilerin toplumsal dokusundaki önemini sürekli olarak koruyan, kültürel ve inançsal anlamda hizmet sunan bir mekân olarak var ol-

muştur.² “30 Kasım 1925 tarihinde kabul edilen ve 13 Aralık 1925 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 677 sayılı Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine ve Türbedarlıklar ile Bir Takım Unvanların Men ve İlgasına Dair Kanun-

¹ Alevilik Türk Dil Kurumu Sözlüğünde “Hz. Ali yanlısı olma durumu” şeklinde ifade edilmektedir.

² TBMM 24.Yasama Dönemi'nin Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Tunceli Milletvekili Hüseyin Aygün'ün İçişleri Bakanlığı'ndan Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında edindiği resmî verilere göre, 2013 yılının Ocak ayında Türkiye genelinde 937 cemevi bulunmaktaydı

la (bilinen kısa adıyla Tekke ve Zaviyeler Kanunu'yla) camii ve mescit hariç olmak üzere Türkiye'deki tüm tarikatların ibadethaneleri kapatılmıştı. Bu Kanun Alevî ibadethanelerinin statüsünü bir Rufaî, Nakşibendî veya Kadirî tekkesine karşılık gelen bir mekân olarak çizdiğinden Cemevleride kapatılmıştı.³ (Aras,2017:82)”

Cemevinin statüsü sorunu çözüme ulaştırılması için 60.Hükümet tarafından Alevî Açılımı süreci adı altında konu ilk kez kapsamlı şekilde ele alınmıştır. Bu çerçevede 3-4 Haziran 2009 tarihleri ile 28-30 Ocak 2010 tarihleri arasında 7 adet Alevî çalıştay gerçekleştirilmiştir. Bu çalıştaylarda cemevine ibadethane statüsü verilmesinin en temelde yürürlükteki Tekke ve Zaviyeler Kanunu gereğince mümkün olamayacağı ifade edilmiştir. Sorunun aşılması için Tekke ve Zaviyeler Kanunu'nun yürürlükten kaldırılması istemi ise, bu durumun diğer tarikatların da aynı taleplerde bulunmasının önünü açacağı gerekçesiyle red edilmektedir.

“Rapor, Alevilerin cemevlerinin hukukî statüye kazandırılması düşüncelerinin oldukça yeni olduğunu ifade ediyor: “Alevilerin cemevleriyle ilgili olarak şimdiye kadar devletten bekledikleri, genellikle maddi konularla sınırlı olmuştur. Nitekim arazi tahsisi, kurum giderlerinin (elektrik, su, yakıt, vs) karşılanması ya da başta dedeler olmak üzere cemevlerinin

değişik birimlerinde hizmet verenlere maaş verilmesi gibi taleplerle sorunun hafifletilebileceği düşünülmüştür. Cemevlerinin hukuki statüye kavuşturulması isteği bir hayli yenidir ve bu çerçevede istenen, devletin her şeyden önce Aleviliği dikkate almasıdır.” Bu tespitin devamında bunun için mevcut kanunlarda düzenlemeler yapılması gerekliliği kabul edilmekte ve konu Tekke ve Zaviyeler Hakkında Kanuna getirilerek sorunun çözümünde devlet ve toplum katmanları arasında ortak bir mutabakat gerekliliği öne çıkarılmaktadır: “Bu gerekliliklerin pek çoğunun mevcut kanunlarda bir düzenleme gerektirdiğinde şüphe yoktur. Bu bağlamda devletle toplum arasında ortak bir kanaate, konsensüs, rıza ve kontrata ihtiyaç duyulmaktadır. Tekke ve Zaviyeler Kanunu gibi devletin tartışılmaz temel hassasiyetleri arasında yer alan kimi sınırların bugün yeniden ele alınması devletle toplum arasındaki bütünleşme arzusunun daha da artıracaktır. (Kaluç,2011:117)

Raporda “Cemevi ibadethane değildir”: “Bütün bu beklentiler bir tarafa, cemevlerinin gerçekte ibadethane olup olmadığı, teolojik-dinsel kriterler içinde ele alındığında, Aleviliğin bilinen tarihi içinde genellikle tasavvufi-mistik bir seyir izlediğinden hareketle, mevcut yapısının bir ibadethane olarak görülmesine de izin vermediğini göstermektedir” .(Kaluç,2011:172).

Rapor, cemevlerini bir ibadethane olarak görmek yerine işlevsel birer mekân olarak algıladığını açıkça belirtmekte “Bu bağlamda cemevlerini birer ibadethane olarak tanımlamak yerine işlevselliğinin sürdürülmesi için çaba sarf etmek gere-

³ Bu yasayla Hacı Bektaş Veli Külliyeside kapatılmıştır. Dergâhtaki kütüphane ile birlikte Ankara'ya götürülen eşyalar Etnoğrafya Müzesi'ne, kitaplar ise Ankara Umûmî Kütüphaneye verilmiş ancak daha sonra geri getirilerek bir müze olarak 16 Ağustos 1964 tarihinde ziyarete açılmıştır. Hacı Bektaş Veli Dergâhı, 13 Nisan 2012 tarihinde, yetkili makamlarca Türkiye UNESCO Geçici Listesi'ne, 5735 referans numarası ve “Hacı Bektaş Veli Külliyesi” adı ile kültürel miras olarak yazdırılmıştır

kir. Böylece Aleviler kendi inançlarını her koşulda ve her yerde sürdürülebilmek için hak ve olanağına sahip olacaklardır.” (Kaluç,2011:174).

Alevilere göre Cem Evi,

- “Edep-erkân meydanıdır.
- Sorgu-sual ve karar yeri olarak, dar meydanıdır.
- Semah yeri olarak, Kırklar Meydanı’dır.
- İkrar yeri olarak, er-bacı meydanıdır.
- Musahipliğin, yani ahiret/yol kardeşliğinin kabul ve onay yeri olarak, birlik meydanıdır.
- Pirin isteklerini tebliğ ettiği ferman yeridir.
- Tasavvuf eğitiminin yapıldığı okuldur.
- Dualı lokmaların yenildiği aş evidir.
- Yola uymayanların alınmadığı seçkinler meydanıdır.
- Eline-diline-beline sahip olanların güven yeridir.
- Gerçekler meydanıdır. Bu meydan da yalnızca “Gerçeğe Hû” vardır.”

Gelinen noktada 26 Kasım 2022 tarihli resmi gazetede yayınlanan 7421 sayılı Kanun’la belediyelerin cemevlerine destekleri için yasal altyapı oluşturuldu.

Kanuna göre;

* İmar planlarında belde ve bölgenin şartları ve ihtiyaçları göz önünde tutularak cemevleri için yer ayrılması

* Cemevi yapılmadan önce mülki idare amirinden izin alınması

* Belediyelerin ve cemevlerinin yapım, bakım ve onarımını yapabilmesi, meclis kararı ile ücretsiz veya indirimli içme ve kullanma suyu verebilmesi

* Büyükşehirlerin cemevi bina ve tesisleri ile bunların bakım, onarımını yapabilmesi ve gerekli malzeme desteği sağlaması, meclis kararı ile ücretsiz veya indirimli içme ve kullanma suyu verebilmesi

* Büyükşehir ilçe belediyelerinin cemevlerinin yapım, bakım ve onarımını yapabilmesine

imkân sağlanmıştır.

Bu çalışmamızda belediye kanununda yapılan yeni düzenlemeleri ele alacağız.

BELEDİYE KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

1. 6360 Sayılı Yasa İle Belediye Kanununda Yapılan “Mabet” Düzenlemesi

6360 sayılı yasa ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediye yasasının 7/n maddesine; *“Gerektiğinde mabetler ile sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak.”*

5393 sayılı Belediye yasasının 14.maddesine; Belediye, mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; **mabetlerin** yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları

aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir cemevlerinin yapım, bakım ve onarımını yapabilir.

MADDE 15 - Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır: Belediye ve bağlı idareler, meclis kararıyla **mabetlere**, eğitim kurumlarına, yurtlara, okul pansiyonlarına, hastanelere ve cemevlerine indirimli bedelle ya da ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu verebilirler.

Mabetler için bina ve tesisler yapma görevi, 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesine verilmiştir. "Cami" yerine "mabet" kelimesi kullanılarak büyükşehir belediyeleri için diğer dinlere veya mezheplere uygun ibadet yeri yapma imkânı getirilmiştir (Çelik – Altıparmak, 2019: 80).

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
26.04.2023 tarih E: 2021/5-67

K: 2023/370 karar nolu kararında ;

12.11.2012 tarihli ve 6360 sayılı Kanun ile yapılan düzenleme uyarınca "mabedlerin" yapım, bakım ve onarım görevinin hem büyükşehir belediyelerine, hem de ilçe belediyelerine verildiği, mabetlerin Kanunun 7/n bendinde büyükşehir belediyelerinin, 7 nci maddenin ilçe belediyelerinin görev ve sorumluluklarını belirleyen alt başlıklı (d) bendinde ise ilçe belediyelerinin sorumluluğunda bulunduğu açıkça belirtilmiş olup, kamulaştırmaz el atma ile taşınmaz üzerinde yapılan caminin 2012 yılından önce yapıldığı bu nedenle Diyanet başkanlığına karşı davanın açılması gerektiği ileri sürmesine rağmen " Davacı sıfatı, dava konusu hakkın sahibini, davalı sıfatı ise dava konusu hakkın yükümlüsünü belirler. Uygulama-

da davacı sıfatı, "aktif husumeti", davalı sıfatı ise "pasif husumeti" karşılayacak şekilde değerlendirilmektedir. Dava konusu şey üzerinde kim ya da kimler hak sahibi ise davayı bu kişi veya kişilerin açması ve kime karşı hukuki koruma isteniyor ise o kişi veya kişilere davanın yöneltmesi gerekir. Bir kimsenin davacı veya davalı sıfatına sahip olup olmadığı tıpkı hakkın mevcut olup olmadığınin tayininde olduğu gibi madde hukuka göre belirlenir. Sıfat dava şartı değil, itirazdır. Zira bir kimsenin hak sahibi veya borçlu olup olmadığı ancak davanın esasını incelendikten sonra tespit edilebilir ve bu durumda dava ret veya kabul ile sonuçlanır. Diğer bir ifadeyle bir davada taraflardan birinin, aktif ya da pasif husumet ehliyetinin (davacı veya davalı sıfatının) olmadığı belirlenirse, artık uyuşmazlığın esaslan çözülmesine geçilmeden, davanın sıfat yokluğundan reddi gerekir. Sıfat, ileri sürülme zamanı kanun ile kabul edilen ilk itiraz ya da davalı tarafından ortaya konulması gereken def'i niteliğinde olmadığından, davanın her aşamasında ileri sürülmesi mümkün veya mahkemece resen nazara alınması gerekli hukuki bir durumdur.

Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde caminin en geniş cephesinin 17 metre yol üzerinde olduğu büyükşehir-ilçe belediyesinin görev dağılımına ilişkin meclis kararına göre 17 metre yolun büyükşehir belediyesine ait olduğu gözetilerek , 5216 sayılı Kanun'un büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumluluklarına ilişkin 7 nci maddesi uyarınca mabedlerin yapım, bakım ve onarım görevi; hem büyükşehir belediyele-

rine hem de ilçe belediyelerine verilmiştir. Dolayısıyla Kanunun 7/n bendinde mabetlerin büyükşehir belediyelerinin sorumluluğunda olduğu açıkça belirtilmiş olduğu cihetle, eldeki davada büyükşehir belediye başkanlığının pasif husumet ehliyetinin bulunduğu sonucuna varılmıştır.”Tazminat ödemeye sadece büyükşehir belediyesi mahkum edilmiştir.

Bazı Alevi toplulukların bu değişikliğe dayanarak, cemevi açmak için yaptığı başvurular neticesinde, çeşitli belediyeler Diyanet İşleri Başkanlığı’ndan konu hakkında görüş istemiştir.

DİB’nın başvurulara verdiği yanıtta: “Başkanlığımız, cemevlerini de özgün, kültürel ve mistik kimliği ve misyonu bulunan ve korunması gereken bir zenginlik olarak görmektedir.

Ancak böyle bir bakış açısı cemevlerini caminin alternatifi ve muadili bir ibadethane olarak görmeyi haklı kılmaz. İslâm dininin ibadethanesi camidir. Alevi-Bektaşî vatandaşlarımızın Kur’andan başka bir kutsal kitabı ve Hz.Muhammed’ten gayri bir peygamberi olmadığı için Alevilik, ayrıntıda nasıl tanımlanırsa tanımlansın, İslam içi bir inanç ve dini anlayıştır. ...Alevi vatandaşlarımızın kahir ekseriyetinin düşüncesi de böyledir. Bu nedenle cemevleri, İslam’ın on dört asırlık teori ve pratiğinde hiçbir zaman camilerin alternatifi ve muadili olmamıştır.Alevi-Bektaşî kültür ve geleneğinde dergâh, tekke, zaviye ve niyaz evi olarak tanımlanan bugünkü cemevlerinin ısrarla cami, kilise ve sinagog gibi birer mabet olarak gösterilmeye çalışılması tarihi tecrübeye ve bilimsel kriterlere aykırıdır.

*rıdır.*⁴ 6063 sayılı yasaya ilişkin 338 sıra sayılı esas komisyon raporunda“Mabet”, bugüne dek süren tartışmalarda ve Diyanet İşleri Başkanlığı tanımlamalarında, Cem Evleri’ni dışarıda bırakan bir terim olarak kabul edilmiştir. Mabet – tapınaklar ile ilgili olarak, yerel yönetimlerin herhangi bir yetkisi yoktur. Uygulamada belediyelerin camilerle ilgili çeşitli destek hizmetleri verildiği bilinmektedir. Düzenleme, bunu yasal hale getirmekle birlikte, farklı inanç kesimleri bakımından sorunlu uygulama olasılıklarını artırmaktadır. Hükmün “ibadet yerleri” olarak değiştirilmesi, İmar Kanunu’nda da bu terim kullanıldığı için daha yerinde olabilir.(s.165)⁵ şeklindeki itirazlar yerinde görülmemiştir.

Bakanlar Kurulu’nun 2/1958 sayılı Kararında; Bakanlar Kurulu tarafından 18 Şubat 1935 tarihinde kabul edilen, “Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Nizamnamenin 3.maddesi **ibadethaneyi** şu şekilde tanımlamaktadır: “Mabetler, her din ibadetine mahsus ve usule uygun olarak teessüs etmiş olan kapalı mekânlardır.” Türk hukukunda, “mabet veya **ibadethane**” statüsü elde edilmesine ilişkin özel bir usul düzenlenmemiştir. Uygulamada, yukarıda anılan Nizamname, bir dine özgü ibadetler ile **ibadethane** arasında bir bağ kurduğu şeklinde yorumlanmaktadır.Bu konuya ilişkin metinlerde, yalnızca camiler, kiliseler ve sinagoglar (ve mescitler, küçük mahalle camileri), açıkça, sırasıyla Müslümanlık,

⁴ Bkz. (Diyanet İşleri Başkanlığı’nın 03.02.2005 tarihli açıklaması. <http://www.diyamet.gov.tr>)

⁵ <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss338.pdf>

Hristiyanlık ve Musevilik dinlerinin **ibadethaneleri** olarak kabul edilmektedirler.

6360 sayılı yasa ile belediye kanunlarına eklenen Mabet ifadesi cemevlerini kapsamadığından dolayı 7421 sayılı yasa ile açık bir ifade ile cemevlerine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

2. 7421 Sayılı Yasanın Cemevlerine İlişkin Düzenlemeleri

7421 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 364 sıra sayılı esas komisyon raporunda “Alevi-Bektaşî kültürü ve erkân hizmetlerinin yürütüldüğü cemevlerinin aydınlatma giderlerinin Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından karşılanması, belediye ve bağlı kuruluşlar tarafından cemevlerinin içme ve kullanma suyu ihtiyaçlarının indirimli veya ücretsiz olarak karşılanabilmesi, belediyeler tarafından mahalli müşterek nitelikte olan okul binalarının inşaatı, bakım ve onarımı ile kültür, tabiat varlıkları ve önemli tarihi mekanların bakım ve onarımlarını yapabildiği gibi aynı kapsamda mahalli müşterek nitelikteki cemevlerinin yapım, bakım ve onarımları ile malzeme desteği sağlanmasına imkan tanınması, aynı kapsamda il özel idareleri tarafından il sınırları içinde mabetler, kültür ve tabiat varlıkları, tarihî doku ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânlar ile cemevlerinin yapım, bakım ve onarımlarının yapılabilmesi ve 3194 sayılı İmar Kanununa ek madde eklenerek Alevi-Bektaşî kültürü ve erkân hizmetlerinin yürütüldüğü cemevlerine imar planlarının tanziminde planlanan beldenin veya bölgenin şartları ve ihtiyaçları göz önünde tutularak yer ayrılması ve cemevi yapılabilmesi için mülki idare amirinden

izin alınmasına yönelik düzenlenme yapılması amaçlanmaktadır.”⁶

Söz konusu 7421 sayılı yasa ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasına

“bb) Gerekliğinde cemevleri için bina ve tesisler yapmak, bu bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak.” Eklenerek büyükşehir belediyesinin görevleri arasında sayılmıştır.

“g) Cemevlerinin yapım, bakım ve onarımını yapmak.”düzenlemesiyle ilçe belediyelerine görev ve yetki verilmiştir. Ancak büyükşehir belediyesine gerekli malzeme desteğini sağlamak yetkisi verilirken ilçe belediyesine bu yetki verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine “; cemevlerinin yapım, bakım ve onarımını yapabilir” ibaresi eklenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesinde” cemevlerine indirimli bedelle ya da ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu verebilirler.”

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 6- (1) Cemevlerinin aydınlatma giderleri Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.”⁷

⁶ <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss364.pdf>

⁷ Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre, Kültür ve Turizm Bakanlığının görev ve yetkileri arasına "Alevi-Bektaşî kültürünün araştırılması ve cemevleriyle ilgili iş ve işlemleri yürütmek" eklendi.Bakanlık bünyesinde Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı kurulurken, görev ve yetkileri şöyle sıralandı:"Cemevlerinin ve ihti-

Ayrıca Konut, ibadethane ve *cemevi* abonelerinin tüketeceği doğal gazın bir kısmının veya tamamının ücretsiz olarak temin edilmesine ilişkin 30/4/2023 tarihli ve 7184 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı 01.05.2023 tarih ve 32177 sayılı Resmi gazetede yayımlanmıştır. Buna göre Uygulamaya ilişkin hususlar

Madde 2- (1) Dağıtım şirketlerinden doğal gaz temin eden konut, ibadethane ve *cemevi* abonelerinin doğal gaz tüketimleri için 24/4/2023 (bu tarih dâhil) tarihinden 31/5/2023 (bu tarih dâhil) tarihine kadar tahakkuk edecek ilk faturadan doğal gaz bedeli alınmaz. 20/3/2023 tarihli ve 6974 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı kapsamındaki tüketim miktarlarından sadece otuz günlük tüketim miktarı bu fıkra kapsamında değerlendirilir.

(2) Dağıtım şirketlerinden doğal gaz temin eden konut, ibadethane ve *cemevi* abonelerinin 1/5/2024 tarihine kadarki döneme ait aylık doğal gaz tüketimleri için tahakkuk edecek faturalarda 25 Sm³'e kadar olan tüketim için doğal gaz bedeli alınmaz.

3194 sayılı İmar Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 10- İmar planlarının tanziminde, planlanan beldenin ve bölgenin şartları ile müstakbel ihtiyaçları göz önünde tutularak lüzumlu *cemevi*

yaçlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yapmak, cemevlerindeki hizmetlerin etkin ve verimli yürütülmesini koordine etmek. Cemevlerinin Başkanlıkça belirlenen hizmetlerinin görürülmesi için yerel yönetimlere veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına ödenek aktarımına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek. Alevi-Bektaşılık hakkında tüm yönleriyle, sosyal ve beşeri bilimler bütünlüğü içinde bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak ve bu konularda seminer, sempozyum, konferans ve benzeri ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenlemek.

yerleri ayrılır.

İl ve ilçelerde mülkî idare amirinin izni alınmak ve imar mevzuatına uygun olmak şartıyla cemevleri yapılabilir.

Cemevi yeri, imar mevzuatına aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilemez.”

4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen hizmet bedelleri hakkında köklü değişiklikler yapılmış, bir kısım kişi ve kurumların kamu hizmetlerinden faydalanmada diğer kişi ve kurumlardan daha avantajlı olmasının önüne geçilmiştir. Kanun'un 1 inci maddesinin birinci fıkrasında belediye ve bağlı kuruluşların da içinde bulunduğu kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen mal ve hizmet bedellerinde herhangi bir kişi veya kurum lehine indirimli veya ücretsiz tarife uygulanamayacağı belirtilmiş, altıncı fıkrasında ise birinci fıkra hükmünden muaf tutulacak kişi ve kurumları tespit etmeye Cumhurbaşkanının yetkili olduğu ifade edilmiştir.

Kanunda “cemevlerine indirimli bedelle ya da ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu verebilirler.” Düzenlemesi yapılmasaydı belediye/sular idaresi sadece tarife belirleme yetkisine dayanılarak 4736 sayılı Kanun'un göz ardı ederek cemevlerine indirimli veya ücretsiz su kullanım kararı alamazdı.

YARGININ CEMEVLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Yargıtay 7.HD E: 2012/ 262 K: 2012 / 3351 T: 10.05.2012 kararında; "677 sayılı Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine ve Türbedarlıklar ile Bir Takım Ünvanların

Men ve İlğasına Dair Yasanın 1.madde-sinde; "Türkiye Cumhuriyeti dahilinde gerek vakıf suretiyle gerek mülk olarak şeyhinin tahtı tasarrufunda gerek suveri ahırla tesis edilmiş bulunan bilumum tekkeler ve zaviyeler sahiplerinin diğer şekilde hakkı temellük ve tasarrufları baki kalmak üzere kamilen seddedilmiştir. Bunlardan usulü mevzuası dairesinde filhal cami veya mescit olarak istimal edilenler ipka edilir. Alelümum tarikatlerle şehlik, dervişlik, müritlik, dedelik, seyitlik, çebeilik, babalık, emirlik, nakiplik, halifelik, falcılık, büyü-cülük, üfürükçülük ve gayıptan haber vermek ve murada kavuşturmak maksadiyle nüshacılık gibi unvan ve sıfatların istimaliyle bu unvan ve sıfatlara ait hizmet ifa ve kisve iktisası memnudur. " kuralı getir-miştir. 677 sayılı Yasayla getirilen sınırlan-dırmaların Anayasal güvenceyle sürdürül-düğünün anlaşıldığı, bu nedenle 633 sayılı Yasa ve düzenlemeler karşısında cami ve mescit dışında bir yerin ibadethane olarak kabul edilmesinin mümkün olmadığı," gö-rüşünderken ilerleyen zamanda bu görü-şünden vazgeçtiğini görüyoruz.

Yargıtay 3.HD E: 2014/ 11238 K: 2015 / 9711 T: 28.05.2015 ve Yargıtay 3.HD E: 2016/ 17500 K: 2018 / 6192 T: 31.05.2018 kararında "**Cemevi**, Alevi-İslam inancına sahip yurttaşlarımızın öteden beri cem ibadetini yaptıkları mekanın adıdır. "Cem kelimesi, Arapça'da "toplanma" anlamına gelmekte ve dini, törensel ve ritüel uygulamalarının tümünü kapsamaktadır." Tüm alevi toplumunca kabul gören cemevleri, Alevi-İslam inancına sahip yurttaşların ibadet mekanıdır. "Öncelikle, bir mekanın ibadet yeri sayılıp sayılmamasının münhasıran o inanca tabi insanların taktirinde bulunmalıdır." Alevi inancına mensup insanların inanç ve ibadet merkezleri-

nin cemevleri olduğu, Alevilerle birlikte tüm toplum kesimleri tarafından kabul edilmiş bir olgu ve gerçekliktir." Alevilik ve Alevilerle ilgili sorunlar ülkemizde ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde yargılama konusu olmuştur (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 2014/7 -1038 E, 2014/990 K.sayılı 03/12/2014 günlü kararı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ... ve ... Davası- Türkiye Başvuru No. 1448/04,... Eğitim ve Kültür Merkezi Vak-fı/ Türkiye Davası Başvuru No: 32093/10). Bu davada Ülkemizin, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmenin 9 ve 14.maddelerini ihlal ettiğine hükmedilmiştir.Tüm bu maddeler ve özellikle Uluslararası Sözleşme hükümleri ile birlikte normatif düzenlemeler kapsamında hukuki olgulara göre; cemevlerinin ibadethane kapsamında değerlendirilmesi gerekir"

Sonuç olarak yüksek yargı cemevinin ibadethane kapsamında değerlendirmesi gerektiği görüşündeysede yasa ile cemevlerinin bir ibadethane olup olmadığı konusuna girmeden ibadethanelere tanınan haklardan yararlanması sağlandığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aras, Hüesyin (2017). Türkiyede Mirlik Birlik İdeali Karşısında-Kültürel Kimlikler Sorunu. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 7 (1) , 68-96 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/nevsosbilen/issue/29962/303609>
- Çelik, M. Lamih & Altıparmak, Cüneyd (2019) *Hukukî Açından 100 Soruda Yeni Büyükşehir Belediye Modeli*, Ankara: Seçkin Ya-

yıncılık.

- Çetin, Mustafa Sami, Bir başka açıdan Alevilik, Yeni Asya, 1996
- Rençber Fevzi, İstanbul da Mevcut Cem Evleri ve Faaliyetleri, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul-2008.
- Kaluç Şenol "Alevi Çalıştayları Nihai Raporu" Üzerine Bir Değerlendirme" *Liberal Düşünce*, Yıl 16, Sayı 63, Yaz 2011 s. 87 – 124
- Tur Seyit Derviş, Erkanname,

Aleviliğin İslam'da Yeri ve Alevi Erkanları, Can Yayınları, İstanbul-2002.

- Uğurlu Ali Rıza, Aşk-ı Muhabbet, İstanbul -2007
- Yıldırım, Erdal. (2012). Cemevleri ve Cemevlerinin Dini ve Toplumsal Fonksiyonları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (2) , 157-176 . DOI: 10.11616/AbantS-be.279

ENERJİ KİMLİK BELGESİ (EKB) NEDİR? BİNALARDA ENERJİ KİMLİK BELGESİ ZORUNLU MU?

Murat AKDAĞ*

** İnşaat Yüksek Mühendisi*

Enerjinin pahalı bir madde olması ülkelerin ve bireylerin ekonomisini olumsuz etkilemektedir. Bir çok alanda kullanılan enerji tüketimi, ülkelerin ekonomik durumunu da etkilemektedir. 1973 yılında yaşanan enerji krizi ülkelerin enerji tüketiminde tasarrufun ve enerji korunumunu ön plana çıkarmıştır. Maliyeti yüksek olan enerjiye ihtiyacın her geçen gün artması, enerjinin daha tasarruflu kullanılmasına yönelik ülkeler büyük bir çaba göstermektedirler. Ülkelerin sürekli olarak gelişme arzusu içinde olmasına bağlı hızla sanayileşmenin artması, savaşlar sebebiyle yapılan düzensiz göçler, artan nüfus ile birlikte barınmak için yapılan yapılara olan ihtiyacın artması enerjiye olan talebe arttırmaktadır. Binalarda enerji tüketimi dünyada ve

ülkemizde tüketilen enerjinin %35-40'na karşılık gelmektedir. Tüketilen enerjinin büyük bir kısmı ısıtma enerjisidir. Bu sebeple binalarda Enerji Verimliliği oldukça önemlidir. Enerjinin tüketim maliyetinin yüksek olması konut sektöründe de enerji verimliliği açısından bir takım önlemler almaya teşvik etmiştir. Enerji tüketimini minimize edecek tedbirler araştırılarak, binaların kullanımından ve ömrünü tamamlanmasına kadarki sürecin tamamında enerji verimliliğinin sağlanacağı binalar projelendirilerek yapılmalıdır. Enerji tüketimi fazla olan sektörlerin başında gelen binalar, enerji tasarrufunun artırılmasında ve iklim değişikliğine yönelik yapılan araştırmalarda ilgi çeken sektör olarak görülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti iklim değişikliği ulusal ey-

lem planında “2000 yılından önce yapılmış olan yapıların enerji harcamalarının standart bir inşaatın harcadığı enerjiden yaklaşık iki katı kadar daha fazla enerji harcadığı belirtilmektedir (Ulusal Eylem Planı, 2011). Türkiye’nin de taraf olduğu ve hedef olarak karbon salınım oranlarını düşürmek olan Kyoto Protokolünde belirlenen hedefe ulaşmak için birçok ülke binalarda enerji tasarrufunun arttırılmasına yönelik yönetmelikler çıkartarak, standartlar getirmek gibi bazı tedbirler almışlardır. Fakat bu tedbirlerin ve getirilen kanunların bir çoğu yeni yapılacak yapılar için geçerli olduğu belirlenmiştir. Enerji verimliliği kanunu dahilinde 2008 senesinde Binalarda Enerji Performansı (BEP) Yönetmeliği çıkarılarak yapılara Enerji Kimlik Belgesi (EKB) alma zorunluluğu getirilmiştir. Ülkemizde 2011 yılı öncesi yapı ruhsatı alan yapıların A ile G sınıfı arasında herhangi bir Enerji Kimlik Belgesi (EKB) alması yeterli olmakta iken 2011 sonrası yapılan yapılarda C sınıfı EKB alma zorunluluğu getirilerek binalarda enerji verimliliğine yasal düzenlemeler ile enerji verimliliğinde bir takım tedbirler alınmaktadır.

Binalarda enerji performansını belirlerken çeşitli enerji sınıfları kullanılır. En az enerji tüketen A sınıfından başlayıp, B,C,E,D,F ve G şeklinde en çok enerji tüketen G sınıfına kadar binalarda enerji performansı sınıflandırılmıştır. Bu enerji performans aralıkları ve enerji sınıfları tablo halinde gösterilmiştir.

Enerji Türleri	Enerji Performans Aralıkları
A türü	0 ile 39
B türü	40 ile 79
C türü	80 ile 99
D türü	100 ile 119
E türü	120 ile 139
F türü	140 ile 174
G sınıfı	174-....

Kullanım alanı toplam 50 m² den küçük olan yapılar, sanayi sektöründe üretim faaliyeti yürütülen yapılar, kullanım ömrü 2 seneden daha az olan yapılar, ısıtılmasına ve soğutulmasına ihtiyaç duyulmayan depo, ardiye, atölye vb. yapılar BEP (Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği) dışındadır. BEP, yeni tasarlanacak yapılarda ve tadilat gerektiren mevcut binaların önemli tadilat projelerinde, Mekanik ve elektrik tesisat değişikliklerinde, yapının niteliklerine göre yapılacak uygulamaları kapsamaktadır. Tasarım ve tadilat projeleri, BEP Yönetmeliğine uymayan yapılara, bağlı olduğu idare tarafından yapı ruhsatı verilmez ve yapı iskan belgesi verilmez. 19 Şubat 2022 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik revize edilmiş, normal yapılara göre enerji tüketimi daha az olan ve tükettiği enerjinin bir kısmını yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılayan "Neredeyse Sıfır Enerjili Binalar" (NSEB) modeline geçiş, kademeli bir şekilde mecburi hale getirilecek. NSEB özelliğindeki binaların, yapılan bu değişikliğe göre EKB (Enerji Kimlik Belgesi) deki enerji verimi sınıfının B veya daha yukarı sınıf olması ve yapının aynı zamanda en

az yüzde 10 oranında yenilenebilir enerji kullanımından birincil enerji ihtiyacının karşılanması zorunlu hale getirildi. Geçici madde ile de 01.01.2023 ve 01.01.2025 seneleri arasında yapılan projelerde, yapılar ihtiyaç duyduğu enerjinin yüzde 5'nin yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılanması kararı çıkmıştır. Ayrıca yapı inşaat alanı toplam 2000 m² ve yukarıları olan binaların NSEB şeklinde yapılması mecburi hale getirilmiştir. Ancak 01.01.2023 ve 01.01.2025 tarihleri arasında bu belirlenen 2000 m² yapı inşaat alanı, geçici madde ile 5000 m² olarak uygulanmasına karar verilmiştir (gensed.org). BEP yönetmeliği, binalarda enerjinin ve enerji kaynaklarının bilinçli ve tasarruflu kullanılması, gereksiz enerji tüketiminin önlenmesi, yapılarda harcama enerji maliyetlerinin azaltılması ve doğanın korunmasını sağlamak için yapıların enerji tüketimine göre sınıflandırması, yapıdaki uygulanan yalıtımın özellikleri ile havalandırma sistemlerinin verimi ile ilgili bilgileri kapsar. Yapılarda ısı kayıplarını önlemek için uygun yapı malzemeleri kullanımı önem kazanmıştır. Yapılarda kullanılan malzemelerin mühendis için dayanımının yüksek olması, tedarik aşamasının kolay olması, çevre şartlarına dayanıklı olması, ekonomik ve uygulama kolaylığının olması tasarım aşamasında önemli etkenlerdir. Yapılarda kullanılacak uygun yapı malzemeleri ile enerji tasarrufu sağlayarak ekonomik kazanç elde etmeyi hedeflenmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından belli bir eğitimden geçerek yetkilendirilen BEP uzmanı, BEP-TR veri tabanlı bilgisayar programını, verilen şifre ve kullanıcı adıyla programa bina verilerini girerek BEP-TR programı tarafından hesaplanır.

Hesaplanan sonuç, sistemin onayı alındıktan sonra Enerji Kimlik Belgesi (EKB) hazırlanır. Hazırlanan belge bağlı bulunduğu belediyeye başvurusuyla işlem sonlandırılır.

5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu ve bununla ilişkili olarak çıkartılan Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği'ne göre, binalara verilecek olan EKB, *binalarda enerjinin ve enerji kaynaklarının bilinçli bir şekilde etkin kullanımı sağlanarak, ihtiyacı olan enerjinin kullanılmasyla enerji tasarrufunun sağlanması ve enerji harcanmasına bağlı çevrenin korunmasını sağlamak için binanın asgari gerek duyduğu enerji ihtiyacı ve buna karşılık gelen enerji tüketim sınıflandırması, binanın sera gazı salımı seviyesi, yapının yalıtım özellikleri ve kullanılan ısıtma/soğutma sistemlerinin niteliği ile ilgili bilgileri içermektedir.* Ayrıca evde kullanılan elektronik eşyaların enerji performans sınıflandırmalarının binalar için de geçerli olacağı kabul ediliyor. Enerji türlerinden, A sınıfı en verimli olanı, G sınıfı ise en düşük verimli seviyeyi ifade etmektedir. Binaların enerji sınıflandırmasını gösteren belgeye Enerji Kimlik Belgesi deniyor.

Yeni yapılacak ya da inşa edilen binaların enerji kimlik belgesi sınıfının ise en düşük C sınıfı seviyesi olacak şekilde tasarlanıp inşa edilmesi gerekiyor. Binanın iskan ruhsatını alabilmesi için, C türü enerji sınıfına sahip olması gerekmektedir.

Peki Binama EKB Nasıl Alabilirim...

10 yıl geçerliliğe sahip EKB, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine bağlı ilgili meslek odası tarafından adına düzenlenmiş serbest müşavirlik ve mühen-

dislik hizmetleri belgesi ile enerji kimlik belgesi ile ilgili düzenleme eğitimini başarı ile tamamlayan personel bulunduran gerçek veya tüzel kişiler tarafından, 2011 yılından itibaren yapı ruhsatına sahip bütün binalara verilmektedir. Bakanlık verilerine göre, ülke genelinde 7 bin EKB vermeye yetkili firma bulunuyor ve yaklaşık 6 bin 400 yetkili uzman bu firmalarda görev alıyor. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş enerji verimliliği danışmanlık (EVD) şirketleri ile İnşaat-Mimar-Makine ve Elektrik Mühendislik Meslek odaları tarafından verilmektedir.

Ülkemizdeki binaların EKB'lerinin hazırlanmasında, Çevre Şehircilik Bakanlığına bağlı Bina Enerji Performansı (BEP-TR) ulusal yazılım programı kullanılarak hesaplamalar yapılmaktadır. Ülkemizde 2011 yılında sonra inşaa edilen yapıların yapı iskan belgesi alabilmesi için EKB zorunlu kılınmıştır. Ülkemizde yapıların EKB'lerinin oluşturulabilmesi için en düşük enerji türünün C olarak belirlenmiştir.

Enerji Kimlik Belgesi Örneği

Bina Genel Bilgileri

Bina resmi veya modeli

Enerji tüketim sınıfı

CO2 salınım sınıfı

Yenilenebilir Oranı

İstima Enerji tüketim sınıfı

Sıcak su Enerji tüketim sınıfı

Soğutma Enerji tüketim sınıfı

Havalandırma Enerji tüketim sınıfı

Aydınlatma Enerji tüketim sınıfı

Yalıtım durumu, alınacak tedbirler vb. açıklamalar

EKB ve EKB Uzmanı ile ilgili bilgiler

ENERJİ KİMLİK BELGESİ

Bina Genel Bilgileri

Belgenin Bilgileri

Bina Enerji Performansı

SIRA GAZ EMİSYONU

YENİLENEBİLİR ENERJİ KULLANIMI

SİSTEMLER	YILLIK ENERJİ TÜKETİMLERİ	YENİLENEBİLİR ENERJİ/KÖKEN ENERJİ	SINIFI
	İstima Enerji	Yenilenebilir Enerji	
Taşıma	27.421,34	120,75	0,00
Batarya	21.554,29	102,79	0,00
Sıhhi Sıcak Su	3.026,83	14,43	0,00
Soğutma	2.624,84	12,52	0,00
Havalandırma	0,00	0,00	0,00
Aydınlatma	213,38	1,92	0,00
Küçük Enerji	0,00	0,00	0,00
Fotovoltaik	0,00	0,00	0,00

Belgenin Bilgileri

Belge Düzenleyenin Bilgileri

Kim Kodu

Binaların enerji tüketim ihtiyacı ve enerji tüketim sınıfı bilgilerini içeren EKB'ni (Enerji Kimlik Belgesi) düzenlemek için, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının internet adresinden erişimi sağlanan, Binalarda Enerji Performansı uygulaması (BEP-TR) ulusal yazılım programı kullanılmaktadır. Bu amaçla kullanılan BEP-TR programının birinci versiyonu 2011 yılında kullanılmaya başlanmış, süreç içerisinde ortaya çıkan eksiklikleri ve ihtiyaçları karşılmasına yönelik 1 Kasım 2017 yılından itibaren ikinci versiyonu kullanılmaktadır.

Sonuç olarak; Türkiye'de 2021 tuik ve rilerine göre kentte yaşayanların oranının %93,2'dir. Kentsel nüfusun belediye sınırları içerisinde olması, enerjide tüketimi arttırmaktadır. Bu sebeple Türkiye'de ko-

nutlarda enerji verimliliğinin hayata geçirilmesinde yerel yönetimlerin rolü önemli bir yere sahiptir. Belediye Kanunu'na göre belediye sınırları içinde imar planlarını görüşmek ve onaylamak belediyelerin yetki alanındadır. Belediyeler her ay toplanan belediye meclisleri ile karar alırlar. Dolayısıyla Sıfır Enerji Binaların yaygınlaştırılması ile ilgili alınacak bir karar, çok kısa sürede süreci hızlandırabilecektir. Enerjide verimliliğin sağlanabilmesi, çevrenin ko-

runması ve maliyetinin hafifletilmesi için 2 Mayıs 2007 tarih ve 26510 sayı ile Resmi Gazete'de yayımlanan EVK (Enerji Verimliliği Kanunu) çerçevesinde 05.12.2008 tarih ve 27075 sayılı Resmi Gazete'de yürürlüğe giren Binalarda Enerji Performansı (BEP) yönetmeliği yayımlanmıştır. Bu kapsamda Türkiye'de 1 Ocak 2011 yılından itibaren yeni yapılan yapıların iskan ruhsatını alabilmesi için Enerji Kimlik Belgesi çıkartmaları zorunlu kılınmıştır.

TÜRK İDARE SİSTEMİNDE MERKEZİ YÖNETİM YAPISI

Prof. Dr. Mehmet Akif ÖZER*

* Ankara Hacı Bayram Veli Ün. İİBF Öğretim Üyesi

Her ülkenin idare sistemi, başta anayasa ve yasalar olmak üzere; kültürel, sosyal, siyasal, ekonomik ve tarihi faktörlerin etkisi altında şekillenmekte ve gelişmektedir. Söz konusu faktörler, bir ülkenin daha çok iç şartlarıyla ilgilidir. Bu şartlar nedeniyle idare sistemin örgüt yapısının ve işleyişinin ülkeler arasında önemli farklılıklar göstermesini de doğal kabul etmek gerekmektedir. Bu doğrultuda Türkiye'nin de idare sistemi kendine has, birçok gelişmiş ülkeden farklı ancak Kıta Avrupası yönetim yapısına daha yakın bir özellik taşımaktadır. Genel itibarıyla ülkemizin idare sisteminde yönetim yapısı, iki biçimde sınıflandırılmaktadır: Birinci sınıflandırma, anayasada belirtilen örgütlenme ilkelerine; ikinci sınıflandırma ise kamu mali yönetim mevzuatına dayanmaktadır. 1982 Anayasasında belirtilen örgütlenme ilkelerine göre Türk idare sistemi, merkezden yönetim ve yerinden yönetim kuruluşları olarak iki ana gruba ayrılmaktadır. Merkezden yö-

netim kuruluşları, kendi içinde başkent (merkez) örgütü ve taşra örgütü olmak üzere iki şekilde incelenmektedir. Yeni Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde bu yapı, Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu ve Bakanlıklar ile bunlara bağlı ve yardımcı nitelikte fonksiyonlar yürüten kurumlardan oluşmaktadır.

Türkiye özelinde uygulamada merkezi yönetimin temel örgütlenme birimi bakanlıklar ve bunlara bağlı kuruluşlardır. Merkezi yönetimin taşra örgütü ise, il, ilçe, bucak ile bölge kuruluşlarından oluşmaktadır. Yerinden yönetim kuruluşları ise, yerel yönetimler, kamu kurumları niteliğindeki meslek kuruluşları, YÖK, üniversiteler, düzenleyici ve denetleyici kurumlar, KİT'ler ve TRT gibi kurumlardan meydana gelmektedir. Yerinden yönetim kuruluşlarından yerel yönetimler ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının dışındaki diğer kurumların genel yönetim bakımından bakanlıklarla ilgili ve ilişkili kuruluş şeklinde bağı

söz konusudur (Eryılmaz, 2014:129).

Yeni sistemle birlikte Cumhurbaşkanını, sistemin kendisine verdiği yetkiyle yeni hükümet sisteminin ilk kararnamesi olan 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesini 10/07/2018 tarih ve 30474 sayılı Resmî Gazetede yayımlamıştır. “Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” adını taşıyan ve yedi kısım, 539 maddeden oluşan 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Cumhurbaşkanlığı teşkilatı yeniden düzenlenmiştir. Kararnamenin birinci kısmında Cumhurbaşkanlığı Makamı, ikinci kısmında Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, üçüncü kısmında Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Cumhurbaşkanı vekalet konularının düzenlendiği görülmektedir. Kararnamenin dördüncü kısmında ise ilk defa yeni sistemle birlikte ortaya çıkan Politika Kurullarına yer verilmiştir. Kararnamenin beşinci kısmında Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşlar maddeler halinde sayılmıştır. Kararnamenin altıncı kısmında, sayısı yirmi birden on yediye düşürülen bakanlıklar, her biri ayrı bir bölüm olmak üzere yeniden düzenlenmiş, devamında bakanlıklara ilişkin ortak hükümlere, idari kurulum, konsey ve komisyonlar ile bakanlıklara bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlara yer verilmiştir. Kararnamenin yedinci ve son kısmında ise yeni sistemle birlikte ilk kez ortaya çıkan ve çalışmanın da konusunu oluşturan Cumhurbaşkanlığı Ofisleri düzenlenmiştir (Nacak, 2021:1024). Şimdi bu yapıyı daha ayrıntılı inceleyelim:

Cumhurbaşkanı ve Teşkilatı

Cumhurbaşkanı devlet idaresinin merkez teşkilatı içinde ilk sırada yer alan makamdır. Türkiye’de Cumhurbaşkanı

ve Cumhurbaşkanlığı teşkilatı Anayasanızın 101 ilâ 108. maddelerinde düzenlenmiştir. Cumhurbaşkanı, kırk yaşını doldurmuş, yükseköğrenim yapmış, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip Türk vatandaşları arasından, doğrudan halk tarafından beş yıllığına en fazla iki defa seçilebilir (Gözler, 2018b:98). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle beraber 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre Cumhurbaşkanı devletin başıdır. Yürütme yetkisini tek başına kullanır. Gerekğinde sınırlarını yazılı olarak belirterek yetkilerini astlarına devredebilir. Devlet başkanı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyeti’ni ve Türk Milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını sağlar. Cumhurbaşkanı, yetkilerinden bir kısmını devredebilir. Ancak devrettiği yetkiyi, gerek gördüğünde kendisi de doğrudan kullanabilir.

Cumhurbaşkanı, kendisine danışmanlık ve verdiği diğer görevleri yapmak üzere Cumhurbaşkanı başdanışmanı ve Cumhurbaşkanı danışmanı atayabilir. Buna göre danışman sayısında bir sınırlama olmadığı söylenebilir. Özel kalem müdürüne büyükelçi unvanı verilmekte ve genel olarak Cumhurbaşkanının verdiği görevleri yerine getirmekle sorumlu olup en yakınındaki kişilerden biri olarak görev yapmaktadır (Esen, 2019: 94). 1 nolu kararnameye göre ayrıca makam ile birlikte Cumhurbaşkanının yakın mesai ekibi içinde özel bilgi ve uzmanlık gerektiren konularda, dış ülkelerde veya uluslararası kuruluşlar nezdinde özel bir görevi ifa etmek üzere büyükelçi unvanlı özel temsilci görevlendirebilecektir. Millete ve devlete hizmeti geçmiş, bilgi ve birikim sahibi kişilerin bu kazanımla-

rından istifade edilebilmesi amacıyla da üyeleri Cumhurbaşkanınca belirlenen ve de görevden alınabilen bir Yüksek İstişare Kurulu oluşturulmuştur.

Cumhurbaşkanlığına, siyasi parti grupları, en son yapılan genel seçimlerde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler ile en az yüzbin seçmen aday gösterebilir. Cumhurbaşkanı seçilen milletvekilinin Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer. Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez. Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir. Cumhurbaşkanı, kanunların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilir. Kararnameler ve yönetmelikler, yayımdan sonraki bir tarih belirlenmemişse, RG'de yayımlandıkları gün yürürlüğe girer.

Yeni sistemle birlikte 1982 Anayasası'nın 101. maddesindeki Cumhurbaşkanının nitelikleri ve tarafsızlığı hükmünde değişiklik yapılmıştır. Yapılan değişiklik-

le Cumhurbaşkanı seçilen kişinin varsa partisi ile ilişiği kesilir hükmü kaldırılmıştır. Sistemde Cumhurbaşkanının partisi bulunması halinde partisiyle ilişkisini sürdürebilmesine olanak sağlanmıştır. Nitekim başkanlık sistemlerinde başkanın partisiyle ilişiği kesilmemekte başkan partisiyle ilişkisini sürdürmektedir. Başkanlık sistemini uygulayan ülkelerin çoğunluğunda başkan seçilen kişilerin parti üyeliği bulunsun ya da bulunmasın güçlü parti yapılarının varlığı nedeniyle partileriyle olan ilişkilerini devam ettirmektedirler (Öztürk, 2022:286). Yeni sistemde Cumhurbaşkanı olağan genel seçimlerde halk tarafından iki türlü sistemlerle seçilmektedir. İlk turda çoğunluğu yani %50'nin üzerinde oy sağlayan cumhurbaşkanı olmaktadır. Eğer çoğunluk sağlanamazsa ikinci turda geçerli oyların çoğunluğunu alan Cumhurbaşkanı seçilebilmektedir. Eğer tek adaylı seçim yapılırsa bu defa oyların en az yüzde 40'ını alması gerekmektedir.

Türkiye'de yeni sistemde cumhurbaşkanı devletin ve yürütmenin başıdır. Görev yapacak bakanları meclis üyesi olmayanlardan atamakla birlikte üst bürokrasiyi de kendisi atamaktadır. Ancak anayasal denetime tabi olan cumhurbaşkanlığı kararnameleri dışından kanun yapma, kanun teklif etme, kanun kaldırma yetkisi ve kanun değiştirme yetkileri yasama organındadır. Eski sistemde olduğu gibi bütçe kanununu onaylama yetkisi parlamentodadır. Cumhurbaşkanını tarafından yasamanın kabul ettiği bir kanunun veto edildikten sonra, veto edilen kanunun kabulü aynen kabul ile değil ancak salt çoğunluk ile tekrar kabul edilirse yasalasmaktadır (Esen, 2019: 49-50). Yasamanın bu gücüne karşı Cumhurbaşka-

nı da kararnamele çıkararak yürütmeyi yönlendirmektedir.

- **Politika Kurulları:** Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nde kamu politikası oluşturma sürecinin değiştiği ve yeni aktörlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu gelişmeler kamu politikası analizcileri açısından uzun süre tartışılacak gibi durmaktadır. Yeni hükümet sisteminde başkanlık sistemindeki yapıya benzer olarak, yürütmenin başı durumundaki başkanın kamu politikası oluşturmada yardımcı olacak kurullar oluşturulmuştur. Kurmay bir birim olarak hareket eden bu yapılar temelde daha çok danışma ve tavsiye işlerini üstlenmektedir. Ülkemizde yeni sistemle birlikte oluşturulan bu kurullar; Cumhurbaşkanı ve bakanlıklarla beraber çalışarak politika oluşturma ve bu politikaları geliştirme sürecine ilgili paydaşların katılımını sağlama açısından birtakım avantajlara sahip yapılardır. Bu yönleriyle ABD'deki "Başkanın Yönetim Ofisi" isimli birimlerle benzerlik taşımaktadırlar. ABD'deki bu ofisler, başkanın yönetim sorumluluğunu daha etkili ve verimli bir şekilde hayata geçirebilmesi için kurulmuşlardır. Güvenlik, bütçe, uzay, ekonomi, teknoloji ve politika geliştirmeye yönelik birçok alanı kapsayan bir yapıda kurulmuşlardır (Fanid ve Akman, 2021:37).

Bugün Cumhurbaşkanlığında en az üç üyeden oluşan 9 adet kurul aktif olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu kurullar; Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu, Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu, Ekonomi Politikaları Kurulu, Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu, Hukuk Politikaları Kurulu, Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu, Sağlık ve

Gıda Politikaları Kurulu, Sosyal Politikalar Kurulu ve Yerel Yönetim Politikaları Kurulu şeklinde belirtilebilir. Tüzel kişilik ve özerklik verilmeyen kurulların görevleri de 1 numaralı Kararname'de şu şekilde sayılmıştır (Tan, 2020:124): Cumhurbaşkanınca alınacak kararlar ve oluşturulacak politikalarla ilgili öneriler geliştirmek; Geliştirilen politika ve strateji önerilerinden Cumhurbaşkanınca uygun görülenler hakkında gerekli çalışmaları yapmak; Küresel rekabetin getirdiği ani değişimlere karşı strateji ve politika önerileri geliştirmek; Görev alanlarına giren konularda kamu kurum ve kuruluşlarına görüş vermek; Görev alanlarına giren konularda Bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar, sivil toplum ve sektör temsilcileri, alanında uzman kişiler ve ilgili diğer ilgililerin görüşünü alarak uygulanan politikaları ve gelişmeleri izlemek, yapılan çalışmalarla ilgili Cumhurbaşkanına rapor sunmak; Cumhurbaşkanlığı programına uygunluk açısından, bakanlıklar ile kurum ve kuruluşların uygulamalarını izlemek ve Cumhurbaşkanına rapor sunmak; Bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar, sivil toplum ve sektör temsilcileri, alanında uzman kişiler ve ilgili diğer ilgililerin davet edilmesi suretiyle genişletilmiş kurul toplantıları yapmak; Görev alanlarına giren konularda talep, ihtiyaç ve etki analizi yapmak ve/veya yaptırtmak; Cumhurbaşkanınca verilen diğer görevleri yapmak.

- **Cumhurbaşkanlığı Ofisleri:** Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesiyle birlikte Cumhurbaşkanlığı teşkilatı içerisinde oluşturulan birimler arasında Cumhurbaşkanlığı ofisleri de bulunmaktadır. Ofisler özellikle başkanlık sistemiyle yönetilen ülkelerde uzman-

lık alanlarıyla ilgili konularda veri toplamak ve bu veriler üzerinden alternatif politika önerileri geliştirip taslak haline getirerek başkan raporlama görevini yerine getirmektedirler. Ofisler; tüzel kişiliğini haiz, özel bütçesi olan, idari ve mali özerkliğe sahip Dijital Dönüşüm Ofisi, Finans Ofisi, İnsan Kaynakları Ofisi, Yatırım Ofisi olmak üzere dört adet kurulmuştur. Yeni sistem kurgulanırken bu ofislerin Cumhurbaşkanlığınca oluşturulacak politika belirleme sürecindeki projelerin hazırlanmasında önemli katkılar sağlayabilecekleri öngörülmüştür. Bu ofislerden Dijital Dönüşüm Ofisi kamunun dijital dönüşümü ve siber güvenlik alanında görevlendirilirken, Finans Ofisi yurt içi ve yurt dışı bankacılık ve finans sektörlerini izleme, finans kaynaklarını geliştirme gibi görevleri yerine getirmektedir. İnsan Kaynakları Ofisi ülkenin insan kaynakları envanterini çıkarma ve insan kaynaklarını geliştirme alanında faaliyet gösterirken Yatırım Ofisi ise ülkeye yatırım yapma önündeki engelleri tespit etme, yatırımlara için gerekli veri akışını sağlama gibi faaliyetler ile yatırım yapılmasını özendirici faaliyetlerde bulunmakla görevlidir (Çetin, 2019:55). Kurulan bu ofisler, bütçeleri ve ayrı tüzel kişilikleri dolayısıyla ilgili kuruluş izlenimi vermekle birlikte, Cumhurbaşkanlığı'nın iç örgütlenmesi gibi yapılandırılmış, Kararname'nin 525. maddesinde Cumhurbaşkanlığı'na bağlı oldukları düzenlenmiştir. Ancak bu ofisler, Kararname'nin 37. maddesinde düzenlenmiş olan bağlı kurum ve kuruluşlar ile aynı nitelikte değildirler (Tan, 2020:124-125).

Bu ofislerin politika kurulları ile birlikte Cumhurbaşkanına görevlerinde yardımcı olmak amacıyla oluşturulmuş

kurmay-yardımcı birimler olduğunu söylemek mümkündür. Ancak iki birimi birbirinden ayıran oldukça önemli bir farklılık bulunmamaktadır. 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Cumhurbaşkanlığı politika kurullarına kamu tüzel kişiliği ile idari ve mali özerklik verilmezken, Cumhurbaşkanlığı ofislerine kamu tüzel kişiliği ile idari ve mali özerklik verilmiştir. Cumhurbaşkanlığı ofislerinin yapısına yönelik sorun ve tartışmalar da işte tam bu noktada ortaya çıkmaktadır (Nacak, 2021:1024). Çünkü tüzel kişiliğe ve özerkliğe sahip olduğunda, idare sistem içinde farklı sonuçlar ortaya çıkabilmekte, idarenin bütünlüğü ilkesi zedelenebilmekte, idare sistemin hiyerarşik yapılanmasında bu yeni yapıları nereye konumlandırma hususunda tartışmalar yaşanabilmektedir.

- **Cumhurbaşkanlığı'na Bağlı/İlişkili Kurum ve Kuruluşlar:** Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşlar 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yeniden düzenlenmiştir. Bu kararnamenin 37. maddesine göre “Devlet Arşivleri Başkanlığı, Devlet Denetleme Kurulu, Diyanet İşleri Başkanlığı, İletişim Başkanlığı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, Milli istihbarat Teşkilatı Başkanlığı, Milli Saraylar Dairesi Başkanlığı, Savunma Sanayi Başkanlığı, Strateji ve Bütçe başkanlığı ve Türkiye Varlık Fonu” Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşlar olarak belirlenmiştir. 1 sayılı Kararname ile Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşlar arasında sayılan Genelkurmay Başkanlığı ise 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile Milli savunma Bakanlığına bağlanmıştır. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ise bu kararnamede sayılan kuruluşlara arasında

olmamasına rağmen sonradan çıkarılan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı genelgesi ile Cumhurbaşkanlığına bağlı kuruluşlar arasına katılmıştır. Ancak literatürde bu sonradan düzenleme nedeniyle Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nu ilişkili kuruluş kabul edenler bulunmaktadır (Tan, 2020:125). Cumhurbaşkanlığına bağlı/ ilişkili kurum ve kuruluşların, kuruluş kanunlarında yapılacak değişikliklerle veya çıkarılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile değiştirilmesi, sayılarının arttırılması yada azaltılması da mümkündür (Çetin, 2019:55-56).

- **Cumhurbaşkanına Vekâlet:** 1982 Anayasasının 2017 değişikliğinden önceki 106. maddesine göre, "Cumhurbaşkanının hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevinden ayrılması hallerinde, görevine dönmesine kadar, ölüm, çekilme veya başka bir sebeple Cumhurbaşkanlığı makamının boşalması halinde de yenisi seçilinceye kadar, TBMM Başkanı Cumhurbaşkanlığına vekillik eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır." Yeni 106. madde ise bu görevi Cumhurbaşkanı yardımcısına vermiş, ancak Cumhurbaşkanı yardımcılarını birden fazla olduğu takdirde, bunlardan hangisinin vekâlet edeceğini düzenlememiştir. Bu hükme göre, "Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması halinde, kırkbeş gün içinde Cumhurbaşkanı seçimi yapılır. Yenisi seçilene kadar Cumhurbaşkanı yardımcısı Cumhurbaşkanlığına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır... Cumhurbaşkanının hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevinden ayrılması hallerinde, Cumhurbaşkanı yardımcısı Cumhurbaşkanına vekâlet eder ve Cumhurbaş-

kanına ait yetkileri kullanır." Bu hüküm, özellikle makamın boşalması halinde hayli uzun bir süre Cumhurbaşkanına ait çok genişletilmiş yetkilerin, hiçbir temsilî sıfatı olmayan bir kimse tarafından kullanılacak olması açısından eleştirilmiştir (Özbudun, 2018:153). Ayrıca yardımcı sayısının birden fazla olması durumunda vekalet yetkisini kimin kullanacağı sorusu da cevapsız kalmaktadır.

- **Başbakanlık:** 10/07/2018 tarihinde çıkarılan 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi öncesinde 09.07.2018 tarihinde yürürlüğe giren 703 sayılı KHK (m.218) ile 3056 sayılı Yasa yürürlükten kaldırılmış ve Başbakanlık merkez teşkilatı başkaca bir işleme gerek kalmaksızın kapatılmıştır. Mevzuatta, Başbakanlığa yapılan atıfların Cumhurbaşkanlığına veya görev ve faaliyet alanlarına göre ilgili bakanlıklara ve kuruluşlara yapılmış sayılacağı hükme bağlanmıştır. Ancak, 703 sayılı KHK'nın 225. maddesi uyarınca "10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanunu gereğince çeşitli kanun ve kanun hükmünde kararnamelerdeki uyum değişiklikleri ile yeni teşkilatlanma süreci tamamlanincaya kadar; kapatılan Başbakanlık yetki ve görevleri çerçevesinde yapılan iş ve işlemler ile düzenlemelerin uygulanmasına, bu Kanun Hükmünde Kararnameyle kapatılan Başbakanlık merkez teşkilatı birimleri ve personeli tarafından ilgili mevzuatına göre yürütülmesine devam edilir" hükmü getirilmiştir (Tan, 2020:125). Bu düzenleme gereği Başbakanlık teşkilatı kademeli bir şekilde

faaliyetlerini sürdürmüş, gerekli hukuki düzenlemeler tamamlandıktan sonra, tüm personel gerek duyulan diğer kamu kurum ve kuruluşlarına aktarılmıştır.

- **Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanlar:** 1982 Anayasasında 2017 değişikliğinden önce mevcut olmayan Cumhurbaşkanı yardımcılığı makamı, bu değişiklikte birlikte hukuk sistemimize girmiştir. Bu durum yürütme yetkisinin tümüyle Cumhurbaşkanına verilmiş olmasının bir sonucu olarak da görülebilir. Yeni 106. maddeye göre, “Cumhurbaşkanı, seçildikten sonra bir veya daha fazla Cumhurbaşkanı yardımcısı atayabilir... Cumhurbaşkanı yardımcılığı ve bakanlar, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanır ve görevden alınır. Cumhurbaşkanı yardımcılığı ve bakanlar, 81. maddede yazılı şekilde TBMM önünde andiçerler. TBMM üyeleri, Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan olarak atanırlarsa üyelikleri sona erer. Cumhurbaşkanı yardımcılığı ve bakanlar, Cumhurbaşkanına karşı sorumludur.” Görülüyor ki, Anayasa, kaç Cumhurbaşkanı yardımcısı atanabileceğini düzenlememiş ve bunu tamamen Cumhurbaşkanının takdirine bırakmıştır (Özbudun, 2018:153). Ölüm, istifa ve milletvekilliği seçilme yeterliliğinin kaybedilmesi, Cumhurbaşkanının görevinin sona erdiği her durum, Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan dolayı mahkûm olmak ve azil yani görevden alma Cumhurbaşkanı yardımcılarının görevlerinin sona ermesi sebepleridir. Özellikle azil konusu Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerinin sayıldığı Anayasa'nın 104/8. maddesine göre “Cumhurbaşkanı yardımcılığı ile bakanları atar ve görevlerine son verir” denilerek işlen-

miştir. Cumhurbaşkanı, yardımcılarının görevlerine istediği zaman ve gerekçeyle son verebilir çünkü Anayasa'nın 106/5. maddesine göre “Cumhurbaşkanı yardımcılığı ve bakanlar, Cumhurbaşkanına karşı sorumludur”. Cumhurbaşkanı yardımcılığının, Cumhurbaşkanı seçildikten sonra onun inisiyatifinde atanması ve görevden alınması eleştiri noktalarından bir diğeridir. Cumhurbaşkanının Anayasa'nın 104/9. maddesine göre üst kademe kamu yöneticilerini atama, görevlerine son verme ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları düzenleme ve 106/4. maddesine göre de Cumhurbaşkanı yardımcılığı ve bakanları atayıp ve görevden alma yetkisi bulunmaktadır. Cumhurbaşkanına verilen ve sınırı belirtilmemiş bu yetki, yeni düzenlemeye yöneltilen eleştiriler arasında en şiddetli (Mutlu, 2019:124) olanı olarak değerlendirilebilir.

Bakanlar ve Bakanlık Teşkilatı

Yukarıda belirtildiği gibi eski sistemde Başbakanın tüm sorumlulukları ve yetkileri yeni sistemde Cumhurbaşkanı üzerine bırakılmıştır. Bakanlar ise yine eski sistemde olduğu gibi 3046 sayılı Kanunun 21. maddesi uyarınca buldukları bakanlığın en üst amiri olarak bakanlık hizmetlerinin mevzuata, hükümetin genel siyasetine, milli güvenlik siyasetine, kalkınma planlarına ve yıllık programlara uygun olarak yürütmekle sorumludur. Bu amaç için yöneticilere emir ve talimat vermek, onları yönlendirmek, bakanlık merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşların faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını denetlemek gibi görevleri bulunmaktadır. Bu anayasal düzenlemelerin yanında şu iki hususa da değinmemiz gerekir: 1946 yılında Türki-

ye'nin yönetim yapısına getirilen “Devlet Bakanlığı” uygulaması 2011 yılında kaldırılmıştır. Yine 2011 yılında hayata geçirilen yeni bir uygulama ise “Bakan Yardımcılığı” olmuştur. Bakan yardımcılarını üzerlerine düşen görevin yerine getirilmesinde Bakanlara karşı sorumludurlar ve hükümetin görev süresiyle sınırlı olarak görev yaparlar. Gerekli görülürse daha önce de görevden alınabilirler.

Yukarıda belirttiğimiz gibi bakanlıklar Türkiye’de merkezi yönetimin en önemli yapısıdır. Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri ve teşkilatı 1984 tarihli 3046 sayılı Kanunla düzenlenmiştir. Bu anayasal bir ilkedir. Bununla birlikte 2011 tarihinde peş peşe çıkan pek çok Kanun Hükmünde Kararnameyle 3046 sayılı kanun değiştirilmiş ve Türkiye’deki bakanlıklarda önemli değişiklikler yapılmıştır. Türkiye’de bakanlıkların tüzel kişiliği yoktur, devlet tüzel kişiliği içindedirler (Özer vd., 2019:302).

2017 Anayasa değişikliği sonucunda bakanlıkların yapısında yaşanan değişiklikler şu şekilde özetlenebilir: Bakanlıkların ilk yapısının düzenlendiği 10.07.2018 tarihli 30474 sayılı “1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile Adalet, Çevre ve Şehircilik, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Gençlik ve Spor, İçişleri, Kültür ve Turizm, Milli Eğitim, Milli Savunma ve Sağlık bakanlıklarında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Bu kararnameyle yeni hükümet sisteminde 9 bakanlık aynı şekilde devam etmiş, 8 bakanlık birleştirilerek 4 yeni bakanlık ortaya çıkarılmış, 2 bakanlığın yapısında ve 1 bakanlığın adında değişikliğe gidilmiştir. Ancak 21.04.2021 tarihli ve 31461

sayılı “73 Nolu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Kurulması ile Kamu Personel İşlemlerinin Yürütülmesine İlişkin Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile bakanlıkların yapısı yeniden düzenlenmiş; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı adı altında birleştirilen Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tekrar ayrılmışlardır.

Bununla birlikte yeni hükümet sisteminde önceden İçişleri Bakanlığı’na bağlı olan Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü adıyla hizmet birimi noktasında Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlanırken idari vesayete dair konular açısından da İçişleri Bakanlığı bünyesinde olmaya devam etmiştir. Bu müdürlük altında yerel yönetimler üzerinde denetim işlevleri gören Mahalli İdareler Kontrolörleri, İller İdaresi Genel Müdürlüğü Kontrolörler Başkanlığı şeklinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Yine önce Maliye Bakanlığında bağlı olan Milli Emlak Genel Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığında bağlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’nde bakanlıkların üstlendiği rol ve fonksiyonlarda değişiklik yaşanarak, bakanlıklar, Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen kamu politikalarını hayata geçiren birimler haline getirilmişlerdir. Dolayısıyla bakanlıkların kamu politikası oluşturma süreçlerine ilişkin rolleri, politikaların oluşturulması görevinden ziyade bu politikaların uygulanması şekline doğru bir geçiş göstermiştir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’nde bakan-

lıkların kamu politikası oluşturma süreçlerine ilişkin rollerinin yeni teşkilat yapısı içerisinde oluşturulan Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları ile Cumhurbaşkanlığı Ofislerine geçtiğini söylemek mümkündür. Çünkü bu kurul ve ofislerin, Cumhurbaşkanına yardımcı olmak amacıyla, bakanlıklar ve diğer ilgili kurumlarla koordinasyon içinde kamu politikalarının oluşturulması sürecinde görevli ve yetkili olduğu bilinmektedir.

1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin bakanlıkların temel kuruluşları ve hiyerarşik kademelerinin düzenlendiği 509. maddesine göre; “Bakanlıklar, merkez teşkilatı ile ihtiyaca göre kurulan taşra ve yurtdışı teşkilatından ve bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlardan meydana gelir” denilmektedir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile bakanlıkların merkez teşkilat yapısında oldukça önemli değişiklikler yaşanmıştır. 2013 yılında 643 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile bakan yardımcılıkları kadrosunun getirilmesinden sonra müsteşarlar ile bakan yardımcıları arasındaki hiyerarşinin sıralanmasına ilişkin tartışma söz konusu olmuştur. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’nde siyasi ve idari olarak ikiye ayrılan müsteşarlık makamının siyasi olanı tercih edilerek bakan yardımcılığı makamı korunmuştur.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’nde bakanlık teşkilatına ilişkin bir diğer düzenleme ise bakan yardımcısının sayısı ile ilgilidir. Yeni düzenlemeye göre bir bakanlığa birden fazla bakan yardımcısı atanabilmektedir. 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 504. maddesinde bakan yardımcılıklarına birden fazla atama yapılabileceğine dair yasal bir

zemin oluşturulmuştur. Böylelikle bütün yetki ve sorumlulukların tek bir kişi üzerinden yürütülmesi yerine birden fazla bakan yardımcısı arasında paylaştırılarak yürütülmesi, bakanlığın görev alanına giren kamu hizmetinin daha etkin ve verimli bir şekilde hayata geçirmesini sağlamaktadır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’nde Bakanlık teşkilatında meydana gelen bir diğer değişiklik ise, bir bakana veya bakanlığa başka bir bakanın vekalet etmesi durumunun kaldırılmış olmasıdır. Bakanlıklarda gerçekleştirilen bir diğer değişiklik ise bakan müşavirliği kadrosuna ilişkindir. 1 Nolu Kararnamenin 505. maddesinde bu konuya ilişkin olarak; “Bakanlıklarda sayısı on beşi geçmemek üzere Bakan Müşaviri istihdam edilebilir” denilmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere yeni sistemde bakan müşavirliği kadrosuna ilişkin bir sınırlandırma söz konusu olmaktadır (Fanid ve Akman, 2021:38-39).

Yukarıda da belirtildiği gibi bakanlıkların kuruluş ve görevlerini düzenleyen 3046 sayılı Yasa’nın iki maddesi dışındaki tüm maddeleri 703 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılmış; adı da Bakan Yardımcılarının Mali Hakları ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun olarak değiştirilmiştir. Cumhurbaşkanlığının 1 numaralı Kararnamesinde (m.509-521) yeni kurulan bakanlıklara ilişkin hükümlere yer verildikten sonra, bakanlıklara ilişkin ortak hükümler sıralanmaktadır. Bu düzenlemelere göre, ülkemizde 21 olan bakanlık sayısı 17’ye indirilerek yeniden düzenlenmiştir. Yeni kurulan bakanlıklar şunlardır(Tan, 2020:126): Adalet Bakanlığı, Çalışma, Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Dı-

şişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Tarım, Orman ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı.

Türk idare sisteminde merkezi idarenin üstlendiği hizmetler bakanlıklar aracılığıyla yerine getirilmektedir. Dolayısıyla, her bakanlık, belirli bir kamu hizmetini veya hizmetler bütününe yerine getirmekle görevlidir. Ayrıca, her bakan kendi hizmet alanında devlet tüzel kişiliğini temsil etmektedir. 1982 Anayasasının 106. Maddesine göre, "Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir (Tan, 2020:126). Bakanlar ve Cumhurbaşkanlığı yardımcıları Cumhurbaşkanına karşı sorumludurlar. Bakanlar hakkında görevleriyle ilgili suç işledikleri iddiasıyla, TBMM üye tam sayısının salt çoğunluğunun vereceği önerge ile soruşturma açılması istenebilir; üye tam sayısının beşte üçünün gizli oyuyla da soruşturma açılmasına karar verebilir. Anayasa soruşturma komisyonunun oluşumunu ve soruşturma sonunda vereceği rapor üzerine yapılacak işlemi düzenlemektedir. TBMM soruşturma raporunun görüşülmesi sonunda üye tamsayısının üçte ikisinin gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir. Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen bakanın görevi sona erer. Bakanlar, görevleriyle ilgili olmayan suçlarda yasama dokunulmazlığına ilişkin hükümlerden yararlanır

(Tan, 2020:133).

-Bakan Yardımcılığı ve Müşavirlikler: 1 numaralı Kararname'nin 504. maddesi uyarınca Bakan Yardımcıları, Bakanın emrinde ve onun yardımcısı olup Bakanlık hizmetlerini Bakan adına ve Bakanın direktif ve emirleri yönünde, Bakanlığın amaç ve politikalarına, kalkınma planlarına ve yıllık programlara, stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine, mevzuat hükümlerine uygun olarak düzenler ve yürütür. Bu amaçla Bakanlık Teftiş Kurulu hariç Bakanlık kuruluşlarına gereken emirleri verir ve bunların uygulanmasını gözetir ve sağlar. Bakan Yardımcıları yukarıda belirtilen hizmetlerin yürütülmesinden Bakana karşı sorumludur. 3046 sayılı Yasa'nın 21/A maddesi uyarınca "Bakan Yardımcılarına en yüksek devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılan ödemelerin yüzde yüzellisi oranında aynı usul ve esaslar çerçevesinde aylık ücret ödenir. 3046 sayılı Yasa'nın mülga 27. maddesinde "özel önem ve öncelik taşıyan konularda Bakanlık makamına yardımcı olmak üzere özel yeteneği olanlardan" Bakanlık Müşaviri bulunabileceği hükme bağlanmıştı. Aynı durum yeni sistemde de devam ettirilmiş ve 1 No'lu Kararname'nin 505. Maddesiyle bakanlıklarda sayısı 15 geçmemek üzere Bakan Müşaviri istihdam edilebileceği (Tan, 2020:126) hükmü getirilmiştir.

- **Bakanlık Teşkilatı:** Ülkemiz mevzuatında bakanlıklara ilişkin en üst hukuksal düzenleme; 1982 Anayasasındaki bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri ve teşkilatının kanunla düzenlenir hükmüdür. Buna dayanarak çıkarılan 3046 sayılı kanun-

la bakanlıkların kuruluşu, görevleri, bakanlıklara ilişkin usul ve esaslar ile teşkilatları düzenlenmiştir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesine ilişkin düzenlemeleri içeren 6771 sayılı Kanun ile bakanlıklarla ilgili önemli düzenlemelerin önü açılmıştır. Bu kanun düzenlemesi ile bakanlıkların kurulması, kaldırılması, kuruluş, teşkilat yapısı, görevlerini düzenleyen anayasanın 113. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. Buna karşılık Anayasanın 106. maddesinde yapılan değişiklik ile bakanlıkların kurulması, kaldırılması, teşkilat yapısı, merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması ile yetki ve görevlerinin Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenmesine olanak tanınmıştır.

Yeni sistemde 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile bakanlıkların görev ve yetkileri ile teşkilatları düzenlenmiştir. Buna göre; bakanlık teşkilatı, merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatları ile bağlı, ilgili ve ilişkili kurum ve kuruluşlardan oluşmaktadır. Burada bir parantez açmak gerekirse yeni düzenlemeye göre, kamu idarelerinin bütçelerinin; merkezi yönetim bütçesinin oluşturan "genel bütçe", "özel bütçe" ve "düzenleyici ve denetleyici kurum bütçesi" ile "sosyal güvenlik kurumu bütçesi" ve "mahalli idare bütçesi" olmak üzere beş tür (Tan, 2020:127-128) olduğunu belirtmekte fayda görüyoruz.

Merkez teşkilatı bakanlığın sorumlu olduğu hizmetlerin yürütülmesinden sorumlu olan ve bu hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili amaç ve politikaların tayin edilmesi, planlama yapılması, kaynakları düzenleme ve sağlama, koordinasyon sağlama, gözetim ve takip faaliyetlerinde

bulunma, idareyi geliştirme ve denetim yapma gibi görevleri yerine getirmek üzere görevli birimlerden oluşmaktadır. Merkez teşkilatında bakan, bakan yardımcısı, bakan yardımcısına bağlı genel müdürlük, kurul ve daire başkanlıkları ile genel müdürlük ve kurul başkanlıklarına bağlı daire başkanlıklarından oluşmaktadır. Taşra teşkilatı; bakanlığın kuruluş amaçlarını gerçekleştirmek ve yürütmekte oldukları hizmetleri vatandaşlara sunmakla görevlidir. Bakanlık taşra teşkilatı il valisine bağlı il kuruluşları, kaymakam bağlı ilçe kuruluşları ve doğrudan merkeze bağlı taşra kuruluşlarından oluşur. Bakanlıkların yurtdışı teşkilatları ise kamu kurum ve kuruluşlarının yurtdışında devamlı veya geçici görev yapan, dış temsilcilik niteliği taşıyan veya taşımayan bütün kuruluşlarından oluşur. Buna göre yurtdışı teşkilatları dış temsilcilik niteliği taşıyan ve taşımayan olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Dış temsilcilik; diplomatik temsilciliklerle konsoloslukları, dış temsilcilik niteliği taşımayan yurtdışı teşkilatını; kamu kurumlarının dış temsilcilik veya ihtisas birimi niteliğini taşımayan yurtdışı teşkilatını ifade etmektedir (Çetin, 2019:67).

- Bağlı, İlgili ve İlişkili Kuruluşlar:

Bakanlık teşkilatları arasında merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatının yanı sıra bağlı ve ilgili kuruluşlar ile ilişkili kurum ve kuruluşlar da yer almaktadır. Bunlardan bağlı kuruluşlar olanlar bakanlığa bağlı olarak özel kanunla kurulan, bakanlığın hizmet ve görev alanına giren hizmetleri yürütmekle görevli ayrı veya özel bütçeli kuruluşlardır. İlgili kuruluşlar ise genellikle iktisadi, teknik, bilimsel ve kültürel konularda faaliyet göstermeleri amacıyla kurulan, hukuki, mali ve idari statüleri

farklı, özerk ve tüzel kişiliği haiz, hizmet bakımından yerinden yönetim kuruluşlarıdır. İlişkili kurum ve kuruluşlara devlet tüzel kişiliğinden ayrı kamu tüzel kişiliği olan düzenleyici ve denetleyici kurumlardır (Çetin, 2019:67-69). Bağlı ve ilgili kuruluşu düzenleyen 3046 sayılı Yasa'nın mülga 10. ve 11. maddeleri 703 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılmış olmakla birlikte, bağlı ve ilgili kuruluş kavramları yürürlükteki mevzuatta kullanılmaya devam edilmektedir. 1 Nolu Kararnameye göre bakanlıklara bağlı, ilgili ve ilişkili kurum ve kuruluşlar kendi kanunları ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamesindeki hükümlere tabidir. 3046 sayılı Yasa'nın 703 sayılı KHK ile değişik 19/A maddesi uyarınca, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlar Cumhurbaşkanınca, Cumhurbaşkanlığı veya bakanlıklarla ilgilendirilebilmektedir. Söz konusu kuruluşların özel kanunlarında veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde bağlı, ilgili ve ilişkili olunan bakanlığa ya da bakana verilen yetki ve görevler, ilgilendirilen bakanlık veya bakan tarafından kullanılır. Bakan, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların her türlü faaliyet ve işlemlerini denetlemeye yetkilidir (Tan, 2020:127-128). Bu düzenleme nedeniyle özellikle ilişkili kuruluş kapsamında kabul edilen bağımsız idari otoritelerin özerkliklerinin kaldırıldığı yorumları yapılmıştır.

Merkezdeki Yüksek Kurullar ve Diğer Kuruluşlar

Merkezdeki yüksek kurullar terimi geniş bir kümeyi kapsar. Bu kuruluşlar asıl olarak bakanlıklara görevlerinde yardımcı olmak, görüş bildirmek üzere kurulmuştur. Bunlardan bir kısmı danışma ağırlıklı yüksek kurullardır. Bu kurulla-

rın çoğu sadece danışma/öneri işlevleri ile sınırlı kalmayıp, aynı zamanda eşgüdüm sağlama ve karar alma yetkileri ile de donatılmıştır. Bir kısım kuruluşlar da işlevsel önemleri göz önünde tutularak Anayasa tarafından düzenlenmiş ya da öngörülmüş bulunmaktadır. Bu kuruluşların ortak yanları şöyle sıralanabilir: Bu kuruluşların işlevleri idarenin tümünü ilgilendirir. Bu bakımdan işlevleri "idarenin bütünlüğü ilkesi" kapsamındadır. Anayasa tarafından düzenlenmiş olanlar biçimsel açıdan "anayasal kuruluş" niteliği taşır. Yasama organının bunların işlevlerini bu doğrultuda düzenlemesi asıldır. Bu kuruluşlar genel idarenin yerine getirdiği işlevlerle yakından ilgili bulunmakla birlikte, bakanlıkların hiyerarşisine bağlı değildirler. Tüzel kişilikleri bulunmamaktadır. Yürütme içinde "özerk" konumları vardır. Bu kuruluşlarda uzmanlar çalışır. Bunlar görüş ve düşünce bildirmek, inceleme yapmak, taslak hazırlamak gibi görevler yapar. Çalışmalar kurul olarak yürütülür. Kurulların bir kısmında siyasal yöneticiler ile askerler bir arada bulunur. Milli Güvenlik Kurulu'nda olduğu gibi. Ötekilerde yalnızca uzmanlar vardır. Danıştay ve Sayıştay'da olduğu gibi (Tan, 2020:134-135). Bu yüksek kurullar arasında Milli Güvenlik Kurulu verdiği kararlarla, Devlet Denetleme Kurulu ise Cumhurbaşkanını talimatıyla geniş alanda denetim yapabilmesiyle ön plana çıkmaktadırlar. (Özer vd., 2019:303).

- **Milli Güvenlik Kurulu:** Milli Güvenlik Kurulu; Cumhurbaşkanının başkanlığında, Cumhurbaşkanı yardımcıları, Adalet, Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri Bakanları, Genelkurmay Başkanı, Kara, Deniz ve Hava kuvvetleri komutanlarından kurulur. Gündemin özelliğine

göre kurul toplantılarına ilgili bakan ve kişiler çağrılıp görüşleri alınabilir. Millî Güvenlik Kurulu; devletin millî güvenlik siyasetinin tayini, tespiti ve uygulanması ile ilgili alınan tavsiye kararları ve gerekli koordinasyonun sağlanması konusundaki görüşlerini Cumhurbaşkanına bildirir (Özer vd., 2019:303).

- **Devlet Denetleme Kurulu:** İdarenin hukuka uygunluğunun, düzenli ve verimli şekilde yürütülmesinin ve geliştirilmesinin sağlanması amacıyla, Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak 1981 yılında kurulan Kurul, Cumhurbaşkanının isteği üzerine, tüm kamu kurum ve kuruluşlarında ve sermayesinin yarısından fazlasına bu kurum ve kuruluşların katıldığı her türlü kuruluşta, kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarında, her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşlarında, kamuya yararlı derneklerle vakıflarda, her türlü idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetlemeleri yapar. Yargı organları Kurulun görev alanı dışındadır. Başkan ve üyeleri Cumhurbaşkanınca atanır. İşleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işleri, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle düzenlenir (Özer vd., 2019:303).

- **Yüksek Askerî Şûra:** Yüksek Askerî Şûra ilk defa 1972 yılında 1612 sayılı Kanun ile kurulmuştur. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçildiği 9 Temmuz 2018 tarihinde 703 sayılı KHK'nın 48. maddesiyle Yüksek Askerî Şûra'nın kurucu kanunu yürürlükten kaldırılmış, ardından 15 Temmuz 2018 tarihli Resmî Gazetede Genelkurmay Başkanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetlere ilişkin olarak 8 Sayılı Yüksek Askerî Şûranın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı

Kararnamesi yayımlanmıştır. Söz konusu Kararnameye göre, Başkan'te yalnız barış zamanında görev yapan Yüksek Askerî Şûra üyeleri şöyle sıralanabilir: Cumhurbaşkanı Yardımcıları, Adalet Bakanı, Dışişleri Bakanı, İçişleri Bakanı, Hazine ve Maliye Bakanı, Millî Eğitim Bakanı, Millî Savunma Bakanı ve Genelkurmay Başkanı ile Kuvvet Komutanlarıdır. Cumhurbaşkanı gerekli gördüğü hallerde Yüksek Askerî Şûra toplantılarına katılır ve başkanlık eder. Cumhurbaşkanı katılmadığında, görevlendireceği yardımcısı başkanlık eder. Şûra, Cumhurbaşkanının başkan olarak belirleyeceği Cumhurbaşkanı Yardımcısının çağrısı ile yılda en az bir kez toplanır. Cumhurbaşkanı gerektiğinde de Şûrayı toplayabilir. Yüksek Askerî Şûranın sekreteryaya hizmetlerini Cumhurbaşkanınca belirlenecek merci yürütür. Bütün üyelerin katılması ile gizli olarak toplanan Şûrada kararlar toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu ile alınır. Oylarda eşitlik halinde Başkanın katıldığı tarafın oyları geçerli sayılır. Oylama işlemi aksine bir karar alınmadıkça açık olarak yapılır. Şûra görüş bildirme niteliğinde ve bağlayıcı olmayacak şekilde Genelkurmay Başkanlığınca hazırlanan askeri stratejik konseptin tespiti ve gerektiğinde yeniden gözden geçirilmesi hususlarında kararlar alır. Silahlı Kuvvetlerin program ve hedefleri ve önemli görülen mevzuat taslakları ile ilgili konularda görüş bildirir (Nohutçu; 2019:51-51).

- **Türk Silahlı Kuvvetleri:** Yeni Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle birlikte yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile Türk Silahlı Kuvvetlerinin teşkilat yapısında birtakım değişiklikler yapılmıştır. Bu düzenlemelerle Türk Silahlı Kuvvetlerinin yürütmeye

bağlandığı söylenebilir. 1982 Anayasası, Türk Silahlı Kuvvetlerinin genel yönetim içindeki konumunu ve yasama ve yürütme ile olan ilişkilerini düzenlemektedir. Buna göre; Başkomutanlık, TBMM'nin manevî varlığından ayrılamaz ve Cumhurbaşkanı tarafından temsil olunur. Cumhurbaşkanı, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar verir. Millî güvenliğin sağlanmasından ve Silahlı Kuvvetlerin yurt savunmasına hazırlanmasından, TBMM'ye karşı, Cumhurbaşkanı sorumludur. Atadığı Genelkurmay Başkanı; Silahlı Kuvvetlerin komutanı olup, savaşta Başkomutanlık görevlerini Cumhurbaşkanlığı namına yerine getirir. Ayrıca 1 Nolu Kararnameyle Genelkurmay Başkanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıkları Millî Savunma Bakanına bağlanmıştır. Cumhurbaşkanı gerekli gördüğünde Genelkurmay Başkanı ile Kuvvet Komutanları ve bağlılarından doğrudan bilgi alabilir, bunlara doğrudan emir verebilir. Verilen emir herhangi bir makamdan onay alınmaksızın derhal yerine getirilir. Aynı Kararname'ye göre, Genelkurmay Başkanlığı ve Kuvvet Komutanlıklarının personel hizmetleri, özel kanunlarına ve Cumhurbaşkanlığı kararnamesine göre yürütülür. Ayrıca 3 Numaralı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usullerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genelkurmay Başkanı ile komutanların da Cumhurbaşkanı tarafından (Tan, 2020:133) doğrudan atanacağı hükmü getirilmiştir.

- **Danıştay:** Danıştay, ilk defa Şurayı Devlet adıyla 1868 yılında kurulmuştur. Günümüze gelene kadar da 1922 sonrası kısa bir dönem hariç yönetim yapımızdaki yerini korumuştur. Danıştay sadece bir

yüksek yargı organı değil aynı zamanda inceleme ve görüş bildirme görevleri olan idari bir organdır. 1982 Anayasası'nın 155. maddesine göre Danıştay, idarî mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idarî yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme mercii-dir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar. Günümüzde Danıştay, 1982 yılında yürürlüğe giren 2575 sayılı Danıştay Kanunu'na göre örgütlenmiştir. Bu kanunda 2016 yılında yapılan değişiklikle birlikte Danıştay 10 daireden oluşmaktadır. Bu düzenleme ile daire sayısı 17'den 10'a, üye sayısı da 195'den 90'a düşürülmüştür. Danıştay'da idari işlere ilişkin idari uyuşmazlıklar ve görevler Birinci Daire ve İdari İşler Kurulunda görülür. Danıştay'da sadece Birinci Daire idari dairedir. Geri kalan 9 dairesi ise dava dairesidir. Tüm dairelerde olduğu gibi birinci dairede de bir başkan ve en az dört üye bulunur. İdari işler kurulu ise, idari daire başkan ve üyeleri ile her yıl Danıştay Genel kurulunca her dava dairesinden seçilecek bir başkan veya üyeden oluşur (Selçuk, 2019:105). Toplantı ve görüşme yeter sayısı, İdari Dava Daireleri Kurulu için 15, Vergi Dava Daireleri Kurulu için ise 11 kişidir. Danıştay'ın temyiz merci olarak görevi, bir hukuk kuralının uygulanması veya yanlış uygulanması şeklinde ortaya çıkan hukuka aykırılıkların denetimini yapmakla sınırlı olacak şekilde düzenlenmiştir.

- **Sayıştay:** Mali bir denetim organı olan Sayıştay ülkemizde ilk defa 19. yüzyılda başlayan yenileşme hareketleri çerçevesinde 1862 yılında "Divan-ı Muhasebat" adıyla kurulmuştur. İlk kuruluş statüsü bir nizamname olan Sayıştay

1876 Anayasasında yer alarak anayasal bir kuruluş haline gelmiştir. Bu tarihsel süreçte devlet bütçesinin nitelik ve yapısal yönden gelişmeler göstermesi nedeniyle Sayıştay'la ilgili son kanuni düzenleme 2010 yılında kabul edilen 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu ile olmuştur. Sayıştay, 1982 Anayasasının yargı kısmında düzenlenmiştir. Ancak Sayıştay bir yargı organı değildir. Anayasanın 160. maddesine göre "Sayıştay, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir. Uygulamada vergi ve benzeri malî yükümlülükler ve ödevler hakkında Danıştay ile Sayıştay kararları arasındaki uyumsuzluklarda Danıştay kararları esas alınır. 2004 yılından itibaren Türk Silahlı Kuvvetleri de bu denetime tabidir. Yürürlükteki mevzuata göre bakanlıklar ve bağlı genel müdürlükler gibi genel bütçe kapsamındaki kamu daireleri, üniversiteler ve diğer özel bütçeli idareler, düzenleyici ve denetleyici kurumlar, sosyal güvenlik kurumları, döner sermayeli kuruluşlar; fon şeklindeki kuruluşlar, belediyeler ve il özel idareleri Sayıştay'ın denetim alanı içinde yer almaktadır. Kamu İktisadi Teşebbüsleri, TRT, TOKİ ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu gibi kuruluşlar ve Özelleştirme İdaresinin özelleştirme işlemleri de yeni kanun ile denetim kapsamına girmiştir. Daha önce bu kurumlar Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından denetlenmekteydi. Ancak Aralık 2010'dan itibaren bu kurulun tüzel kişiliği kaldı-

rılmış ve denetleme görevleri Sayıştay'a devredilmiştir. (Selçuk, 2019:105-107). Sayıştay'da çalışan meslek mensupları; Sayıştay Başkanı, daire başkanları ve üyelerden, denetçilerden, başsavcı ve savcılardan oluşur. Sayıştay Başkanı ve üyeleri TBMM Genel Kurulunca gizli oyla seçilir. Görev süresi beş yıldır. Sayıştay Başkanı Sayıştay'ın en büyük amiri olup Sayıştay'ın genel işleyişinden sorumludur. Genel Kurulun başkanıdır. Başkan kurumun en üst yöneticisi olup genel işleymen sorumludur; kanunlarla verilen görevlerin iyi yapılması ve yönetimin düzenli bir surette yürütülmesi için gerekli tedbirleri alır (Selçuk, 2019:110).

- **Ekonomik ve Sosyal Konsey:** Ekonomik ve Sosyal Konsey önce, 4641 sayılı Kanunla kurulan, daha sonra, 12 Eylül 2010 tarihli halk oylamasıyla kabul edilen ve Anayasa değişikliklerini içeren 5982 sayılı Kanunun 23. maddesiyle Anayasanın 166. maddesine eklenen ek fıkrayla Anayasal güvenceye kavuşturulmuş bir yardımcı kuruluştur. Amacı ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasında, toplumsal uzlaşma ve işbirliğini sağlayacak, sürekli ve kalıcı bir ortam yaratarak, istişari mahiyette ortak görüş belirlemektir. Konsey'in başkanı Cumhurbaşkanıdır. Cumhurbaşkanının toplantılara katılamaması halinde görevlendireceği Cumhurbaşkanı Yardımcısı veya Bakan toplantılara başkanlık eder. Konseyin üyeleri Cumhurbaşkanınca belirlenir.

- **Kamu Denetçiliği Kurumu:** Kamu Denetçiliği Kurumu, Anayasa değişikliğini içeren 5982 sayılı Kanunun 8. maddesiyle Anayasanın 74. maddesine eklenen fıkralarla, anayasal güvenceye kavuşturulmuştur. Anayasanın 74. mad-

desine eklenen yeni hükümlere göre, herkes, bilgi edinme ve Kamu Denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler. Kamu baş denetçisi Türkiye Bü-

yük Millet Meclisi tarafından gizli oyla dört yıl için seçilir (Yıldırım, 2019:13). Çalışmanın kapsamı açısından ayrıntılara girmiyoruz.

(Devam Edecek.....)

MAHALLİ İDARE ŞİRKETLERİNDE DEĞERSİZ ALACAKLARIN YOK EDİLMESİ

Mustafa YAVUZ*

* G m r k ve Ticaret Uzmanı

1. GİRİŞ

Mahalli idare birimi olan belediyeler ve il özel idarelerinin, kendilerine verdiği görev ve hizmet alanlarında ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliği haiz olmak üzere sermaye Şirketi kurmaları veya kurulu bulunan Őirketlere ortak olmaları mümkündür.

Uygulamada ‐mahalli idare Şirketi‐ olarak isimlendirilen bu Şirketler, ticari hayatta mevcut olan riskler dolayısıyla bazı hesap dönemlerinde alacaklarını tahsil edememe riski ile karşı karŐıya kalmaktadır. Mükellefleri ve dolayısıyla mahalli idare Őirketlerini, bu risklere karşı korumak amacıyla, 213 sayılı Vergi Usul Kanununda¹ (VUK)  eŐitli düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerden birini de, tahsiline imkan kalmayan tasarruf

değerini yitirmiŐ değersiz alacakların muhasebe kayıtlarında gösterilen hesap değerleriyle zarara geçirilerek yok edilmesi oluŐturmaktadır. Değersiz alacaklar, ‐yargı kararına veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline imkan kalmayan alacaklar‐ Şeklinde tanımlanabilir. Değersiz alacaklar müessesesi, tahsili imkansız hale gelmiş alacakların, belli Őartlarda vergi matrahından çıkarılmasını sağlayarak gerçek kazanç üzerinden vergileme yapılmasını ve bu alacakların Şirketler üzerinde oluşturduğu etkileri gidererek vergilendirmede adalet ilkesini temin etmektedir.

Değersiz alacaklar bilanço ve işletme hesabı esasına göre defter tutan ticari ve zirai kazanç sahiplerince gider olarak kaydedilebilir. Mahalli idare Şirketleri de, bilanço esasına göre defter tuttıkları için bu imkandan yararlanma hakkına sahiptir.

¹ 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 10.01.1961 tarihli ve 10703-10705 sayılı Resmi Gazetelerde yayımlanmıştır.

İşte bu çalışmada, VUK hükümleri kapsamında, mahalli idare şirketlerinin değersiz alacaklarına ilişkin yapılması gereken işlemler detaylı bir şekilde incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

2. KANUNİ DÜZENLEME

Ticaret şirketlerinde ve dolayısıyla mahalli idare şirketlerinde değersiz alacaklarla ilgili kurallar, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun “Değersiz alacaklar” başlıklı 322. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddede;

“Kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkan kalmayan alacaklar, değersiz olacaktır.

Değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve mukayyet kıymetleriyle zarara geçirilerle yok edilirler.

İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin bu madde hükmüne giren değersiz alacakları, gider kaydedilmek suretiyle yok edilirler.”

hükmü yer almaktadır.

Değersiz alacak; kaybedilmiş, tahsiline artık imkân kalmamış, değeri sıfıra inmiş bir alacaktır. Kanuni düzenlemeye göre alacağın tahsil imkânının kalmadığının, kazai bir hükümlerle (yargı kararıyla) veya kanaat verici bir vesika ile tevsik edilmesi gerekmektedir. Alacağın tahsil güçlüğüne objektif ve inandırıcı belgelerle ortaya konması değersiz alacak uygulaması bakımından önem taşımaktadır. Aksi takdirde, alacakların tahsilinin mümkün olmadığının takdiri mükellefe bırakılmış olur. Böyle bir boşluk oluşturmamak amacıyla kanun koyucu değersiz hale geldiği ileri sürülen alacağın ciddi olarak takip edildiğine ilişkin çabaların

yargı kararı veya kanaat verici bir vesika ile tevsikini öngörmüştür.² Hükümde yer alan “...yok edilirler.” ifadesinden anlaşılması gereken bir alacağın değersiz hale gelmesi, bu surette artık o alacağın tahsili imkanının kalmadığı konusunun kesinleşmesidir. Öte yandan, VUK’un söz konusu hükmünde sadece “alacak”tan bahsedilmiş, bu alacağın senetli olup olmaması konusunda bir belirleme yapılmamıştır. Dolayısıyla, giderleştirilecek (zarar yazılacak) alacağın senetli olması zorunlu değildir.

Mahalli idare şirketlerinin değersiz alacaklarını şüpheli alacaklarından ayıran en önemli özellik tahsil edilebilme imkanının ortadan kalkmış olmasıdır. Değersiz alacakların temelinde, şüpheli alacaklar da olduğu gibi tahakkuk esası yatmaktadır. Ancak şüpheli alacakların giderleştirilmesi karşılık ayırmak suretiyle yapılırken, değersiz alacaklar doğrudan zarar yazılarak yok edilir.

3. MAHALLİ İDARE ŞİRKETLERİNİN ALACAĞININ DEĞERSİZ ALACAK OLARAK KABUL EDİLEBİLMESİNİN ŞARTLARI

3.1. Alacağın Mahalli İdare Şirketi- nin İş ve İşletmesiyle İlgili Olması

Mahalli idare şirketine ait bir alacağın, değersiz alacak olarak nitelendirilebilmesi için alacağın şirketin iş ve işletmesiyle ilgili olması şarttır. Bir başka ifadeyle, mahalli idare şirketinin normal ve mutat olarak yaptığı faaliyetleri sonucunda doğması ve şirket karının oluşumuna etkide bulunması gerekir. Dolayısıyla, mahalli idare şirketinin ticari ve ekono-

² Neslihan İçten İçe, Değersiz Alacak Uygulamasının Esasları, E-Yaklaşım, Ekim 2016, S.286.

mik faaliyetlerinin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmayan, ticari hayatın genel kabul görmüş kuralları içinde oluşmayan ve kazanç ile alacak arasında illiyet bağı bulunmayan alacaklar, değersiz alacak ve dolayısıyla zarar olarak dikkate alınmazlar.

Yeri gelmişken belirtelim ki, hatır senedinden³ doğan alacaklar, değersiz alacak olarak kabul edilmezler. Nitekim hatır senetleri, gerçek bir satış işlemini yansıtmadığı için ortada gerçek bir alacak da bulunmamaktadır. Ticari işlem dışı düzenlenen senetlerde de durum aynıdır.

3.2. Alacağın Ticari ve Zirai Kazancın Elde Edilmesi ve Devam Ettirilmesiyle İlgili Olması

Mahalli idare şirketine ait alacağın vergi kanunlarına göre değersiz sayılabilmesi için öncelikle bu alacağın, ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idamesi için yapılması gerekir. Değersiz hale gelen alacak, mahalli idare şirketinin kazanç elde etmesi ve bunun devam ettirilmesiyle ilgili değilse, bu alacak gider yazılamaz. Ayrıca, bu alacağın konusunun gerçeği yansıtması gerekir. Dolayısıyla, mahalli idare şirketinin gerçek bir faaliyetine dayanmayan ve muvazaa içeren alacakların değersiz alacak hale gelmesi halinde bu alacakların gider olarak kaydedilmesi mümkün değildir.

3.3. Alacağın Tahsilinin Kazai Bir Hükme (Yargısal Bir Karara) veya Kanaat Verici Bir Belgeye Göre İmkânsız Hale Gelmiş Olması

Mahalli idare şirketine ait bir alaca-

ğın değersiz alacak sayılabilmesi için kazai bir hükme (yargısal bir karara) veya kanaat verici bir belgeye göre tahsiline imkan kalmadığının kanıtlanması gerekmektedir. Kazai bir hükümden anlaşılması gereken, alacağın tahsili için kanun yollarına başvurulmuş olması, icra takibinin yapılmış bulunmasına rağmen bu başvuru ve takipler sonucunda alacağın ödenmeyeceği veya paranın talep edilmesinin olanaksız olduğunun bir mahkeme kararı ile tespit edilmesidir. Başka bir deyişle, alacağın tahsil edilme imkânının tamamen ortadan kalktığını/borçlusu tarafından ödenme imkânının bulunmadığını hükme bağlayan/gösteren bir mahkeme kararı anlaşılmalıdır.

Kanaat verici bir vesikadan ne anlaşılması gerektiği hususunda ise kanunda yeterli açıklık bulunmamaktadır. Uygulamada kanaat verici vesika (kanaat getirci belge) terimi, ödemeyi imkânsız hale getirmiş hal ve sebepler sonucu ortaya çıkmış belgeler olarak anlaşılmaktadır. Prensip olarak alacağın değersiz alacak sayılabilmesi için alacaklı olan mahalli idare şirketinin bu alacağın tahsili amacıyla bütün yasal yolları denemesi ve buna rağmen alacağın fiilen ve hukuken tahsiline artık imkân kalmamış olması gerekir. Bu konuda her belge ve olayın ayrı ayrı değerlendirilmesi, ilgili olayın gerçek yönünün araştırılması, bunlardan sonra vesikalar kanaat verici bulunursa alacağın değersiz hale geldiğinin kabul edilmesi gerekmektedir.⁴

Vergi hukuku uygulaması bakımından, mahalli idare şirketlerinin değersiz alacaklarına ilişkin kanaat verici belgelere

³ Hatır senedi, gerçek bir mal teslimi ve hizmet ifasını içermeyen sadece karşı tarafın ticari itibarını artırmak maksadıyla düzenlenen senettir.

⁴ Vergi Müfettişleri Derneği, Beyanname Düzenleme Rehberi, Ankara 2016, s.304.

örnek olarak aşağıdaki belgeler sayılabilir.⁵

- Borçlunun herhangi bir mal varlığı bırakmadan ölümü ve mirasçılarının da mirası reddettiklerine dair resmi belgeler,
- Mahkeme huzurunda alacaktan vazgeçildiğine ilişkin olarak düzenlenmiş belgeler,
- Borçlunun dolandırıcılıktan mahkûm olması ve herhangi bir mal varlığı bulunmadığını belgeleyen resmi evrak,
- Borçlunun ölümü ve mirasçılarının bulunmadığını kanıtlayan resmi soruşturma belgesi,
- Asliye ticaret mahkemesince borçlu hakkında verilmiş ve ilgili masa tarafından tasfiyeye tutulmuş bulunan iflas kararına ilişkin belgeler,
- Borçlunun kesin olarak yurt dışına çıktığını ve haczi kabil malı olmadığını gösteren belgeler,
- Borçlunun, alacaklı tarafından açılan davayı kazandığına dair mahkeme kararı,
- Borçlunun gaipliğine ilişkin mahkeme kararı ve buna bağlı olarak herhangi bir mal varlığının bulunmadığına dair resmi makam belgesi,
- Alacaktan vazgeçildiğine dair konkordato anlaşması,
- Borçlunun, ülkeyi dönmek üzere terk ettiğini belirleyen ga-

zeteler ve bunu doğrulayan resmi makam belgeleri, örneğin yabancı bir ülkeye kaçma veya sığınma talebine ilişkin belgeler,

- Borçlu hakkında verilen gaiplik kararı,
- Borçlunun adresinin saptanmaması nedeniyle icra takibat dosyasının kaldırıldığını gösteren icra memurluğu yazısı,
- Borçlunun ölümü ve mirasçılar adına sulh mahkemelerince verilmiş bulunan mirası ret kararı,
- Gerek doğuşu gerekse vazgeçilmesi bakımından belli ve inandırıcı sebepleri olmak şartıyla alacaktan vazgeçildiğini gösteren anlaşmalar,
- Finansal yeniden yapılandırma çerçeve anlaşmaları nedeniyle tahsilinden vazgeçilen alacaklara ilişkin belgeler,
- Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından verilen alacakların tahsiline imkan kalmadığını gösteren belgeler.

Görüldüğü üzere, mahalli idare şirketine ait bir alacağın değersiz alacak olarak kabul edilebilmesi için mutlak surette alacağın, tahsil olanaksızlığını gösteren bir yargı kararına veya resmi bir belgeye dayanması şarttır. Söz konusu alacağın tahsil edilmesi için her türlü hukuki gayretin sonuna kadar gösterilmesi ve bu alacağın ne bugün ne de gelecekte hiçbir şekilde tahsil imkânının kalmadığının objektif belgelerle ortaya konulması gerekmektedir. Ancak, bir alacağın uzun süre tahsil edilememiş olması, sadece bu gerekçe ile alacağın değersiz alacak olarak nitelendi-

⁵ Ersin Nazalı, Vazgeçilen ve Değersiz Alacaklar, Yaklaşım, Ocak 2009, S.193.

rilmesi için yeterli değildir.⁶ Ayrıca, tarafların kendi aralarında tanzim ettikleri ancak resmi şekilde düzenlenmemiş olan alacaktan vazgeçme anlaşmaları kanaat verici belge olarak kabul edilemezler.

İfade etmek gerekir ki, değersiz alacaklar konusunda özellik arz eden durumların başında aciz vesikası (belgesi) gelir. Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığınca verilen 01.03.2012 ta-rihli ve 68 sayılı özelge kapsamında; iflas kararı, iflase uğramış şahıstan alacaklı durumunda olan kişilerin bütün alacaklarını değersiz hale getirmemektedir. Öncelikle iflas açılır, alacaklılar iflas masasına başvurur, varsa müflisin mevcutları paraya çevrilir. Taksimat sonucunda alacaklıların alacaklarının tamamını alamamaları durumunda icra müdürü ödenmeyen bu alacak tutarı için her bir alacaklıya “aciz belgesi” verir. Söz konusu belge, alacağını tamamen alamamış olan alacaklıya, ödenmeyen alacak miktarı için verilen bir belgedir. Bu belgenin verilmesi ile alacaklının alacağı son bulmaz, hatta alacaklının durumu kısmen kuvvetlendirilmiş olur. Bu nedenle bir alacağın aciz belgesine bağlanmış olması, alacağın gelecekte tahsil edilme imkânını ortadan kaldırmaz. Bu bağlamda, şüpheli alacak karşılığı ayrılan ancak takip sonucu aciz vesikası alınan alacaklar için mahalli idare şirketinin değersiz alacak ayırması mümkün değildir. Ayrıca, borçlunun iflas etmiş olması da tek başına değersiz alacak yazmak için yeterli olmaz.

Diğer taraftan, zamanaşımı hususu değersiz alacaklar yönünden değerlendirildiğinde; zamanaşımı bir borcu doğu-

ran, değiştiren, ortadan kaldıran bir olgu olmayıp, doğmuş ve var olan bir hakkın istenmesini ortadan kaldıran bir savunma aracıdır. Bu bakımdan zamanaşımı, borcu eksik borç haline getirmektedir. Bir başka deyişle, borç devam etmekte, ancak talep edilemeyen bir alacak haline gelmektedir. Bunun yanında, zamanaşımı belli hallerde kesilmekte ve süre kesilme tarihinden itibaren ilk baştan tekrar başlamaktadır. Dolayısıyla, bir alacağın zamanaşımına uğraması ancak alacaklının borçluyu ısrarla takip etmemesi halinde ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple, ısrarla takip edilmeyen alacakların zamanaşımına uğraması durumunda mahalli idare şirketlerinin bunları değersiz alacak olarak kaydetmesi mümkün değildir. Ayrıca, belirli miktarı aşmayan alacakların herhangi bir belge aranmaksızın değersiz alacak olarak kabul edilmesine imkan bulunmamaktadır.

3.4. Değersiz Alacağın Bu Hale Geldiği Hesap Döneminde Zarar Yazılması

Dönemsellik ilkesi gereğince, mahalli idare şirketine ait alacakların değersiz alacak olarak dikkate alınabilmesi ve zarar olarak kayıtlara intikal ettirebilmesi için bu alacakların değersiz olduğuna ilişkin kanat verici belgenin veya mahkeme kararının, ilgili olduğu yıl hesaplarına alınması şarttır. Nitekim VUK’un 322/2. maddesinde, değersiz alacakların bu mahiyete girdikleri tarihte, tasarruf değerini kayb ettikleri ve mukayyet değerleri zarara kaydedilmek suretiyle yok edileceği belirtilmiştir. İlgili olduğu yıllarda zarar yazılmayan mahalli idare şirketinin değersiz alacakları sonraki hesap dönemlerinde zarara intikal ettirilemez. Ancak zarar kaydedilen değersiz alacak tutarı,

⁶ Ali Haydar Yıldırım, Amortisman Uygulamaları, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara 2014, s.362.

daha sonraki yıllarda kısmen veya tamamen tahsil edilirse, mahalli idare şirketi tarafından kar olarak kayıtlara intikal ettirilir.⁷

3.5. Değersiz Alacağın Mukayyet Değeriyle Zarara Geçirilerek Yok Edilmesi

VUK'un 322/2. maddesinde değersiz alacakların, mukayyet kıymetleriyle zarara geçirilerek yok edileceği hükme bağlanmıştır. Mezkûr Kanununun 265. maddesinde mukayyet değer, bir iktisadi kıymetin muhasebe kayıtlarında gösterilen hesap değeri olarak tanımlanmıştır. Bu durumda, söz konusu alacakların ticari defterlerde kayıtlı olan değerleriyle zarar yazılması gerekmektedir. Zira değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybetmektedir.

4. DEĞERSİZ ALACAK KARŞILIGININ MUHASEBE KAYDI

Mahalli idare şirketlerine ait bir değersiz alacağın, tahsil edilebilme olanağı tamamen yok olmuşsa, oluşan zarara ilişkin muhasebe kaydı aşağıdaki şekilde yapılabilir:

-----/-----	
689-Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar	XXX
120-Alıcılar/121-Alacak Senetleri	XXX
-----/-----	
690- Dönem Karı veya Zararı	XXX
689-Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar	XXX

⁷ Neslihan İçten İçe, agm, S.286.

5. SONUÇ

Ticaret şirketleri gibi mahalli idare şirketleri de, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri kapsamında tahsiline imkan kalmayan değersiz alacaklarını gider kaydetmek suretiyle yok edebilirler. Anılan Kanunda değersiz alacakların zarar yazılabilmesi için bazı şartlar öngörülmüştür. Bu kapsamda, mahalli idare şirketine ait giderleştirmeye konu olan değersiz alacağın;

- Mahalli idare şirketinin iş ve işletmesiyle ilgili olması,
- Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve devam ettirilmesiyle ilgili olması,
- Tahsilinin yargısal bir karara veya kanaat verici bir belgeye göre imkânsız hale gelmiş olması,
- Değersiz alacağın bu hale geldiği hesap döneminde zarar yazılması,
- Değersiz alacağın, muhasebe kayıtlarında gösterilen hesap değeriyle zarara geçirilerek yok edilmesi

gerekir.

Mahalli idare şirketlerine ait değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve muhasebe kayıtlarında gösterilen hesap değerleriyle zarara geçirilerek (giderleştirilerek) yok edilirler.

Sonuç olarak, değersiz alacak uygulaması vergi mükellefi olan mahalli idare şirketleri için bir hakttır. Söz konusu haktan yararlanmak, mahalli idare şirketleri açısından ihtiyari olmakla birlikte, bu hakkın kullanımında mevzuatta öngörülen şartların hassasiyetle yerine getirilmesi önemlidir. Aksi takdirde mahalli idare şirketleri bu hakkı kullanmaktan

mahrum kalabilir.

KAYNAKÇA

- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu (10.01.1961 tarihli ve 10703-10705 sayılı R.G.).
- İçten İçe, Neslihan, Değersiz Alacak Uygulamasının Esasları, E-Yaklaşım, Ekim 2016, S.286.
- Nazalı, Ersin, Vazgeçilen ve Değersiz Alacaklar, Yaklaşım, Ocak 2009, S.193.
- Vergi Müfettişleri Derneği, Beyanname Düzenleme Rehberi, Ankara 2016.
- Yıldırım, Ali Haydar, Amortisman Uygulamaları, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara 2014.

Salih ÇALAL*

* Ticaret Başmüfettişi

KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİNİN KURUMLAR VERGİSİ MUAFİYETİ VE KDV MÜKELLEFİYETİ

1. Giriş

Mahalli idare birlikleri Anayasa'nın 127 nci maddesi ile 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu gereğince İçişleri Bakanlığının teklifi ve Cumhurbaşkanı'nın izniyle kurulan, kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlardır. 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununda Mahalli İdare Birliği; "Birden fazla mahallî idarenin yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişisi" olarak tanımlanmıştır. Mahalli idareler (il özel idaresi, belediye ve köy), kendilerine verilmiş görevlerden birini ya da birkaçını yürütmek üzere, kendi aralarında (sadece köylerden, belediyelerden veya il özel idarelerinden oluşan) birlik kurabilecekleri gibi diğer mahalli idarelerle de ortaklaşa (belediye/köy, belediye/özel

idare, köy/özel idare, belediye/köy/özel idareden oluşan) birlik kurabilirler.

Mahalli idare birliklerinden olan köylere hizmet götürme birliklerinin kurumlar vergisi muafiyeti ve KDV mükellefiyetinin mevzuatta yer alan düzenlemeler kapsamında ele alınması ve incelenmesi hususu bu yazımızın konusu olmaktadır.

2. Köylere Hizmet Götürme Birliğinin Kurumlar Vergisi Muafiyeti ve KDV Mükellefiyeti

Mahallî idare birlikleri, tüzüklerinde birliğe devredilmesi öngörülen mahallî müşterek nitelikli hizmetlere ilişkin olarak üye mahallî idarelerin hak ve yetkilerine sahiptir. Bu anlamda ilçelerde, tarım ürünlerinin pazarlanması hariç olmak üzere, yol, su, kanalizasyon ve benzeri

altyapı tesisleri ile köylere ait diğer hizmetlerin yürütülmesine yardımcı olmak, bizzat yapmak, yaptırmak ve kırsal kalkınmayı sağlamak üzere, tüm köylerin iştiraki ile o ilçenin adını taşıyan, köylere hizmet götürme birliği kurulabilir.

Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları ile il özel idareleri; köye yönelik hizmetlere ilişkin yapım, bakım ve onarım işleri, bölünmüş yol, elektrifikasyon, köy yolu, içme suyu, sulama suyu ve kanalizasyon yatırımlarını, kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri köylere hizmet götürme birliklerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilirler. Aktarma işlemi merkezi idare kuruluşlarında ilgili bakanın, il özel idarelerinde valinin onayıyla yapılır ve bu ödenekler tahsis amacı dışında kullanılamaz. Bu takdirde iş, birliğin tabi olduğu usul ve esaslara göre sonuçlandırılır. Köylere hizmet götürme birlikleri de bütçe imkânları ölçüsünde bu yatırımlara kendi bütçelerinden ödenek aktarabilirler. Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları ile il özel idareleri tarafından aktarılacak ödeneklerle gerçekleştirilecek yatırımlar, birliğin hizmet ve görev alanı sınırlanmasına tabi olmaksızın yapılabilir.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde iktisadi kamu kuruluşları kurumlar vergisi mükellefiyeti kapsamına alınmış, aynı Kanunun 2 nci maddesinde de Devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup, faaliyetleri devamlı bulunan ve birinci ve ikinci fıkralar dışında kalan ticari, sınai ve zirai işletmelerin iktisadî kamu kuruluşları olduğu, bunların kazanç amacı gütmeme-

lerinin, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunmasının, tüzel kişiliklerinin olmamasının, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği belirtilmiştir.

Anılan Kanunun "Muafiyetler" başlıklı 4 üncü maddesinin (1) bendinde, il özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların oluşturdukları birlikler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından işletilen;

- 1) Kanal, boru ve benzeri yollarla dağıtım yapan su işletmeleri,
- 2) Belediye sınırları içinde faaliyette bulunan yolcu taşıma işletmeleri,
- 3) Kesim, taşıma ve muhafaza işleriyle sınırlı olmak üzere mezbahaların

Kurumlar vergisinden muaf olduğu hüküm altına alınmıştır.

Bu hükme göre, köyler ile bunların oluşturdukları birlikler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından belediye sınırları içerisinde gerçekleştirilen ve yukarıda sayılan hususlar kurumlar vergisinden muaf tutulmuştur. Ancak köyler ile bunların oluşturdukları birlikler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından yukarıda belirtilen faaliyetler belediye sınırları dışındaki yerlere de süreklilik arz edecek şekilde yapılması halinde muafiyet şartları ihlal edileceğinden iktisadi işletme olarak kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilecektir.

Ayrıca 1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin "4.10. İl özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların oluşturdukları birlikler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından işletilen işletmeler" başlıklı bölümünde,

"...Taşıma faaliyetlerinin belediye sınırlarını (büyükşehir belediyesi bulunan yerlerde büyükşehir belediye sınırlarını) aşacak şekilde yapılması halinde muafiyetten yararlanılması mümkün değildir. Taşıma faaliyetinin belediye sınırları içinde olup olmadığı, kalkış ve varış noktalarına bakılarak değerlendirilecek, bu noktalardan birinin belediye sınırları dışında yer alması halinde muafiyet hükmünden yararlanamayacaktır.

Örneğin, Kırıkkale Belediyesinin belediye sınırları içinde gerçekleştirdiği yolcu taşıma faaliyetleri muafiyet kapsamında iken, anılan belediyenin Kırıkkale-Ankara arasında gerçekleştireceği yolcu taşıma faaliyetleri muafiyet kapsamında değerlendirilemeyecek, bu faaliyet nedeniyle söz konusu yolcu taşıma işletmesi nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilecektir.

Taşıma faaliyetinin yük ve eşya taşınması şeklinde gerçekleşmesi halinde, belediye sınırlarının aşılmadığına bakılmaksızın söz konusu taşımacılık işletmesi kurumlar vergisi mükellefi olacaktır."

Açıklamalarına yer verilmiştir.

Bununla birlikte, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun 1/3-g maddesinde, genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetlerinin KDV'ye tabi olduğu; ticari, sınai, zirai faaliyet ile serbest meslek faaliyetinin

devamlılığı, kapsamı ve niteliğinin Gelir Vergisi Kanunu hükümlerine göre tayin ve tespit olunacağı hükme bağlanmıştır.

Buna göre, belediyeler ve köyler ile bunların oluşturdukları birlikler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından işletilen; kanal, boru ve benzeri yollarla dağıtım yapan su işletmeleri, belediye sınırları içinde faaliyette bulunan yolcu taşıma işletmeleri ve kesim, taşıma ve muhafaza işleriyle sınırlı olmak üzere mezbahaların faaliyetleri nedeniyle birliklere bağlı iktisadi işletme olduğundan, Kanunun 1/3-g maddesi uyarınca KDV'ye tabi olacaktır. Dolayısıyla bu faaliyetler nedeniyle birlikler bünyesinde oluşan iktisadi işletme adına KDV mükellefiyeti tesis edilmesi ve mükellefiyetle ilgili diğer ödevlerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uygulamasında mükelleflerin ödevleri (bildirim, defter tutma, belge düzeni gibi) Kanunun ikinci kitabında yer almakta olup, mezkûr Kanun uyarınca düzenlenmesi/kullanılması zorunlu olan vesikalar, Kanunun 229 ve müteakip maddelerinde düzenlenmiştir.

Ayrıca, mezkûr Kanunun "İspat edici kâğıtlar" başlıklı 227 nci maddesinde, "Bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, bu Kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir." hükmü yer almakta olup, söz konusu kayıtların ise, esas itibarıyla, aynı Kanunun 229 ve müteakip maddelerinde düzenlenen veya Bakanlığımıza verilen yetkiye dayanılarak düzenlenmesi uygun görülen belgelerle tevsik edilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda, mezkûr Kanunun;

- 229 uncu maddesinde, "Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır."

- 232 nci maddesinde, "Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler:

1. Birinci ve ikinci sınıf tüccarlara;
2. Serbest meslek erbabına;
3. Kazançları basit usulde tesbit olunan tüccarlara;
4. Defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilere;
5. Vergiden muaf esnafa. Sattıkları emtia veya yaptıkları işler için fatura vermek ve bunlar da fatura istemek ve almak mecburiyetindedirler.

Yukarıdakiler dışında kalanların, birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile kazancı basit usulde tesbit edilenlerden ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerden satın aldıkları emtia veya onlara yaptıkları iş bedelinin 50.000.000 lirayı (2023 yılı için 4.400 TL) geçmesi veya bedeli 50.000.000 liradan (2023 yılı için 4.400 TL) az olsa dahi istemeleri halinde emtiayı satanın veya işi yapanın fatura vermesi mecburidir."

- 233 üncü maddesinde, "Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerin fatura vermek mecburiyetinde olmadıkları satışları ve yaptıkları işlerin bedelleri aşağıdaki vesikalardan herhangi biri ile tevsik olunur.

1. Perakende satış fişleri;

2. Makineli kasaların kayıt ruloları;
3. Giriş ve yolcu taşıma biletleri. ..."

- 234 üncü maddesinde, "Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabı ve çiftçiler, bu Kanun kapsamındaki belgeleri düzenleme zorunluluğu bulunmayanlara yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları mallar (gerçek usulde vergilendirilmeyen çiftçilerden satın aldıkları mallar hariç) için işi yapana veya malı satana imza ettirecekleri gider pusulası düzenlerler. Vergiden muaf esnaf için düzenlenen gider pusulası, bu kişiler tarafından verilmiş fatura hükmündedir.

Gider pusulası, işin mahiyeti, emtia'nın cins ve nev'i ile miktar ve bedelini ve iş ücretini ve işi yaptıran ile yapanın veya emtiayı satın alan ile satanın adlarıyla soyadlarını (Tüzel kişilerde unvanlarını) ve adreslerini ve tarihi ihtiva eder ve iki nüsha olarak tanzim ve bir nüshası işi yapana veya malı satana tevdi olunur...

İkinci fıkrada belirtilen bilgileri ihtiva etmeleri kaydıyla;

...c) Bu Kanuna göre belge düzenleme zorunluluğu bulunmayan kamu kurum ve kuruluşlarının, tabi oldukları ilgili mevzuat dâhilinde, yaptıkları işler veya sattıkları mallar için düzenledikleri belgeler, gider pusulası yerine geçer..."

Hükümlerine yer verilmiştir.

Öte yandan;

- Vergi Usul Kanunu Uyarınca Vergi Mükellefleri Tarafından Kullanılan Belgelerin Basım ve Dağıtım Hakkında Yönetmeliğin (13/e) maddesinde, "e) Genel ve Katma Bütçeli İdarelere, İl Özel İdare-

lerine, Belediyeler ve Köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde tanımı yapılan teşebbüs, teşekkül, kuruluş, müessese, bağlı ortaklık, iştirak ve işletmeler kullanacakları belgeleri Vergi Usul Kanununun ilgili hükümlerinde belirtilen bilgileri taşıması kaydıyla anlaşmalı matbaalar dışındaki matbaalara da bastırabilirler.

Ancak, bu şekilde belge bastırılması halinde, belgenin üzerine 'Vergi Usul Kanunu Yönetmelik hükümlerine tabi değildir.' ibaresinin yazılması zorunludur.",

- 164 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin (III.) bölümünde, "Genel ve Katma Bütçeli İdarelere, İl Özel İdarelerine, Belediyeler ve Köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde tanımı yapılan Teşebbüs, Teşekkül, Kuruluş, Müessese, Bağlı Ortaklık, İştirak ve İşletmeler tasdik mecburiyetine tabi olmaksızın Vergi Usul Kanununun ilgili hükümlerine göre yukarıda sayılan belgeleri düzenleyeceklerdir.

Ancak bu kuruluşlar kullanacakları belgelerin üzerine 'Vergi Usul Kanunu Yönetmelik Hükümlerine Tabi Değildir' ibaresini kaşe ile basacaklar veya matbaa baskısı ile belirleyeceklerdir."

Açıklamalarına yer verilmiştir.

Söz konusu açıklamalardan anlaşılacağı üzere, mezkûr Yönetmeliğin (13/e)

maddesinde sayılan mükellefler tarafından Vergi Usul Kanunu kapsamında düzenlenmesi gereken belgelerin ilgili Yönetmelik hükümlerine göre anlaşmalı matbaalara bastırılma veya mezkûr Genel Tebliğ uyarınca notere tasdik ettirme şartı aranmamakta, ancak zorunlu asgari bilgileri taşıması gerekmektedir. Öte yandan, mezkûr Tebliğ ile Yönetmeliğin verdiği izin gereği bu tür belgeleri kullanan işletmelerden kurumlar vergisinden muaf olanların, kullanacakları belgelere "Kurumlar Vergisinden Muaftır" şerhi koymaları gerektiği 206 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde açıklanmıştır.

Dolayısıyla, Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin faaliyetlerine ilişkin olarak bünyelerinde iktisadi kamu kuruluşu (iktisadi işletme) oluşmaması durumunda, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belge düzenleme ve diğer ödevlerin yerine getirilmesi zorunluluğu bulunmamakta olup, bu durumda Birliklerin tabi oldukları ilgili mevzuat dâhilinde, yaptığı işler veya sattığı mallar için düzenlediği belgeler (213 sayılı Kanunun 234 üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen bilgileri ihtiva etmeleri kaydıyla), mükellefler tarafından 213 sayılı Kanun uygulamasında tevsik edici belge olarak kullanılabilir. Ancak, faaliyetlerine ilişkin olarak bünyelerinde iktisadi işletme oluşmasına bağlı olarak, kurumlar vergisi ve/veya KDV mükellefiyeti tesis edilmesi halinde, iktisadi işletme tarafından birinci sınıf tüccar kapsamında anılan Kanun hükümlerine göre belge düzenleme ve diğer yükümlülüklerin yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu durumda, Vergi Usul Kanunu gereğince düzenlenecek/kullanılacak belgelerin yukarıda yer

verilen düzenlemeler ve usuller dahilinde düzenlenmesi/kullanılması gerekmektedir.

Buna göre, söz konusu gerçekleştirilen faaliyetler nedeniyle birliklerin bünyesinde iktisadi kamu kuruluşu oluşması ve KDV mükellefiyeti tesisi nedeniyle, oluşan iktisadi işletme tarafından yukarıda yer verilen mevzuat dahilinde belge düzenleme yükümlülüğü bulunmaktadır.

3. Sonuç

Köylere hizmet götürme birlikleri, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 18 inci maddesinde, bir mahalli idare birliği olarak düzenlenmiştir. Anılan maddede, İlçelerde, "tarım ürünlerinin pazarlanması hariç olmak üzere, yol, su, kanalizasyon ve benzeri altyapı tesisleri ile köylere ait diğer hizmetlerin yürütülmesine yardımcı olmak, bizzat yapmak, yaptırmak ve kırsal kalkınmayı sağlamak üzere, tüm köylerin iştiraki ile o ilçenin adını taşıyan, köylere hizmet götürme birliği kurulabilir" ifadesi hüküm altına alınmıştır. Birlik başkanı merkez ilçelerde vali veya görevlendireceği vali yardımcısı, diğer ilçelerde kaymakamdır. Köylere hizmet götürme birliğinin meclisi, birlik başkanı başkanlığında, birliğe üye köylerin muhtarları ve o ilçeden seçilen il genel meclisi üyelerinden oluşur. Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları ile il özel idareleri; köye yönelik hizmetlere ilişkin yapım, bakım ve onarım işleri, bölünmüş yol, elektrifikasyon, köy yolu, içme suyu, sulama suyu ve kanalizasyon yatırımlarını, kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri köylere hizmet götürme birliklerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilirler.

5520 sayılı Kanunun "Muafiyetler"

başlıklı 4 üncü maddesinin (1) bendinde, il özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların oluşturdukları birlikler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından işlenen;

- 1) Kanal, boru ve benzeri yollarla dağıtım yapan su işletmeleri,
- 2) Belediye sınırları içinde faaliyette bulunan yolcu taşıma işletmeleri,
- 3) Kesim, taşıma ve muhafaza işleriyle sınırlı olmak üzere mezbahaların,

Kurumlar vergisinden muaf olduğu hüküm altına alınmıştır.

Bu hükmeye göre, köyler ile bunların oluşturdukları birlikler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından belediye sınırları içerisinde gerçekleştirilen ve yukarıda sayılan hususlar kurumlar vergisinden muaf tutulmuştur. Ancak köyler ile bunların oluşturdukları birlikler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından yukarıda belirtilen faaliyetler belediye sınırları dışındaki yerlere de süreklilik arz edecek şekilde yapılması halinde muafiyet şartları ihlal edileceğinden iktisadi işletme olarak kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilecektir.

Ayrıca köylere hizmet götürme birliklerinin faaliyetlerine ilişkin olarak bünyelerinde iktisadi kamu kuruluşu oluşmaması durumunda, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belge düzenleme ve diğer ödevlerin yerine getirilmesi zorunluluğu bulunmamakta olup, bu durumda birliklerin tabi oldukları ilgili mevzuat dâhilinde, yaptığı işler veya sattığı mallar için düzenlediği belgeler mükellefler tarafından 213 sayılı Kanun uygulamasında tevsik edici belge olarak kullanılabilir. maktadır.

Son olarak, belediyeler ve köyler ile bunların oluşturdukları birlikler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından işletilen; kanal, boru ve benzeri yollarla dağıtım yapan su işletmeleri, belediye sınırları içinde faaliyette bulunan yolcu taşıma işletmeleri ve kesim, taşıma ve muhafaza işleriyle sınırlı olmak üzere mezbahaların

faaliyetleri nedeniyle birliklere bağlı iktisadi işletme olduğundan, Kanununun 1/3-g maddesi uyarınca KDV'ye tabi olacaktır. Dolayısıyla bu faaliyetler nedeniyle birlikler bünyesinde oluşan iktisadi işletme adına KDV mükellefiyeti tesis edilmesi ve mükellefiyetle ilgili diğer ödevlerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

İDARİ REFORM ÇALIŞMALARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Recep BACI*

* Strateji ve Bütçe Uzmanı

GİRİŞ

Kamu hizmetleri kamu teşkilatları eliyle yürütülmektedir. Devlet tüzel kişiliği bünyesinde veya kamu tüzel kişiliği verilerek kurulan kamu teşkilatlarına, kuruluş amacına uygun olarak görev, isim ve statü verilmekte; verilen görev, isim ve bazen de statü güncel kamu ihtiyaçları ve yönetim bilimindeki gelişmeler çerçevesinde zaman zaman değiştirilmekte veya yeni görev, isim ve statü verilerek ek teşkilatlar kurulmaktadır.

Tanzimat döneminde, Fransa idari yapısından esinlenerek oluşturulan Osmanlı (merkez, taşra) idari yapısı, Cumhuriyet rejiminin kurulması birlikte, Cumhuriyet rejiminin gerekleri çerçevesinde yeniden düzenlenmiş; Cumhuriyetin kuruluşunda ve ilk yıllarında oluşan

kamu teşkilatı sorunları münferit kişi ve kurumlara yaptırılan çalışmalarla giderilmeye çalışılmış; yeniden yapılanma çalışmaları 1950'li yıllarında yabancı uzman veya uzman heyetlerine, 1960 sonrasında da Türk uzman heyetlerine yaptırılmıştır.

Türk uzman heyetlerine 1960 sonrası yapılan, idarede reform beklentili idari çalışmaları; “Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi” (MEHTAP), “İdari Reform Danışma Kurulu” çalışması, “Kamu Yönetimi Araştırma Projesi” (KAYA), “Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi” (MEHTAP) Tavsiyelerinin Uygulanma Durumunu Değerlendirme Araştırması ile (kısmen sonuçlanan) “Norm Kadro Çalışması” adlı çalışmalardır. Ayrıca, TBMM ye 29.12.2003 tarihinde sunulan, ama ka-

nunlaşma aşamasında kadük olan “Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı” da idari reform amaçlı bir çalışmadır.

1. İdari Reformun Gerekliği

Yönetim biliminin öteden beri belirttiği ve idarenin geçmişte yaptırdığı yeniden yapılanma çalışmalarında da görüldüğü üzere, hiçbir teşkilat mükemmel değildir. En iyi teşkilatlar bile bir süre sonra yeniden yapılanmaya ihtiyaç duyar. Kaldı ki, Devlet gibi yurdun en küçük yerleşim biriminden en büyük yerleşim birimine, hava, deniz ve kara hudutlarından yurtdışına, her çeşit ulusal ihtiyaç için, 7/24 hizmet sunan; sunduğu hizmetin niteliğini ve niceliğini, nüfusunu ve kamu istihdamını sürekli artıran, teknolojik yenilikleri satın alan devasa bir teşkilatın, uzun zaman yeniden yapılanma çalışması yapmadan, sağlıklı bir şekilde işlediğini düşünmek doğru olmaz. Bu nedenle yeniden yapılanma çalışması bir süreçtir; Devlet teşkilatının yapısında bir değişiklik olmasa bile, geçen zaman içinde ortaya çıkan ihtiyaçların karşılanabilmesi için zaman zaman yapılması gereken bir çalışmadır. Bu ihtiyaç, idari reform çalışmalarının hepsinde de vurgulanmıştır.

1.1 Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi Raporunun Önsözünde;

“Benzer araştırmaların hem diğer idari sahalarda yapılması, hem de muntazam fasıllarla gelecekte tekrarlanması lüzumunu belirtmek isteriz. Her alanda olduğu gibi, idare alanında da gelişme ve ilerlemenin ön şartı, ihtiyaçları ve çarelerini ilmi usullerle araştırıp kestirmektir. Şunu özel olarak ifade edelim ki her kuruluş gibi idare de ancak kendi yetkilerinin ve uzmanlarının bilgi, tecrübe, arayışları ile düzeliş gelişebilir. ...”

şeklinde;

1.2. Bu husus, geniş kapsamlı yeniden yapılanma çalışmasının ikincisi olan “İdarenin Yeniden Düzenlenmesi İlkeler ve Öneriler” isimli “İdari Reform Danışma Kurulu Raporu” nun Giriş bölümünde;

“İdari Reform, çok geniş ve belirsiz bir kapsama sahip bulunmakta; bu kavrama, birbirinden çok farklı anlamlar verebilmektedir.

Bu terim, çoğu zaman idarenin büyük sorunlarının ele alınarak düzeltilmesi anlamında; bazen idarenin yapısında esaslı yeniden düzenlemelerden, metotlardan yapılan ikincil nitelikte sayılabilecek değişikliklere kadar uzanan, tüm düzenleme ve gelişmeleri anlatmak için kullanılmaktadır. Aslında örgüt yapısında ya da metotlarda yapılan ikincil nitelikteki ve göze batmayan birçok düzeltmeler, etkinlik, ekonomi ve hizmet kalitesini yükseltme yönünden, tüm idareyi kapsayan büyük değişiklikler kadar önemli olabilir.

Kurulumuz, idari reformu, kamu kuruluşlarının amaçlarında, görevlerinde, görevlerinin bölünüşünde, örgüt yapısında, personel sisteminde, kaynaklarında ve bunların kullanılış biçiminde, metotlarında, mevzuatında, haberleşme ve halkla ilişkiler sisteminde mevcut aksaklıklar, bozuklukları ve eksiklikleri düzeltmek amacını güden, kısa ve uzun vadeli, geçici ve sürekli nitelikteki düzenlemelerin tümü biçiminde anlaşılmalıdır.”

ibareleri ile;

1.3. İdari Reform ihtiyacı, uygulanabilen son idari reform çalışması olan Kamu Yönetimi Araştırma Projesinin giriş kısmında, “Kamu Yönetiminde Yeniden Düzenleme Gereksinimi” başlığı altında;

“Kamu yönetim sisteminin toplumun gereksinimlerini karşılamada etkin bir

araç durumuna dönüştürülebilmesinin başlıca koşullarından birisi, sistemin, gelişen ve değişen koşullara ayak uydurmasını sağlayıcı yönde sürekli yenilenmesidir.

Yönetimde reorganizasyon, yeniden düzenleme, yeniden yapılanma ve idari reform gibi değişik, ancak birbirine çok yakın kavramlarla anlaşılan sürekli yenilenme yaklaşımı, öz olarak, daha hızlı, daha etkili ve daha verimli bir kamu yönetimi sisteminin kurulabilmesini amaçlamaktadır. Gerçekten de kamu yönetimini yeniden düzenleme gereksiniminin gerisinde yatan temel neden; varolan sistemin işleyişinde beliren sorunları saptayarak; sistemi, öngörülen amaçları daha etkin ve ussal yollarla gerçekleştirebilecek bir niteliğe kavuşturmak düşüncesine dayanmaktadır.

Yönetimde yeniden düzenlemeyi zorunlu kılan değişkenler sayıca pek çoktur. Ancak bunların en önemlilerinin başında hizmetlerin değişen ve gelişen koşullara uyumlu duruma getirilmesi gelmektedir. Bu uyarılığın sağlanması, hizmetlerin geliştirilmesine yol açarken; hizmet geliştirilmesi de yapısal anlamda, örgütsel büyüme ile kendisini göstermektedir. Örgütsel büyüme, kamu kesimi açısından yönetsel düzlemde, devletin görev ve sorumluluklarının artmasına olduğu kadar; sistemin daha karmaşık bir yapıya bürünmesine de neden olmaktadır. Bu yönüyle, kamu yönetiminde örgütsel büyümenin, örgütün varoluş amaçlarıyla ilişkisinin sağlanması ve birimler arasında gerekli görev, yetki ve sorumluluk paylaşımının buna göre gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Sistemin verimliliği açısından bu durum özel bir önem taşımaktadır.”

cümleleri ile;

1.4. Dar kapsamlı idari reform çalışması diyebileceğimiz “Norm Kadro Çalışması” nda da, çalışmanın amacı;

“Hükümetimizce belirlenen makro ekonomik hedeflere ulaşılabilmesi; kamu kaynaklarının daha verimli kullanılması ve rasyonel bir kamu istihdam politikasının izlenebilmesi ile mümkün bulunmaktadır. Bu nedenle ... kamu kurum ve kuruluşlarında memur, işçi ve sözleşmeli personele ilişkin Norm Kadro sayılarının tespit edilmesi gerekmektedir.

...”

ibareli tümcede;

1.5 İdari reform ihtiyacı, 2003 yılında yazılan “Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı” adlı çalışmanın gerekçesinde de, özetle;

“Esasen ülkemizde kamu yönetiminde yeniden yapılanma çabaları uzun bir geçmişe sahiptir.1930'lu yıllarda başlayan bu yöndeki çalışmalar, 1950'li yıllarda devam etmiş, 1960 sonrası "Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi" (MEHTAP) başta olmak üzere çeşitli çabalar ile sürdürülmüş,1988 yılında VI. Plan hazırlıkları kapsamında, ilk kez AB'ye uyumu ve vatandaş odaklı olmayı gündeme getiren Kamu Yönetimi Araştırması (KAYA) projesi ile belli bir olgunluğa ulaşmıştır. Çeşitli plan ve programlarda olduğu gibi 2001-2005 dönemini kapsayan VIII. Plan kapsamında da yönetimde yeniden yapılanma ihtiyacı dile getirilmiş ve bu amaçla özel ihtisas komisyonlarınca çalışmalar yapılmıştır.

Ancak, tüm bu çabalar çeşitli nedenlerle başarısız kalmış ve kamu yönetiminde arzu edilen kaliteye ulaşamamıştır.

Bu yeni anlayış içinde, 21. yüzyılda kamu yönetimi; Şeffaf olmak, Katılımcı olmak, Düşük maliyetle çalışmak, Etki-

li olmak, İnsan haklarına saygılı olmak, Belirsizliği ve ayrımcılığı azaltacak şekilde hukuka dayanmak ve Öngörülebilir olmak zorundadır.

Rekabete açık bir dünyada, halkın rızasına dayalı olmayan bir yönetim; insanlarını mutsuz kılmakta, nitelikli insan gücünü başka ülkelere kaçırabilmekte; buna karşılık, artan yabancı sermaye yatırımlarından faydalanamamakta ve sonuçta uluslararası rekabette ülkenin nispi konumunu kötüleştirmektedir.

Yapılan geniş kapsamlı kamuoyu araştırmalarının da gösterdiği gibi, vatandaşlarımız mevcut sosyo-ekonomik koşullardan ve yönetim kalitesinden derin bir memnuniyetsizlik içindedirler.

Sadece verimsiz hizmetten değil, hizmet alırken herkese eşit davranılması konusunda da toplumda yaygın bir şikayet hali oluşmuştur.

Kapalı bir ekonomik yapı içinde, yönetim hatalarının üstü örtülebilmektedir. Açık bir

ekonomide ise yönetim hatalarının bedeli çok ağır olmaktadır. Ağırlaşan ekonomik şartlar ve birbiri peşi sıra ortaya çıkan krizler daha derinlerde bir yönetim krizi yaşadığımızın en açık göstergesi olmuştur.

Yaşanan ekonomik krizler sosyal dengeleri de bozmuştur.

1991-2002 döneminde Türkiye ekonomisi istihdam üretememiş ve buna bağlı olarak işsizlik oranı artmıştır.

Kamu yönetiminde yaşanan sorunların ve krizlerin temelinde yatan en önemli nedenlerin başında ülkemizin çağın koşullarına ve halkımızın taleplerine yeterince cevap veremeyen yönetim anlayışı ve yapısı gelmektedir.

Yönetimin temel fonksiyonları ara-

sında denetim önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle özelleştirme ve yerinden yönetimin gündeme geldiği bir ortamda denetimin anlamı ve önemi daha da artmaktadır.

Ne var ki ülkemizde arzu edilen nitelikte bir denetim sistemi oluşturulamamıştır.

Uzun yıllardır tartışılan, zaman zaman bürokrasi ve siyasî otoriteler tarafından çeşitli şekillerde gündeme getirilen yeniden yapılanma ihtiyacı, artık ihtiyaç olmanın ötesine geçmiş ve bir gerekliliğe dönüşmüştür.

Yeniden yapılanma süreci mekanik bir şekilde sadece yasaların ve kurumsal yapıların değiştirilmesi anlamına gelmemektedir. En az bunlar kadar anlayışların, düşünüş ve davranış kalıplarının değişimini de içermektedir.

Yeniden yapılanmada; Daha katılımcı, Daha saydam ve İnsan hak ve özgürlüklerine saygılı, bir kamu yönetimi ile kamu hizmetlerinin; Adil, Etkili ve Verimli, Süratli, Kaliteli sunumu amaçlanmaktadır.

...

şeklinde, tanımlanmıştır.

2. Sonuçlanan İdari Reform Çalışmaları

1960 sonrası yapılan idari reform çalışmalarının üç adedi sonuçlanmış ve uygulamaya konulmuş, bir adedi kısmın sonuçlanarak uygulamaya konulmuş, kanun çalışması olan bir adedi de Türkiye Büyük Millet Meclisinde genel kurul gündemine alınmadan kadük olmuştur.

2.1. Bu çalışmaların ilki, 26 ncı Hükümetin 13.12.1962 tarihli ve 6/209 sayılı Kararı ile kurulan "Proje İdare Kurulu" tarafından yapılmıştır. Kurul "Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi" (MEHTAP) adlı, geniş kapsamlı çalışma

ile merkezi idari sisteminin sorunlarını tespit etmiş ve çözüm önerilerini Hükümete sunmuş; Kitap haline getirilen bu çalışmadan sonrasında mahalli idareler, KİT'ler gibi kamunun diğer teşkilat alanlarında da benzeri çalışmalar yapılmıştır.

2.1.1 MEHTAP çalışmasının sonuçlarının araştırıldığı, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsünün, iki araştırmacısının 1974 yılında yaptırdığı "Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi (MEHTAP) Tavsiyelerinin Uygulanma Durumunu Değerlendirme Araştırması" da yeniden yapılanma alanında yapılmış ve sonuç alınmış önemli çalışmadır

2.2 Bu alanda yapılan ikinci çalışma, 33 üncü Hükümetin 29.5.1971 tarihli ve 7/2749 sayılı Kararı ile kurulan "İdari Reform Danışma Kurulu" tarafından yapılmıştır. Kurul, geçmişte yapılan yeniden yapılanma çalışmalarından da faydalanarak; idarenin merkez ve taşra teşkilatında, personel yönetiminde, mali yönetimde, mahalli idareler ve kamu iktisadi teşebbüslerinde tespit ettiği sorunları ve çözüm önerilerini, kapsamlı bir Raporla Hükümete sunmuştur.

2.3. Yeniden yapılanma alanında yapılan üçüncü çalışma da Devlet Planlama Teşkilatının "Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı" kapsamında Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsüne, 1991 yılında yaptırdığı "Kamu Yönetimi Araştırma Projesi" (KAYA) adlı çalışmadır. Proje kapsamında Merkezi Yönetim Araştırma Grubu, oluşturduğu alt çalışma gurupları ile (Taşra ve Yurtdışı Kuruluşları Araştırma Grubu, Yerel Yönetimler Araştırma Grubu, Mali ve Ekonomik Kuruluşlar Araştırma Grubu, Personel Rejimi Araştırma Grubu, Avrupa Topluluklarına Yöneltilen Uyum Araştırma Grubu ve

Bürokratik İşlemlerin Basitleştirilmesi Araştırma Grubu) yapılan çalışmada, tespit ettikleri gereksiz işlemleri, yetersizlikleri ve çözüm önerilerini Devlet Planlama Teşkilatına sunmuştur

3. Sonuçlanamayan İdari Reform Çalışmaları

Başarı ile sonuçlanan son idari reform çalışmasının üzerinden, otuz yılı aşkın bir süre geçmiştir. Bu süreçte reform hedefli iki çalışma daha başlatılmış, ancak bu çalışmalardan beklenen sonuç alınmamıştır. Bunlardan ilki idari çalışma, diğer, de kanun çalışmasıdır.

3.1. İdari çalışma; Bu çalışma, VII Beş Yıllık Kalkınma Planı ve 1998 Yılı Programı çerçevesinde 55 inci Hükümet döneminde, 1998/16 sayılı Başbakanlık Genelgesi kapsamında başlatılan "Norm Kadro Çalışması" dır. Tüm İdareleri kapsayan bu çalışma; sadece mahalli idarelerde tamamlanmış, diğer idarelerden iki bakanlıkta (Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı) tamamlanabilmiş, diğer bakanlık ve idarelerde tamamlanamadan, çalışma 2007 yılında sonlandırılmıştır.

3.2 Kanun çalışması; Bu çalışma "Bakanlar Kurulunca 30.10.2003 tarihinde kararlaştırılan ve 29.12.2003 tarihinde TBMM ye sunulan "Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı" adlı çalışmadır. Kamu yönetiminde önemli değişiklikler içeren bu Tasarı; Anayasa, İçişleri, ve Plan ve Bütçe Komisyonlarında görüşülmüş Meclis Genel Kurulu gündemine alınmadan kadük olmuştur.

4. Mevcut idari yapının statüleri ve nitelikleri

Geçmişte yapılmış olan yeniden yapılanma çalışmalarında tespit edilen gerekçelere aşağıda yer alan tespitleri de eklemekte fayda vardır.

Günümüz idare yapısında Bakanlık, genel müdürlük gibi geleneksel statüler dışında oluşturulan bir çok idare statüsünün, kamu idarelerinin teşkilat birimlerinde çalışanlar da dahil olmak üzere kamuoyu nezdinde tanınırlığı yoktur. İdarinin bu günkü yapısında yer alan statülerden; Kurul, Kurum, Başkanlık, Ajans, Enstitü, Akademi, Genel Sekreterlik, Sandık, Merkez, Ofis gibi statülerle kurulan teşkilatların neden bu statü ile kurulduğu sorusuna, sağlıklı bir cevap bulmak zordur.

Uluslararası sözleşme veya Anayasa gibi bağlayıcı bir düzenleme söz konusu değilse, yeniden yapılandırılacak veya ilk defa kurulacak teşkilatlarda özellikle statü (genel müdürlük, başkanlık, kurum, kurul, ofis gibi) belirlenirken uygulama birliğini ve teşkilatın anlaşılabilirliğini sağlamak adına, statü adedinin sınırlı tutulması uygun olacaktır.

Bakanlık statüsü ile kurulan teşkilatlar Devletin en kapsamlı idari teşkilatlarıdır. Önceki dönemde Bakanlar Kuruluna ait olan kolektif yönetim ve koordinasyon, mevcut idari yapıda Cumhurbaşkanına ait ise de, icrai nitelikli kamusal hizmetler genel olarak bakanlıklar eliyle görülmektedir. Bakanlıkların ayrı tüzel kişilikleri yoktur, Devlet tüzel kişiliği altında yer alırlar. Bakanlıklar, (3289 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi uyarınca Gençlik ve Spor Bakanlığının gençlik ve spor il müdürlüğünün özel bütçeli, genel bütçenin dışında olma durumu hariç) genel olarak ortak teşkilat ve bütçe yapısına haizdirler. Bu itibarla, teşkilat sıfatlarının bilinirliği ve teşkilat yapılarının anlaşılabilirliği yönüyle örnek kamu teşkilatıdır. Bu örnek yapı, mümkün olduğunca bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerde de oluşturulmalıdır.

4.1 Kurul statüsü ile oluşturulan (Politika Kurul'ları, Devlet Denetleme Kurulu, Kişisel Verileri Kuruma Kurulu, Sermaye Piyasası Kurulu, Yükseköğretim Kurulu, Üniversitelerarası Kurul, Yükseköğretim Kalite Güvencesi Sistemi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu gibi) teşkilatların hepsinin bünyesinde kurul bulunduğu, bazılarında tüzel kişiliğin olmadığı; bazılarında tüzel kişilikle beraber idari mali özerkliğinde olduğu; bazılarının bağlı kurul, bazılarının ilişkili kurul olduğu; bazılarının da ise bağının, ilgisinin veya ilişkisinin bulunmadığı,

4.2 Kurum statüsü ile kurulan (Adli Tıp Kurumu, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu, Helal Akreditasyon Kurumu, Mesleki Yeterlilik Kurumu, Türk Patent ve Marka Kurumu, Sosyal Güvenlik Kurumu, Türkiye İlaç ve Tıbbî Cihaz Kurumu, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Türkiye İstatistik Kurumu, Türkiye İş Kurumu, Türk Akreditasyon Kurumu, Basın İlan Kurumu -Şirket-, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu, Atatürk, Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, -Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı, Türk Dil Kurumu Başkanlığı, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı-, Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Nükleer Düzenleme Kurumu, Rekabet Kurumu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu gibi) teşkilatların bünyesinde de (Türkiye İlaç ve Tıbbî Cihaz Kurumunu hariç) kurul bulunduğu, bazılarında tüzel kişiliğin olmadığı; bazılarında tüzel kişilikle

beraber idari mali özerkliğinde olduğu; bazılarının bağlı kurum, bazılarının ilişkili kurum, bazılarının da ilgili kurum olduğu,

4.3 Genel Müdürlük statüsündeki kurulan (Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Harita Genel Müdürlüğü, Karayolları Genel Müdürlüğü, Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü, KİT kapsamında olan Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü, Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü, Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü, Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü, Devlet Demir Yolları İşletmeleri Genel Müdürlüğü, Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü, Devlet Hava Meydanları Genel Müdürlüğü, Türkiye Raylı Sistem Araçları Sanayii Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü dahil) teşkilatların önemli bir kısmının tüzel kişiliğinin olduğu, bağlı kuruluşlar arasında yer alan Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğünün kendi bütçesinin olduğu ve 5018 sayılı Kanun kapsamında olmadığı, genel ve özel bütçe içinde olanların bağlı kuruluş, KİT kapsamında olanların ilişkili kuruluş olduğu, bazılarının bünyesinde kurul, meclis gibi yapılar bulunduğu,

4.4 Başkanlık statüsü ile verilen (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Av-

rupa Birliği Başkanlığı, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Göç İdaresi Başkanlığı, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Dairesi Başkanlığı, Spor Toto Teşkilat Başkanlığı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı, Tarım ve Kırsal Destekleme Kurumu, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, İklim Değişikliği Başkanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Milli İstihbarat Teşkilatı, Savunma Sanayi Başkanlığı, Devlet Arşivleri Başkanlığı, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, İletişim Başkanlığı, Güneydoğu Anadolu Projesi, Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıkları Başkanlıklar, Genel Kurmay Başkanlığı, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Dairesi Başkanlığı, Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı gibi) teşkilatların bir kısmının tüzel kişiliğinin bulunduğu, bir kısmının tüzel kişilik yanında idari ve mali özerliği haiz olduğu, bir kısmının bünyesinde kurul bulunduğu, bir kısmının süreli olarak kurulduğu,

bir kısmının genel bütçeli, bir kısmının özel bütçeli, bir kısmının da 5018 sayılı, 4734 sayılı, 832 sayılı Kanuna tabi olmadığı, bazılarının bağlı, bazılarının ilgili kuruluş olduğu ve hatta Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığının (Ulusal Ajans) hem bağlı hem de ilgili kuruluş olduğu,

4.5 Ajans statüsü ile (Kalkınma Ajansları, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı -Başkanlık-, Türkiye Çevre Ajansı, Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı, Türkiye Uzay Ajansı, Anadolu Ajansı-Şirket-) yapılandırılan teşkilatların, hepsinin de tüzel kişiliğe haiz olduğu, Türkiye Uzay Ajansının ayrıca idari ve mali özerk olduğu, hepsinin bünyesinde kurul bulunduğu, genel olarak ilgili kuruluş oldukları, kalkınma ajanlarının bağlı, ilgili veya ilişkili olmadığı, yeni bir yapı olan "koordine kuruluş" olduğu,

4.6 Enstitü statülü teşkilatların (Türkiye Su Enstitüsü ve Türk Standardları Enstitüsü) her ikisinin de tüzel kişiliğe haiz ve özel bütçeli olduğu ve ikisinin de bünyesinde kurul bulunduğu; Türkiye Su Enstitüsünün bağlı, Türk Standardları Enstitüsünün ise ilgili yapıda olduğu,

4.7 Akademi statülü teşkilatlardan Türkiye Bilimler Akademisi ve Türkiye Adalet Akademisinin tüzel kişiliğini haiz, bilimsel, idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli ve ilgili yapıda oldukları; Diyanet Akademisinin bağlı yapıda olduğu tüzel kişilik vb niteliğinin olmadığı,

4.8 Ofis statüsü verilen Dijital Dönüşüm Ofisi, Finans Ofisi, İnsan Kaynakları Ofisi ve Yatırım Ofisinin bağlı yapıda, özel bütçeli, kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve malî özerkliğe sahip teşkilatlar olduğu,

4.9 Fon statüsü verilenlerden Tasarruf

Mevduatı Sigorta Fonu; kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve malî özerkliğe sahip, ilgili yapıda iken, Türkiye Varlık Fonu bağlı yapıda ve kuruluş Kanununun 5 inci maddesi uyarınca, sadece anılan madde kapsamındaki tescil işlemleri ile sınırlı olmak üzere tüzel kişiliğe haiz addolunduğu,

görülmektedir.

5. İdari yapının statülerine, niteliklerine ve yeniden yapılanmaya yönelik öneriler; Yukarı yer verilen teşkilat statülerine bakıldığında, genel olarak, aynı statü içinde farklı niteliklere (tüzel kişiliğin olup olmaması, tüzel kişiliğin yanında idari ve/veya mali özerkliğin olup olmaması, bünyesinde kurulun bulunup bulunmaması, üst hiyerarşiyle olan irtibatı veya irtibatsızlığı, bazı kanunlardan istisna tutulup tutulmama gibi) haiz teşkilat oldukları; mevcut statülerinin vazgeçilemez olmadığı, dolayısıyla bu statülerin yeniden yapılanma kapsamında harmanlanarak daha sade ve daha anlaşılır kamu teşkilat statüsünün oluşturulup oluşturulamayacağı;

Hizmet geçişgenliğinin, yani "hizmette birlik" ilkesi olarak kabul edilen aynı işi aynı teşkilatın yapması ilkesinin korunup korunmadığı;

Kanunlarla oluşturulan Kefalet Sandığı, Hususi İdareler ve Belediyeler Kefalet Sandığı, Ereğli Kömür Havzası Amelebirliği Biriktirme ve Yardımlaşma Sandığı Yönetmeliği gibi statülü teşkilatlara günümüzde ihtiyaç olup olmadığı;

Mahalli idare statüsü ile kurulan belediye, il özel idaresi ve köy muhtarlıklarının; Üniversitelerin, Devlet sermayeli şirketlerin mevcut teşkilat yapılarının yeterli olup olmadığı;

Diğer taraftan, içinde bulunduğu

muz süreçte kamu hizmetinin etkinliği, öngörülebilirliği, şeffaflığı, ekonomikliği ve verimliliği gibi hususlarının deneyimli ve yetkin kişilerden oluşacak çalışma gurubunca incelenmesinde, bu çalışma gurubunun önereceği değişikliklerin uygulamaya konulmasında ve benzeri çalışmaların zaman zaman tekrarlanmasında fayda olduğu değerlendirilmektedir.

Kaynaklar:

1. Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi Yönetim Kurulu Raporu (MEHTAP), TODAİ yayınları (1963)
2. İdarenin Yeniden Düzenlenmesi İlkeler ve Öneriler (İdari Reform Danışma Kurulu Raporu) TODAİ yayınları (1972)
3. Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi (MEHTAP) Tavsiyelerinin Uygulanma Durumunu Değerlendirme Araştırması (N. Dinçer-T. Ersoy) TODAİ yayınları (1974)
4. Kamu Yönetimi Araştırması Genel Rapor (KAYA) TODAİ yayınları (1991)
5. 1998/16 sayılı Başbakanlık Genelgesi
6. Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı (TBMM Web sayfası)

SORU - CEVAP

SORU

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 16'ncı maddesi hükmüne göre;

"Çekilme, kamu işverenine başvurma tarihinden başlayarak otuz gün sonra geçerli olur. Çekilenin bu süre içinde başka bir sendikaya üye olması halinde yeni sendikaya üyeliği, bu sürenin bitim tarihinde kazanılır." denilmektedir.

1) 14 Nisan tarihinde istifa eden bir üyenin istifası hangi tarihte geçerlik kazanacaktır?

2) 15 Nisan tarihinde istifa eden bir üyenin istifası hangi tarihte geçerlik kazanacaktır?

3) Bu durumda bir üyenin istifası 30 gün sonra hukuken geçerlik kazanacağından, başka bir sendikadan istifa ederek 14 Nisan ve daha öncesinde başka sendikaya üye olan bir kamu görevlisinin 15 Mayıs aidat kesintisi eski sendikaya mı? yeni sendikaya mı? yapılacaktır.

4) Aynı şekilde Sendika üyesi iken 15 Nisan sonrasında (15 Nisan dâhil) istifa ederek bir başka sendikaya üye olan kamu görevlisinin diğer sendikaya üyeliği, kendisinden o sendika adına aidat kesintisi yapılmış olsa dahi 15 Mayıs tarihi itibarıyla yapılacak tespitte dikkate alınacak mıdır?

soru ve cevaplarında tereddüte düşülmüştür. Konu hakkındaki cevabınızı bekler, iyi çalışmalar dileriz.

Ömer ÖZYURT / Memur

Eyüpsultan Belediye Başkanlığı

İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü

CEVAP

Sayın Yetkili:

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 16'ncı maddesi hükmüne göre;

"Çekilme, kamu işverenine başvurma tarihinden başlayarak otuz gün sonra geçerli olur. Çekilenin bu süre içinde başka bir sendikaya üye olması halinde yeni sendikaya üyeliği, bu sürenin bitim tarihinde kazanılır." denilmektedir.

1) 14 Nisan tarihinde istifa eden bir üyenin istifası hangi tarihte geçerlik kazanacaktır?

CEVAP: Söz konusu tarih resmî tatil gününe geldiğinden dolayı yapılacak bir işlem bulunmamaktadır.

2) 15 Nisan tarihinde istifa eden bir üyenin istifası hangi tarihte geçerlik kazanacaktır?

CEVAP: Sözkonusu tarihte Kurum kayıtlarına giriş yapılması halinde 14 Mayıs'ta 30 günlük süre gerçekleşmiş olduğundan dolayı 15 Mayıs maaşından herhangi bir kesinti yapılmaması gerekmektedir.

3) Bu durumda bir üyenin istifası 30 gün sonra hukuken geçerlik kazanacağından, başka bir sendikadan istifa ederek 14 Nisan ve daha öncesinde başka sendikaya üye olan bir kamu görevlisinin 15 Mayıs aidat kesintisi eski sendikaya mı? yeni sendikaya mı? yapılacaktır.

CEVAP: 10, 11, 12, 13, 14 Nisan resmî tatile gelmekte olup, 10 Nisan'dan evvel Kurum kayıtlarına giriş yaparak sendika üyeliğinden çekilmesi halinde veya 15 Nisan'da Kurum kayıtlarına giriş yaparak sendika üyeliğinden çekilmesi halinde yeni sendika üyeliğinin kesilmesi hususunda herhangi bir engel bulunmamaktadır.

4) Aynı şekilde Sendika üyesi iken 15 Nisan sonrasında (15 Nisan dahil) istifa ederek bir başka sendikaya üye olan kamu görevlisinin diğer sendikaya üyeliği, kendisinden o sendika adına aidat kesintisi yapılmış olsa dahi 15 Mayıs tarihi itibarıyla yapılacak tespit dikkate alınacak mıdır?

CEVAP: 15 Nisan'da Kurum kayıtlarına giriş yaparak sendika üyeliğinden çekilmesi halinde 14 Mayıs tarihinde sendika üyeliği sonlanmış olduğundan dolayı 15 Mayıs maaşından herhangi bir kesinti yapılması mümkün olmamakla birlikte başka bir sendikaya üye olması halinde ise o sendikaya yapılarak kesinti yapılması hususunda herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Diğer taraftan 16 Nisan ve daha sonraki tarihlerde sendika üyeliğinden çekilmesi halinde ise 30 günlük süre 15 Mayıs ve daha sonraki tarihlere denk geleceğinden dolayı üyesi bulunduğu sendikadan bir defa daha kesinti yapılması gerektiği açıktır.

Soru ve cevaplarında tereddütte düşülmüştür. Konu hakkındaki cevaplarınızı bekler, iyi çalışmalar dileriz.

PRATİK BİLGİLER

DEVLET MEMURLARIYLA İLGİLİ MALİ HAKLAR

657 sayılı Kanun md.154; Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 5.1.2024 ve 2774790 sayılı Genelgesi	01.01.2024 30.06.2024 Dönemi
Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,760871
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20; 25 yıl ve fazlası için azami 500 gösterge	20
Taban Aylık Katsayısı (1.000 x Aylık Katsayı)	11,909083
Yan Ödeme Katsayısı (İş güclüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,241297
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	7.228,27 TL
399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı	41.644,40 TL
6.6.1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı	37.125,05 TL
Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 7.7.2023 tarihli ve 2298391 sayılı Hazine ve Maliye Bakanlığı Genelgesinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri artırılma oranı	% 49,25
Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri artırılma oranı	% 49,25
Çeşitli statülerde 2023 yılında sözleşmeli olarak çalıştırılanlardan 2024 yılında da görevlerine devam etmeleri ilgili kamu idarelerince uygun görülenerin, söz konusu Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendiyle yükseltilmiş bulunan mevcut brüt sözleşme ücretleri artırılma oranı	% 49,25

29.12.2020 tarihli ve 3342 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yürürlüğe konulan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Uygulanacak Ücretlerin Tespitine İlişkin Karara ekli listede gösterilen grupların 31.12.2023 tarih itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri artırılma oranı	% 49,25
Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin 31.12.2023 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %49,25 oranında artırılmıştır. (Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.)	% 49,25
8.2.2002 tarihli ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının, 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı	75.782,69 TL
3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları söz konusu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde artırılma oranı	% 49,25
01.01.2024 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı	35.058,58 TL
19.4.1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı 1.1.2024 tarihi itibarıyla	47.440,35 TL

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

657 s. K. md. 202, Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 5.1.2024 tarih ve 2774790 sayılı Genelgesi

Konusu		01.01.2024 30.06.2024 Dönemi
Aile Yardımı (2.273 x Maaş Katsayısı)		1.729,46 TL
Çocuk Yardımı	0-6 Yaş grubu çocuk için 500 x Aylık Katsayısı	380,44 TL
	0-7 Yaş grubu çocuk için 250 x Aylık Katsayısı	190,22 TL
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Aylık Katsayısı	7.228,28 TL
	Memurun Ölümü (8.000 +.1500) x Aylık Katsayısı x 2	14.456,55 TL

5510 SAYILI KANUN 4/c (MEMUR) KAPSAMINDA SİGORTALILARIN PRİM ORGANLARI

5510 sayılı Kanun md.81

Sigorta Kolları (1.10.2008 tarihinden itibaren)	Sigortalı Payı %	İşveren Payı %	Toplam Primi %
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası Primi	9	11	20
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları Primi (Fiili hizmet süresi zammı uygulanan işlerde)	9	12 - 14	21 - 23
Genel Sağlık Sigortası Primi	5	7,5	12,5
Prim Toplamı	14	20,5 - 23,5	34,5 - 37,5

SSK PRİM ORANLARI

506 s. Kanun md. 63,73,78; 5510 s. Kanun Geçici md.6

Sigorta Kolları (1.10.2008 tarihinden önce)	İşçi Payı %	İşveren Payı %	Toplam Primi %
İş kazası, Meslek Hastalıkları Sigorta Primi	-	1,5 - 7	1,5 - 7
Hastalık Sigortası Primi	5	6	11
Analık Sigortası Primi	-	1	1
Prim Toplamı	9	11	20
Prim Toplamı	14	19,5 - 25	33,5 -39

5510 SAYILI KANUN 4/a (İŞÇİ) KAPSAMINDA SİGORTALILARIN PRİM ORGANLARI

5510 sayılı Kanun md.81

Sigorta Kolları (1.9.2013 tarihinden itibaren)	İşçi Payı %	İşveren Payı %	Toplam Primi %
Kısa Vadeli Sigorta Kolları Primi	-	2	2
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası Primi	9	11	20
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları Primi (Fiili hizmet süresi zammı uygulanan işlerde)	9	12-14	21-23
Genel Sağlık Sigortası Primi	5	7.5	12,5
Prim Toplamı	14	20,5 - 23,5	34,5 - 37,5

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	ÖdemeDönemi	Aylık Katsayısı	Bütüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2024-30.06.2024	0,760871	54.995,76
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2024-30.06.2024	0,760871	62.604,47
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2024-30.06.2024	0,760871	77.821,89
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2024-30.06.2024	0,760871	89.234,95
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2024-30.06.2024	0,760871	104.452,37
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2024-30.06.2024	0,760871	119.669,79
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2024-30.06.2024	0,760871	146.300,28
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2024-30.06.2024	0,760871	176.735,12

* Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 77.821,89 TL'dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1]

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.01.2024-30.06.2024 Dönemi Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	611,06
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	695,61
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	864,69
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	991,50
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	1.160,58
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	1.329,66
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	1.625,56
2.000.001'den fazla olan beldelerde	1.963,72

* Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir,

[1]5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYE ENCÜMEN ÖDENEĞİ

(5393 sayılı Belediye Kanunu, md.36; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, md.16)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01.01.2024 30.06.2024 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	2.663,05
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	3.423,92
Nüfusu 50.001den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	4.565,23
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde 7.500	5.706,53
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	9.130,46

* Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI

Görevi	Dönemi 01.01.2024-30.06.2024
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.026 x 0,760871)	4.585,01 TL
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,760871)	1.693,70 TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMENİ BRÜT ÖDENEKLERİ

Görevi	Dönemi 01.01.2024-30.06.2024
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,760871)	10.652,19 TL
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,760871)	9.130,45 TL

* 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ

	01.01.2024 - 31.12.2024 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Brüt Asgari Ücret	20.002,50
SSK Primi (%14)	2.800,35
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	200,03
Kesintiler Toplamı	3.000,38
Net Asgari Ücret	17.002,12
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)
Brüt Asgari Ücret	20.002,50
SSK Primi (%20,5) (İşveren Payı)	4.100,5125
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	400,05
İşverene Toplam Maliyet	24.503,06
İşverene Toplam Maliyet (5 Puanlık İndirimle)	23.502,94

Not: 28/01/2004 tarih ve 5083 Sayılı Türkiye Cumhuriyetinin Para Birimi Hakkında Kanununun 2.maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Prime Esas Kazançların Alt ve Üst Sınırları ile Bazı İşlemlere Esas Tutarlar	
Günlük kazanç alt sınırı	666,75 TL
Aylık kazanç alt sınırı	20.002,50 TL
Günlük kazanç üst sınırı	5.000,63 TL
Aylık kazanç üst sınırı	150.018,90 TL

PRİM İSTİSNA TUTARLARI	
Yemek parası (günlük)	157,69 TL
Çocuk parası (aylık)	400,05 TL
Aile zammı/yardımları (aylık)	2.000,25 TL

İŞ GÖREMEZLİK ÖDENEĞİ (Günlük)	
Yatarak tedavilerde	333,38 TL
Ayakta tedavilerde	444,50 TL

<http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>

Asgari ücret tespit komisyon kararı 30.12.2023 tarihli ve 32415 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bir işçinin günlük normal çalışma karşılığı ücreti 666,75 TL'dir.

GELİR VERGİSİ TARİFESİ

Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:324)
(R.G. : 30.12.2023 tarihli ve 32415 sayılı (2.mük.))

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2024 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	ORAN
110.000 TL'ye kadar	15%
230.000 TL'nin 110.000 TL'si için 16.500 TL, fazlası	20%
580.000 TL'nin 230.000 TL'si için 40.500 TL, (ücret gelirlerinde 870.000 TL'nin 230.000 TL'si için 40.500 TL), fazlası	27%
3.000.000 TL'nin 580.000 TL'si için 135.000 TL (ücret gelirlerinde 3.000.000 TL'nin 870.000 TL'si için 213.300 TL), fazlası	35%
3.000.000 TL'den fazlasının 3.000.000 TL'si için 982.000 TL (ücret gelirlerinde 3.000.000 TL'den fazlasının 3.000.000 TL'si için 958.800 TL), fazlası	40%

BELEDİYE ENCÜMENLERİNİN 1608. S. KANUN KAPSAMINDAKİ İDARİ PARA CEZALARI

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi (5326 s.K.32.md.) hükmü kapsamında. ¹	<ul style="list-style-type: none"> Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, tüzük ve yönetmeliklerin verdiği görev ve yetki çerçevesinde aldıkları kararlara aykırı hareket edenlere, Belediye kanun, tüzük ve yönetmeliklerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara, 	2.052 TL
1608 sayılı Kanun'un 5728 sayılı Kanun'la değişik 2 nci maddesine göre;	Belediyelerin karar organları veya ilgili komisyonlar tarafından mevzuata uygun olarak belirlenen yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymayan kişi , belediye encümeni tarafından	en az 4.135 TL en fazla 83.709 TL

¹ Bu para cezası, 1608 sayılı Yasa çerçevesinde belediye encümeni tarafından verilecektir. Belediye zabıtası, emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit edecektir. Yapılan bu tespite göre, belediye encümeni, ilgiliye emre aykırılık kabahatinden dolayı para cezası uygulayacaktır.

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN 2024 YILI İDARİ PARA CEZALARI

Kanuni Dayanağı	Fil	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL)(herbirm2 için)
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, ayrıca 42.maddenin 5.fikrasına göre (köy yerleşik alanı içinde ruhsata tabi olan tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar)	I	A	44,875877
			B	74,793128
		II.	A	119,669005
			B	164,544882
		III	A	269,255261
			B	299,172512
		IV	A	344,048390
			B	373,965641
			C	463,717395
		V	A	568,427774
			B	688,096779
			C	777,848533
		D	942,393415	
42/2-b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan			Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20

42/2-c maddesindeki artırım sebepleri (42/2-a ve b bentlerinde belirtilen ceza miktarına uygulanır)		
42/2-c (42/2-a ve b bentlerinde yapılan yapı)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise	%30
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise	%40
	Uygulama imar planında veya parsellasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumî Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise	%60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise	%100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise	%20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise	%80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise	%50
	Ruhsatsız ise	%180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	%50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	%100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	%10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	%20
Cevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	%20	
42. maddenin 2. fıkrasındaki aykırılıklarda minimum ceza miktarı yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre hesaplanacak ceza miktarı	5.249,64TL'den Az olamaz	

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN 2024 YILI İDARİ PARA CEZALARI*

7226 s. Kanun ile eklenen bent	İdari Para Cezası (Emlak Vergi Değeri)	Aykırlığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metre kare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel (Sadece 42/2-a için uygulanır) 42/2-a uyarınca hesaplanan bedel, 7226 s. Kanun ile eklenen bent gereğince hesaplanan bedel ile toplanarak toplam imar para cezası miktarı tespit edilir.
---	---	---

Yasal Dayanak	Fiil	Ceza Miktarı (TL)	FİİLLERİN ÇEVRE ve SAĞLIK ŞARTLARINA AYKIRI OLMASI HALİNDE	Can ve Mal Emniyetini Tehdit Etmesi Halinde
42/3	18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müellifine veya gözetmenine, yapı müteahhidi, şantiye şefine ilgisine göre ayrı ayrı	29.917,26	59.834,50	89.751,75
42/4	Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği tespit olunan yapıları, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmamak veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmamak	149.586,25	Uygulanmaz	Uygulanmaz
42/5	(KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLMAYAN) 27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi	5.249,64	Uygulanmaz	Uygulanmaz

* Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, 5.249,64 TL'den az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2024 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kasti olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır (2559 s.K. m.7)

	KABAHAT	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
	Umuma Açık İstirahat ve Eğlence Yerleri		
m.6/1-a	İşyerlerinden süreli olarak faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-b	İşyerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-c,12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlıyerlerde18yaşındanküçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kiraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-d	İşyerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

* Bu maddede öngörülen idari para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idari para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdari para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI (2024 YILI)

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek	167.473	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	1.402	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Maddede öngörülen ilke ve yükümlülüklerle aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	2.345	Bu durumdaki her işçi için
7/2(f) bendi	99/2	7.maddenin 2.fıkrasının (f) bendine aykırı davranmak	9.381	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	1.402	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	1.402	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	1.402	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	5.506	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	20.901	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve Çalıştırılmayan her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den ya da iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	1.515	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
32	102/a	Ücret, pirim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	1.515	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	5,506	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	5,506	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	1.515	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	2.667	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	5.506	

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI (2024 YILI)

56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	2.667	Bu durumdaki her işçi için
57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	2.667	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi feshedilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	2.667	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	2.667	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	14.740	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	2.667	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	14.740	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	14.740	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yaşağına aykırı davranmak	14.740	
72	104	Yer ve su altında çalıştırma yaşağına uymamak	14.740	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	14.740	
74	104	Doğum öncesi-sonrası sürelerde kadın işçiye çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	14.740	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	14.740	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	14.740	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkra yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	133.981	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvuru işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	133.981	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	133.981	

'Not : 5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanununun 2. maddesine 21.04.2005 tarihli ve 5335 sayılı Kanununun 22.maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 TL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

**ÇEŞİTLİ KANUN VE CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE GÖRE
BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN PARASAL SINIRLARA
AİT CETVEL (2024 YILI) ***

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR-TL
5018 s. K/35	a)Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	8.600
	2-Diğer ilçelerde	4.400
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	99.000
	f)Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	455.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	45.000
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınır dışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	181.000
	i)5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin	
	Kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	6.160.000
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	2.480,000
40	4-Kamu Alacaklarının Silinmesi	
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	50.000
	b)Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	50
Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Sayısı: 4	1)Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesininin 409 uncu maddesinin birinci fıkrasınının (1) bendi gereğince kurum yararının bulunması halinde hak ve alacakların terkini	1.750
2942	Kamulaştırma Kanunu 3.md.2.fıkra	1.545.000

*2024 Yılı Bütçe Kanunu 31.12.2024 tarih ve 32416 sayılı (mük.) R.G.yayımlanmıştır.

DEĞERLİ KAĞITLAR (2024 YILI)
(R.G. T: 28.12.2023, S: 32413 (2.mük.)

Değerli Kağıdın Cinsi		Bedeli(TL)
	Noter kağıtları	
	a) Noter kağıdı	87,00
	b) Beyanname	87,00
	c) Protesto, vekaletname, re'sen senet	174,00
2	(Mülga:30.12.2004-5481/14. md.)	-
3	Pasaportlar	790,00
4	İkamet İzni (değişik:28/7/2016-6735/27 md.)	565,00
5	(Mülga : 30/12/2004 -5281/14. md)	-
6	(Değişik:14/1/2016 - 6661/3.md.)	-
	a) Kanuni bildirim süresi dışında doğum nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	130,00
	b) Değişirme nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	130,00
	c) Kayıp nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	260,00
7	Aile cüzdanları	705,00
8	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
9	Sürücü belgeleri	990,00
10	Sürücü çalışma belgeleri (Karneleri)	990,00
11	-(Mülga:2/1/2017-KHK-680/35 md.; Aynen kabul:1/2/2018-7072/34 md.)	
12	Motorlu araç tescil belgesi	885,00
13	İş makinesi tescil belgesi	740,00
14	Banka çekleri (Her bir çek yaprağı)	55,00
15	Mavi Kart (Ek: 9/5/2012-6304/9 md.)	130,00
16	Yabancı çalışma izni belgesi (Ek :28/7/2016-6735/27. md.)	565,00
17	Çalışma izni muafiyeti belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.)	565,00

AMORTİSMAN AYIRMADA ALT SINIR

TUTAR	UYGULAMADÖNEMİ	DAYANAĞI
6.900 TL	01.01.2024 - 31.12.2024	556 Sayılı VUK Genel Tebliği
4.400 TL	01.01.2023 - 31.12.2023	544 sayılı VUK Genel Tebliği
2.000 TL	01.01.2022 - 31.12.2022	530 sayılı VUK Genel Tebliği
1.500 TL	01.01.2021 - 31.12.2021	522 sayılı VUK Genel Tebliği
1.400 TL	01.01.2020 - 31.12.2020	513 sayılı VUK Genel Tebliği
1.200 TL	01.01.2019 - 31.12.2019	504 sayılı VUK Genel Tebliği
1.000 TL	01.01.2018 - 31.12.2018	492 sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01.01.2017 - 31.12.2017	476 sayılı VUK Genel Tebliği

KAMU KONUTLARININ 2024 YILI AYLIK KİRA BEDELLERİ

9.11.1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu kapsamındaki kamu konutları için aylık kira bedellerinin belirlendiği Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No:418) 31.12.2023 tarih ve 32416 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

1) Kira bedelleri	Yurt içinde bulunan konutlardan aylık her bir metrekare için;
a) Kerpiç, ahşap, bağdadi ve benzeri konutlarda	5,66 TL/m ²
b) Kalorifersiz konutlarda	8,85 TL/ m ²
c) Kaloriferli konutlarda	11,61 TL/ m ²
Kira bedeline yapılacak ilaveler	
3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metre kare için kaloriferli, kapıcıya da her ikisinin de kurum ve kuruluşlarca karşılandığı konutlardan ilave kira bedeli	1,36 TL/ m ²
(2) Elektrik ve su bedellerinin kurum ve kuruluşlarca yapılan gerçek giderler dikkate alınarak kullanıcılarından tahsil edilmesi esastır. Bununla birlikte, sayaçların ayrılmasının mümkün olmaması nedeniyle elektrik, su ya da her ikisinin hizmet binası veya fabrika tesislerinden karşılandığı konutlardan 3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için;	
a) Elektrik sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	2,58 TL/ m ²
b) Su sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	2,24 TL/ m ²
c) Elektrik ve su sayacının her ikisinin de ayrılmasının mümkün olmaması halinde	4,81 TL/ m ²
ç) Konutlarda kullanılan su, şehir şebekesi dışında kuyu, artezyen, kaynak suyu ve benzeri su kaynaklarından karşılanıyor olması halinde ilave kira bedeli alınır.	1,2 TL/ m ²
Yakıtı kurum ve kuruluşlar tarafından tedarik edilen konutlar	
2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu ile Kamu Konutları Yönetmeliği kapsamındaki kurum ve kuruluşların yurt içindeki kaloriferli konutlarından yakıtı kurum ve kuruluş tarafından tedarik edilenlerde oturanlardan ısı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmamış konutlarda, her bir metrekare için yakıt bedeli	4,64 TL/ m ²
(2) Isı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmış konutlarda; birinci fıkradaki yakıt bedelinin üç katını geçmemek kaydıyla, bağımsız bölümün tüketimi oranında hesaplanan yakıt bedeli konutta oturanlardan tahsil edilir. Ancak kurum ve kuruluşlar, yakıt maliyetlerini dikkate alarak gerekli gördükleri takdirde bu bedelin üzerinde yakıt bedeli tahsil edebilir.	
(3) Yakıtı kurum ve kuruluşlarca tedarik edilen konutlarda, ortak kullanım alanlarındaki aydınlatma, elektrik, su, gaz, otomat ve benzeri giderlerin zorunlu nedenlerle kurum ve kuruluşlarca karşılanıyor olması halinde, bu giderler karşılığında kira ve yakıt bedellerine ek olarak her bir metrekare başına	0,54 TL/ m ²
Kira bedellerinin hesaplanması 3 üncü maddede belirtilen kira birim bedellerine, 26.05.2005 tarihli ve 25826 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No:294)’nde belirtilen esaslar uygulanmak suretiyle aylık kira bedelleri hesaplanır.	

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No : 68)

2024 Yılı İçerisinde Uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların Tutarları

(R.G: 30.12.2023 - 32415)

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1.Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3.Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4.Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5.Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6.Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinesin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşımazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri	(Binde 0)
9.(Ek:6728/28.md.-Yürürlük:09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
10. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 1/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında düzenlenen:	
a) Taksitle satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Ön ödemeli konut satış sözleşmeleri	(Binde 0)
c) Devre tatil ve uzun süreli tatil hizmeti sözleşmeleri	(Binde 9,48)
ç) Paket tur sözleşmeleri	(Binde 9,48)
d) Abonelik sözleşmeleri	(Binde 9,48)
e) Mesafeli satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
11. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 7/6/2012 tarihli ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu kapsamında düzenlenen turist rehberliğine ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
12.(ek:6728/28.md.-Yürürlük:9/8/2016)14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Perakende elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
13.(Ek:6728/28.md.-Yürürlük:9/8/2016) 18/4/2001tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
b) Tüketicilere doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
14. Resmî şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri	(Binde 0)

* 488 sayılı Kanunun mükerrer 30 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan ve 68 seri No'lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile tespit edilen maktu vergiler, (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil), yeniden değerlendirme oranında artırılmış ve 1.1.2024 tarihinden itibaren uygulanacak miktarları Tebliğ ekindeki (1) sayılı tabloda gösterilmiştir.

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No: 68)

2024 Yılı İçerisinde Uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların Tutarları
(R.G.:30.12.2023 - 32415)

15. Resmi şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri kapsamında yapı müteahhitleri ile alt yükleniciler arasında düzenlenen inşaat taahhüt sözleşmeleri	(Binde 0)
16. Kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat işleri ne ilişkin danışmanlık hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
17. Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1. Tahkimnameler	(467,20 TL)
2. Sulhnameler	(467,20 TL)
3. Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri	(2.628,50 TL)
(Belli parayı ihtiva edenler dahil)	
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştay'dan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(467,20 TL)
2. (Ek : 6728/28 md. Yürürlük:(9/8/2016) İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları	(Binde 5,69)
III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1. Ticari ve mütedavil senetler:	
a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(160,30 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(94,60 TL)
ac) İyda senedi	(14,70 TL)
ad) Taşıma senedi	(3,40 TL)
b) Konşimentolar	(94,60 TL)
c) Deniz ödücü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 9,48)
2. Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(160,30 TL)
b) Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(360,10 TL)
bb) Gelir tabloları	(171,90 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(171,90 TL)
c) Barnameler	(14,70 TL)
d) Tasdikli manifesto nüshaları	(69,80 TL)
e) Ordinolar	(3,40 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(69,80 TL)

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No : 68)

2024 Yılı İçerisinde Uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların Tutarları
(R.G.:30.12.2023 - 32415)

IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1.Makbuzlar:	
a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (Ek:5766/10-ç md) (Yürürlük:6/6/2008) (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde7,59)
d) İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketler dengelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerde gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(3,40 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(467,20TL)
bb)Kurumlar vergisi beyannameleri	(624,10TL)
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(308,30TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(308,30TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(308,30TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(624,10TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(228,80TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildireleri	(228,80TL)
f) (Değişik:6728/28.Md.Yürürlük:9/8/2016) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(365,50TL)
3.Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(3,40TL)

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01.01.2024 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No: 556 (R.G: 30.12.2023 - 32415 (2.Mük.))

Madde	İlanın şekli	Gösterge
MADDE104-	1-İlanın vergi dairesinde yapılması	17.000
	3-İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	17.000-1.700,000
	-Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	1.70,000 ve üzeri
MADDE115-	Tahakkuktan vazgeçme	200
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	690.000
MADDE177	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1-Yıllık;	
	-Alış tutarı	1.400.000
	-Satış tutarı	2.000,000
	2-Yıllık gayrisafi iş hasılatı	690.000
	3-İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	1.400.000
MADDE 232	Fatura kullanma mecburiyeti	6.900
MADDE 252	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	20
MADDE 313	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallıklar	6.900
MADDE 323	Şüpheli alacak tutarları	14.000
MADDE 343	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	87
	- Diğer vergilerde	170
MADDE 352	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	<u>I inci derece usulsüzlükler</u>	
	1-Sermayeşirketleri	1.100
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	660
	3-İkinci sınıf tüccarlar	330
	4-Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	150
	5-Kazancı basit usulde tespit edilenler	87
	6-Gelir vergisinden muaf esnaf	40
	<u>II nci derece usulsüzlükler</u>	
	1-Sermaye şirketleri	580
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	330
	3- İkinci sınıf tüccarlar	150
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi Olanlar	87
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	40
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	23

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01.01.2024 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

MADDE353	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	
	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu ,serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş sayılması	3.400
	-Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	1.700,000
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması, aslı ile örneğinde farklı meblağlara yer verilmesi, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi, elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, hiç düzenlenmemiş sayılması	3.400
	- Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	170.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	1700,00
	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	1.700
	6-Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	40.000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanıma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	2.000
	8-Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	6.600
	-Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.300.000
	9-4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	8.700
	10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	6.600

MADDE355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	14
MÜKERRER MADDE355	Bilgi vermekten çekinenler ile 107A, mükerrer 242, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	86, 148, 149, 150, 256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	11.800
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	5.800
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	3.000
	Mükerrer 257. md.1 fik.8 bendi uyarınca, getirilen zorunluluklara uymayanlara (üst sınır)	2.800
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	6.900
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	3.400
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	1.800
Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	5.500,00	
MADDE 370	Kullanılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge tutarı	320.000

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ (R.G.:30.12.2023 -32415 (2.Mük.))

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ DIŞINDAKİ BELEDİYELERDE UYGULANACAK ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ TARİFESİ¹

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1.Derece	2.Derece	3.Derece	4.Derece	5.Derece
1.Grup	20.000	17.000	13.000	11.800	9.500
2.Grup	13.000	9.500	7.900	6.600	5.800
3.Grup	9.500	6.600	5.800	4.000	3.300
4.Grup	4.000	3.300	2.300	2.000	1.700
5.Grup	2.300	2.000	1.400	1.400	1.180
6.Grup	1.400	1.180	700	660	500
7.Grup	500	400	260	150	110

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNDE UYGULANACAK ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ TARİFESİ²

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1.Derece	2.Derece	3.Derece	4.Derece	5.Derece
1.Grup	25.000	21.250	16.250	14.750	11.875
2.Grup	16.250	11.875	9.875	8.250	7.250
3.Grup	11.875	8.250	7.250	5.000	4.125
4.Grup	5.000	4.125	2.875	2.500	2.125
5.Grup	2.875	2.500	1.750	1.750	1.475
6.Grup	1.750	1.475	875	825	625
7.Grup	625	500	325	287	212

İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI³ (Kalkınmada Öncelikli Yörelerdeki Belediyeler İle Nüfusu 5.000'den Az Olan Belediyelerde)

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1.Derece	2.Derece	3.Derece	4.Derece	5.Derece
1.Grup	10.000	8.500	6.500	5.900	4.750
2.Grup	6.500	4.750	3.950	3.300	2.900
3.Grup	4.750	3.300	2.900	2.000	1.650
4.Grup	2.000	1.650	1.150	1.000	850
5.Grup	1.150	1.000	700	700	590
6.Grup	700	590	350	330	250
7.Grup	250	200	130	115	85

1 2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesinin beşinci fıkrasına göre, büyükşehir belediyelerinde çevre temizlik vergisi, diğer belediyelerde uygulanan çevre temizlik vergisi tutarları %25 artırılarak hesaplanacaktır.

2 13/12/2005 tarihli ve 2005/9817sayılı Bakanlar Kurulu Kararının ekindeki Kararın 7 nci maddesine göre; konut, işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar için belirlenen tutarlar, büyükşehir belediye sınırları içinde bulunanlar hariç olmak üzere kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde %50 indirimli olarak uygulanacaktır. Kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde bulunan konutlara ait çevre temizlik vergisi su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına 55 kuruş olarak hesaplanacak; iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarları bu tarifeye göre hesaplanacaktır.

5326 SAYILI KABAHAHLAR KANUNU'NA GÖRE VERİLECEK PARA CEZALARI (2024 YILI)

Cezanın Türü ve Ceza Mercii	Yasal Dayanağı	Tutarı (TL)	
		EnAz	En Çok
Emre aykırı davranış (Belediye Zabıtası)	5326 s.K. md.32	2.052	2.052
Dilencilik (Belediye Zabıtası)	5326 s.K. md.33	977	977
Gürültü (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.36/1 (Kişiyeye)	977	977
	5326 s.K. md.36/2 (Tic. İşl. sahibine)	21.176	106.229
Rahatsız etme (Belediye Zabıtası)	5326 s.K. md.37 (Mal/hizmet satmak için rahatsız etme)	977	977
İşgal (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.38/1 (Cad. sokak, kaldırımları işgal)	977	977
	5326 s.K. md.38/2 (Cad. sokak, kaldırım inşaat malzeme yığma)	2.052	10.515
Tütün mamullerinin tüketilmesi (Bel. Bşk. yetki verdiği görevli)	5326 s. K. md.39; 4207 s. K. m.5/1;2/1	977	977
Tütün ürünleriyle ilgili izmarit, paket, ağızlık, kağıt vb. atıklar çevreye atılması (Bel. Zab.)	4207 s. K. m.5/1ve 3/12	578	578
Kimliği bildirmeme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.40 (Görevle bağlantılı olan kamu görevlilere kimliği ve adresle ilgili bilgi vermeme)	198	198
Çevreyi Kirletme (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.41/1 (Evsel, bireysel atıklarla çevreyi kirletme)	313	313
	5326 s. K. md.41/2 (Yem. pişirme servisi işlet. atıklarının toplanma ve depolanmasına özgü yerler dışına atılması)	10.515	106.229
	5326 s.K.md.41/3 (Belirlenen yerler dışında hayvan kesme veya atıklarını sokağa atma)	977	977
	5326 s. K.md.41/4 (İnşaat atık ve artıkları sokağa veya kamusal alana atma)	2.052	63.683
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıklarını belirlenen yerler dışına atma/şirketler)	2.052	106.229
	5326 s. K. md.41/5 (Kullanılmayacak ev eşyasını özel gün dışında sokağa bırakma)	977	977
	5326 s. K. md.41/6(Hurda motorlu taşıtları ve parçalarını sokağa bırakma)	5.227	5.227
Afiş Asma (Belediye Zabıtası)	5326 s. K.md.42 (İzinsiz afiş ve ilan asma)	2.052	63.683

(*) 5326 s. K.17/7 md. uyarınca; idari para cezasının hesabında bir TL'nin küsuru dikkate alınmaz.

İDARİ PARA CEZASI GEREKTİREN FİİLLERİN TEKRARI

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri ile ilgili olarak, 2559 sayılı Yasa'nın 6ncı maddesinin son fıkrasında; *"Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır."* hükmü yer almaktadır.

Söz konusu fıkra hükmüne göre;6 ncı maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, **en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanacaktır.**

Bu madde kapsamında akla şöyle bir soru gelebilir: *" Aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde" ibare- sinden bir takvim yılı mı yoksa ilk fiil ile son fiil arasındaki zaman mı esas alınacaktır?*

Dikkat edilirse, madde hükmünün son fıkrasında mali yıldan söz edilmemiştir. Bu itibarla; artırımı ceza uygulanmasında, bir yıllık sürenin tespiti için suçun ilk işlendiği tarihten itibaren bir yıllık zaman diliminin esas alınması, başka bir deyişle birinci fiil ile ikinci aynı fiilin, bir yıl içinde tekrarı halinde, idari para cezasının iki kat artırılarak uygulanması gerekmektedir.

Diğer idari cezaları gerektiren fiillerin tekrarı halinde, Belediye encümeni Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesine göre idari para cezasını verirken ihlal edilen kararın tarih ve sayısına kısaca konusu da yer vermelidir. Kabahatler Kanunu'nda tekerrür olmadığından tekerrür nedeniyle cezanın iki kat olarak alınması gibi bir encümen kararı alınmaz. Ayrıca encümen 32.maddeye göre tahakkuk eden para cezası miktarını az bulup artıramaz aynı şekilde indiremez.

Danıştay14.DaireE:2013/2967,K:2014/620

HükümverenDanıştayOndördüncüDairesince,2577sayılıİdariYargılamaUsulüKanunu'nun54. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine göre kararın düzeltilmesi istemi yerinde görüldüğünden, Danıştay Ondördüncü Dairesinin 29.11.2012 günlü, E:2011/11988, K:2012/8892 sayılı kararı kaldırılarak, işin esası yeniden incelendi.

.... *Dava konusu uyuşmazlıkta; davalı idarece yapılan 26.04.2010 ve 27.04.2010 tarihli bir ve ikinci tespitler üzerine para cezası uygulanmaksızın, 28.04.2010 ve 29.04.2010 tarihli üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine, verilen temel para cezasının iki katının alınarak tekerrür hükmünün uygulandığı görülmektedir.*

Bu durumda; tespit tutanakları ile belirlenen aykırılıklar nedeniyle para cezası verilmesinden sonra, aynı aykırı fiil ve hallerin yeniden tespiti halinde, bu miktar üzerinden tekerrür hükmü uygulanmak sure tiyle, ceza verilmesi gerekirken, davalı idarece yapılan ilk tespitler üzerine para cezası verilmeksizin dolayısıyla tekerrürün şartı olan daha önce ceza verilmiş olma şartı yerine getirilmeksizin, yapılan üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine verilen cezanın iki katının alınması suretiyle tesis edilen işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığından, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, İstanbul 1.İdare Mahkemesinin 31.12.2010 günlü; E:2010/1286, K:2010/2178 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine, 08.01.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

BELEDİYE PARA CEZASI NİTELİĞİNDE OLUP DA ,MAHKEMELERCE VERİLEN PARA CEZALARI

Ceza hükümleri içeren ve belediyeleri yakından ilgilendiren birçok yasa, tüzük ve yönetmelik bulunmakta olup, bu mevzuatlarla belediyelere birçok görev ve yetki verilmiştir. Ancak bu mevzuattaki cezaları karara bağlamak Adliye Mahkemelerinin yetkisi dahilinde bulunmaktadır.

Bu bölümde yer alan yasalar şunlardır:

- 30.7.1966 tarihli ve **775 sayılı Gecekondu Kanunu,**
- 21.7.1983 tarihli ve **2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu**
- 11.1.1989 tarihli ve **3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu.**

5393sayılı Belediye Kanunu'nun 38 inci maddesinin (c) bendine göre, *"Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde , davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek."* hükmü yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre, mahkemelerde belediye lehine dava açmak ve belediye aleyhine açılan davalarda belediyeyi savunmak, belediye başkanının görevidir. Belediye başkanları da, mahkemelerde davacı ve davalı olarak belediyeyi temsil etme görevini avukatlara devredebilirler.

2024 YILINA AİT EMLAK (BİNA, ARSA VE ARAZİ) VERGİ DEĞERLERİ VE HESAPLAMALARI

Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No : 84)
(R.G. : 30 Aralık 2023 - 32415 (2.Mük.))

2023 Yılı ve Önceki Yıllarda Mükellef Olanların 2024 Yılına Ait Emlak Vergi Değerlerinin Hesabı

Bu mükelleflerin bina, arsa ve arazilerinin 2024 yılı vergi değerleri, 2023 yılı vergi değerlerinin, bu yıla ait yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%58,46/2=$) $\%29,23$ (yirmi dokuz virgül yirmi üç) oranında artırılması suretiyle bulunacak tutarlar olacaktır.

2024 Yılı İtibarıyla Mükellef Olacakların Emlak Vergi Değerlerinin Tespiti

Mükellefiyeti 2024 yılında başlayanların, mükellefiyetleri ile ilgili bina, arsa ve arazi vergisi tarhiyatına esas alınacak vergi değerleri; takdir komisyonlarınca 2021 yılında takdir edilen asgari ölçüde arsa ve arazi metrekaresi birim değerleri; 24.11.2022 tarihli ve 32023 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:542) ile 2022 yılına 2022 yılına ait belirlenen yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%122,93 / 2=$) $\% 61,465$ (altmış bir virgül dört yüz altmış beş) nispetinde artırılması suretiyle bulunacak 2023 yılı değerinin, bu yıla ait yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%58,46/2=$) $\%29,23$ (yirmi dokuz virgül yirmi üç) nispetinde artırılması suretiyle dikkate alınacaktır.

1319 Sayılı Kanunun 42 nci Maddesinde Yer Alan Tutarın Tespiti

2024 yılında uygulanacak olan 1319 sayılı Kanunun 42 nci maddesinde yer alan tutar,2023 yılına ait tutarın 2023 yılı için belirlenen yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%58,46/2=$) $\%29,23$ (yirmi dokuz virgül yirmi üç) oranında artırılması suretiyle 12.880.000 Türk Lirası olarak tespit edilmiştir.

1319 Sayılı Kanunun 44 üncü Maddesinde Yer Alan Vergi Oranlarına Esas Mesken Nitelikli Taşınmaz Değerlerinin Alt ve Üst Sınırlarının Tespiti

12.880.000 TL ile 19.321.000 TL arasında olanlar (bu tutar dahil)	
12.880.000 TL'yi aşan kısmı için	(Binde 3)
25.763.000 TL'ye kadar olanlar (bu tutar dahil) 19.321.000 TL'si için	
19.323 TL, fazlası için	(Binde 6)
25.763.000 TL'den fazla olanlar 25.763.000 TL'si için 57.975 TL, fazlası için	(Binde10)

olarak tespit edilmiştir.

HİZMET ERBABINA YAPILAN ÜCRET ÖDEMELERİNİN GELİR VERGİSİNDEN İSTİSNALARI

2024 yılında uygulanacak vergi tutar ve oranlarına ilişkin tebliğler 28 Aralık 2023 tarih ve 32413 sayılı, 29 Aralık 2023 tarih ve 32414 sayılı ve 30.12.2023 tarihli 32415 sayılı (2.Mükerrer) Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Hizmet erbabına işverenlerce yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler (işverenlerce, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmayan kısmı istisna kapsamındadır.

Ödemenin bu tutarı aşması halinde aşan kısım ile bu amaçla sağlanan diğer menfaatler ücret olarak vergilendirilir.)

Hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlerde istisna uygulaması

Hizmet erbabına nakit ödeme yapılmaksızın yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlerde

a) İşverenlerce, hizmet erbabına işyerinde veya müştemilatında yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın,

b) İşverenlerce, hazır yemek hizmeti veren mükelleflerden satın alınan yemeğin, işyerinde veya müştemilatında hizmet erbabına verilmesi durumunda sağlanan menfaatler herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın,

c) İşverenlerce, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyip yemek hizmeti veren işletmelerde bu hizmetin sağlandığı durumlarda, bu işletmelere yapılan ödemelerin her bir çalışan için çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmayan kısmı,

ç) İşverenlerce, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmediği ve yemek hizmetinin, yemek kartı ve/veya yemek çeki hizmeti veren işletmelerin yemek kartlarına yükleme yapılmak veya yemek çeki satın alınmak suretiyle verildiği durumlarda, her bir çalışan için çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmayan kısmı,

gelir vergisinden istisna olup bu istisnaların uygulamasına yönelik açıklamalar 26/7/1995 tarihli ve 22355 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:186)’nde yapılmıştır.

İşverenlerce hizmet erbabına nakit olarak verilen yemek bedelinde istisna

7420 sayılı Kanunla,1/12/2024 tarihinden itibaren uygulanmak üzere,193 sayılı Kanunun 23üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinin parantez içi hükmünde yapılan değişikliklerle, işverenler tarafından hizmet erbabına işyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda, yemek bedelinin nakit olarak verilmesi suretiyle sağlanan menfaatler de istisna kapsamına alınmıştır.

(2) Hizmet erbabına nakit olarak ödenen yemek bedelinin gelir vergisinden istisna edilebilmesi için;

a) İşverenler tarafından iş yerinde veya müştemilatında yemek verilmemesi,

b) Günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmaması,

c) Fiilen çalışılan günlere ilişkin olması, gerekmektedir.

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
5846	23.01.2008 tarih ve 5728 s. K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	977 TL

7126 SAYILI SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	2.052TL

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 s. Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	1.613 TL

SİGORTALI ÇALIŞANLARDAN PRİME ESAS KAZANÇLARDAN İSTİSNA TUTULACAK

(SGK/Sigorta Primleri Gn. Müd. 09.01.2024 tarihli ve 3 sayılı Prime Esas Kazançların Alt ve Üst Sınırları ile Bazı İşlemlere Esas Tutarlara İlişkin Genelgesi)

Yemek parası	5510 s. K. 4/a md.	157,69 TL
Çocuk zammı		400,05 TL
Aile zammı (yardımı)		2.000,25 TL
Emzirme ödeneği	5510 s. K. 4/a-b,16/a md.	857,00TL
Cenaze ödeneği	5510 s. K. 37. md.	3.385,00TL

5510 sayılı Kanunun 4/a bendine tabi sigortalılar için

GECİKME ZAMMI TABLOSU

Uygulama Tarihleri	Genel Tebliğ No / Madde No/ B.K.K. No	Oranı	Açıklama
01.09.1985-31.05.1988 Tarihleri arasında	370	%10	1.Ay
		%7	Takip eden 5 ay için aylık
		%5	Diğer aylar için aylık
01.06.1988-31.12.1988 Tarihleri arasında	372	%10	İlk 3 ay
		%8	Takip eden 3 ay için aylık
		%6	Diğer aylar için aylık
01.01.1989-31.12.1989 tarihleri arasında	375	%10	İlk 4 Ay için aylık
		%7	Diğer aylar için aylık
01.01.1990-29.12.1993 tarihleri arasında	378	%7	Tüm aylar için aylık
30.12.1993-07.03.1994 tarihleri arasında	381	%9	Tüm aylar için aylık
08.03.1994-30.08.1995 tarihleri arasında	383	%12	Tüm aylar için aylık
31.08.1995-31.01.1996 tarihleri arasında	389	%10	Tüm aylar için aylık
01.02.1996-08.07.1998 tarihleri arasında	391	%15	Tüm aylar için aylık
09.07.1998-19.01.2000 tarihleri arasında	403	%12	Tüm aylar için aylık
20.01.2000-01.12.2000 tarihleri arasında	408	%6	Her ay için
02.12.2000-28.03.2001 tarihleri arasında	411	%5	Her ay için
29.03.2001-30.01.2002 tarihleri arasında	415	%10	Her ay için
31.01.2002-11.11.2003 tarihleri arasında	422	%7	Her ay için
12.11.2003-01.01.2004 tarihleri arasında	429	%4	Her ay için
02.01.2004-01.03.2005 tarihleri arasında	5035 sayılı Kanunun 4.maddesi	%4	Her ay için
02.03.2005-20.04.2006 tarihleri arasında	434	%4	Her ay için
21.04.2006 tarihinden itibaren	438	%2,5	Her ay için
19.11.2009 tarihinden itibaren	2009/15565 sayılı B.K.K.	%1,95	Her ay için
19.10.2010 tarihinden itibaren	2010/965 sayılı B.K.K.	%1,40	Her ay için
05.09.2018 tarihinden itibaren	62 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı	%2	Her ay için
01.07.2019 tarihinden itibaren	1266 sayılı C.K.	%2,5	Her ay için
02.10.2019 tarihinden itibaren	1592 sayılı C.K.	%2	Her ay için
30.12.2019 tarihinden itibaren	1947sayılı C.K.	%1,6	Her ay için
21.07.2022 tarihinden itibaren	5801sayılı C.K.	%2,5	Her ay için
14.11.2023 tarihinden itibaren	7782 sayılı C.K.	%3,5	Her ay için

H-CETVELİ

10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları*

YURTIÇİ HARCIRAHLAR	<u>GÜNDELİK</u> <u>MİKTARI (TL)</u>
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (md. 33)	
B. Memur ve Hizmetlilerden;	
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	465
b) Ek göstergesi 6400 (dahil)-8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	435
c) Ek göstergesi 3600 (dahil)-6400 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	420
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	405
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	400
<p>1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.</p> <p>* 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %60 artırımlı miktarı, (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %60 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin %50'si, müteakip 90 günü için ise müstahak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.</p>	
II-Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (md. 50)	
50 nci maddenin 1,2,3,4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel:	
a) Kadro derecesi 1 - 4 olanlar	82
b) Kadro derecesi 5 - 15 olanlar	77
<i>Bu tazminattan yararlananlardan;</i>	
<p>1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.</p> <p>2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.</p>	

* 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu, 1.1.2024 - 31.12.2024 tarihleri arasında uygulanacaktır.

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ

		Tutar
Saat Başlı Fazla Çalışma Ücreti	657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca	10,10 TL
	Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınmaktadır.	
	Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden	10,70 TL

Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödeneceği (K) işaretili cetvelde düzenlenmiş ve bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti de en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusuna göre yapılmaktadır.

	Belediye Nüfusu	Tutar
Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti	10.000'e kadar olanlar için	1.333 TL
	10.001'den 50.000'e kadar olanlar için	1.426 TL
	50.001'den 100.000'e kadar olanlar için	1.575 TL
	100.001'den 250.000'e kadar olanlar için	1.780 TL
	250.001'den1.000.000'e kadar olanlar için	2.125 TL
	1.000.001'den fazla olanlar için	2.470 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekiler için	2.470 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekiler için	3.280 TL

Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılamayacağı ve yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

- Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,
- Bir yılda toplamı 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,
- İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,
- Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödenmeye devam olunacağı, diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

- 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı (14.640), mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı (9.189) olarak geçerli olacaktır.
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları, 1.1.2024 - 31.12.2024 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026), (2.226) olarak uygulanır.
- 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan gösterge rakamları 1.1.2024-31.12.2024 tarihleri arasındaki dönemde (2.280) eklenmesi suretiyle uygulanır.

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2024 YILI

(R.G : 30.12.2023 - 32415 (2.Mük.)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	33.000 TL
--	-----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEKSURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2024 YILI) (RG: 30.12.2023 -32415 (2.Mük.)

İşyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedeline ilişkin istisna tutarı (Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendi)	170 TL
---	--------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2024 YILI)

(R.G.: 30.12.2023 - 32415 (2.Mük.)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2022 takvim yılında uygulanmak üzere	
- Büyükşehir belediye sınırları içinde	55.000 TL
- Diğer yerlerde	34.000 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(30.12.2023 tarih ve 32415 (2.mük.) sayılı Resmi Gazete)
193 sayılı Kanun'un 31. maddesinde yer alan Engellilik indirimi

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari %80'ini kaybedenler)	6.900
II. Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari %60'ını kaybedenler)	4.000
III. Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari %40'ını kaybedenler)	1.700

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2023	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No: 554) (25.11.2023 tarih ve 32380)	%58,46
2022	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No: 533) (27.11.2021 tarih ve 31672)	%122,93
2021	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:533) (27.11.2021 tarih ve 31672)	%36,20
2020	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:521) (28.11.2020 tarih ve 31318)	%9,11
2019	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (23.12.2019 tarih ve 30987)	%22,58
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31.12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)	%23,73

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, Taban Aylığı ve Kıdem Aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın yarısı üzerinden kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığındaki süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıldan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş günü
b)	5 Yıldan Fazla 15 Yıldan Az Olanlar	20 İş günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler ile 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz.

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık ücret
b) İş 6 aydan 1.5 yıla kadar sürmüş işçi için	4 Hafta	4 Haftalık ücret
c) İş 1.5 yıldan 3 yıla kadar sürmüş işçi için	6 Hafta	6 Haftalık ücret
d) İş 3 yıldan fazla sürmüş olan işçi için	8 Hafta	8 Haftalık ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİLİK ESENEĞİ (KURUMŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanunun 152. md. son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanunun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanunun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanunun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanunun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanunun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanunun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanunun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanunun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanunun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanunun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM Başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcırah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu md. 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-çigortalı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanunun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

İzin Süresi		
DMK 105. md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay (gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir).
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
DMK 108. md	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine yada yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 nci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; Bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1)Esas Aylık	Vekalet ettiği kadro derecesinin ilk kademe aylığının ek göstergesi dahil 2/3 oranındadır.
2)Kıdem Aylığı	Hiç verilmeyecek
3)Taban Aylığı	2/3 oranında verilecektir
4)Yan Ödeme	Tam verilir
5)Özel Hizmet Tazminatı	Tam verilir
6)Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam verilir
7)Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam verilir
8)Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam verilir
9)Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam verilir
10)Tedavi Giderleri	Tam verilir
11)Damga Vergisi	Vergiye tabi hak edişlerden kesilir
12)Emekli Keseneği	Taban aylığı dahil aldığı aylık üzerinden (2/3 tutarından) tam kesilir a) İşe başlamada kısıtlı aylıktan kesilemez b) İlk tam maaşından giriş aidatı kesilir c) İşten ayrılmalarda aylık kısıtlı hesaplansa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13)Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1-Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2-Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3-Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetiçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4-LojmanTazminatı	Verilmez
5-Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6-Emekli Keseneği	Kesilmez
7-Gelir Vergisi	Tabidir
8-Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1-Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3'ü verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2-Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3-Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddeti, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetiçi eğitime katılma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asil- de aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4-Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5-Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6-Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7-Gelir Vergisi	Tabidir
8-Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmemek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1-Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2-Kıdem Aylığı	Verilmez
3-Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657s.K.175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4-Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5-Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6-Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7-Gelir Vergisi	Tabidir
8-Damga Vergisi	Tabidir

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024
a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şeraitini, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafırhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım- gelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.	Belediye Encümeni	2.052 TL
b)1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatıyesı olmadan cenaze defnedenden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. Sağlık Zabıta Yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlere	Belediye Encümeni	2.052 TL
c)1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; izinsiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	2.052 TL
İdarî para cezasına itiraz: 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.		

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024YILI İÇİN UYGULA- NACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi	İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir	Belediye Encümeni	2.052,00TL

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde itiraz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir sürede verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir.

ÖDEMELERDE VERGİ BORCU SORGULAMA

3 Mart 2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere;	Limit-TL
- 4734sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kurumların, mal veya hizmet alımları ile yapım işleri nedeniyle yapacakları ödemeler,	5.000,00
- Kanun, kararname ve diğer mevzuatla nakdi olarak sağlanan Devlet yardımları, teşvikler ve destekler nedeniyle yapılacak ödemeler,	
17.02.2023 tarihli ve 32107 sayılı R.G. yayımlanan Tahsilat Tebliğine istinaden Deprem kapsamındaki ödemelerde 31.07.2023 tarihine kadar uygulanmayacaktır.	

ÖDEMELERDE SGK BORCU YOKTUR TALEP ETME BORÇ LİMİTLERİ 2024 YILI İÇİN

4a SSK kapsamında işçi çalıştırıyorsanız ödeme vadesi geçmiş sigorta prim borcunuz brüt asgari ücretin tavan tutarının 3 katına kadar kesinleşmiş borç olarak kabul edilmez ve bu tutarı geçmeyen borçlar SGK ihale borç yok yazısı için engel teşkil etmez. Tüzel kişiler ve işçi çalıştıranlarda ihaleye katılmak için SGK borcu üst sınırı	450.056,25TL
Alt yükleniciler ve alt yüklenici çalıştıran işverenler için ise brüt asgari ücretin tavan tutarının 6 katına kadar olan borçlar ihale borcu olmadığına dair yazı için engel teşkil etmemekte Bu kapsamda 2024 yılı için SGK borcu yoktur üst limiti	900.112,50TL
Eğer işveren aynı zamanda gerçek kişi ise ve tabiki vergi mükellefi ise brüt asgari ücretin 3 katına kadar olan ödeme vadesi geçmiş BAĞ-KUR prim borcu SGK borcu yok yazısı almak için engel teşkil etmez. Bunun için ihale SGK borç üst limiti	60.007,50TL
4734 Sayılı Kanun ile diğer Kanunlara tabi olan ihalelere katılmak için geçerlidir. Hakediş ödemelerinde bir sınır yoktur. Eğer son ödeme vadesi geçmiş borçlar varsa hakediş ödemeleri yapılmaz ya da yapılırsa bile hakediş ödemelerinden kesinti yapılır.	

YÜRÜRLÜK TARİHLERİNE GÖRE TECİL FAİZİ ORANLARI

Dönemler	FaizOranı (Yıllık)	YasalDüzenleme
25.01.2000-20.12.2000 tarihleri arasında	48%	409 SeriNo.lu Tahsilat Genel Tebliği
21.12.2000-30.03.2001 tarihleri arasında	36%	412 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
31.03.2001-01.02.2002 tarihleri arasında	72%	416 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
02.02.2002-11.11.2003 tarihleri arasında	60%	421 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
12.11.2003-03.03.2005 tarihleri arasında	36%	429 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
04.03.2005-27.04.2006 tarihleri arasında	30%	434 SeriNo.lu Tahsilat Genel Tebliği
28.04.2006-20.11.2009 tarihleri arasında	24%	438 SeriNo.lu Tahsilat Genel Tebliği
21.11.2009-20.10.2010 tarihleri arasında	19%	Seri:C SıraNo:1 Tahsilat Genel Tebliği
21.10.2010-05.09.2018 tarihleri arasında	12%	Seri:C SıraNo:2 Tahsilat Genel Tebliği
06.09.2018-24.10.2019 tarihleri arasında	22%	Seri:C SıraNo:3 Tahsilat Genel Tebliği
25.10.2019-29.12.2019 tarihleri arasında	19%	Seri:C SıraNo:4 Tahsilat Genel Tebliği
30.12.2019-20.07.2022 tarihleri arasında	15%	Seri:C SıraNo:5 Tahsilat Genel Tebliği
21.07.2022 tarihinden itibaren	24%	Seri:C SıraNo:6 Tahsilat Genel Tebliği
14.11.2023 tarihinden itibaren	36%	Seri:C SıraNo:7 Tahsilat Genel Tebliği

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER (2024 YILI)*

	TL
1.Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (md.17/2) 1	2.138.400
2.Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (md.17/3) 2	6.415.200
3.Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (md.45) 3	6.411.600
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000 TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.)	
4.Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (md. 51) 4	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	234.000
b-Diğer İlçelerde	115.920
5.Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira,Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Aynı Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (md.76) ⁵	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde	1.411.200
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İllerde	707.400
c) Diğer İllerde ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	513.000
ç) Diğer İlçelerde	383.400

Bu madde ile ilgili parasal sınırların her biri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi gözönüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md.3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2)numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51.Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi :Mahalli komisyonların yetkileri-Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri aynı hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

*2024 Yılı Bütçe Kanunu 31.12.2022 tarih ve 31706 (Mükerrer) R.G.'de yayımlanmıştır.

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2024 - 31.12.2024)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemetleri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 günlük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000'e kadar olan belediyeler	17.200 TL
	10.000'den fazla olan belediyeler	34.400 TL

BELEDİYE MECLİS VE ENCÜMEN İÇİN UZLAŞMA LİMİTLERİ (01.01.2024-31.12.2024 tarihleri arası)

	Yasal Dayanak	
Belediye Encümeni	5393 sayılı Kanun md.34/f	106.290,55 TL 'den az olan tutarlar için
Belediye Meclisi	5393 sayılı Kanun md.18/h	106.290,55 TL 'den fazla olan tutarlar için

2024 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ (R.G.Tarihve Sayısı:12.8.2023 – 32277)

YAPININ MİMARLIK HİZMETLERİNE ESAS OLAN SINIFI	Yapının Birim Maliyeti (BM) TL m ²
I. SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	1.050,00
1. Kâgir veya betonarme ihata duvarı (3,00 m yüksekliğe kadar)	
2. Basit kümes ve basit tarım yapıları	
3. Yumuşak plastik örtülü seralar	
4. Mevcut yapılar arası bağlantı-geçiş yapıları	
5. Geçici kullanımı olan küçük yapılar	
6. Kalıcı kullanımı olan yardımcı yapılar	
7. Gölgelekler-çardaklar	
8. Üstü kapalı yanları açık dinlenme, oyun ve gösteri alanları	
9. Depo amaçlı kayadan oyma yapılar	
10. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	1.550,00
1. Cam veya sert plastik örtülü seralar	
2. Basit padok, büyük ve küçük baş hayvan ağılları	
3. Kâgir ve betonarme su depoları	
4. İşyeri depoları	
5. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
II. SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	2.600,00
1. Kuleler, ayaklı su depoları	
2. Palplanj ve ankrajlı perde ve istinat duvarları	
3. Kayıkhanes	
4. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	3.800,00
1. Şişirme (Pnömatik) yapılar	
2. Tek katlı ofisler, dükkân ve basit atölyeler	
3. Semt sahaları, küçük semt parkları, çocuk oyun alanları ve eklentileri	
4. Tarımsal endüstri yapıları (Tek katlı, prefabrik beton, betonarme veya çelik depo ve atölyeler, tesisat ağırlıklı ağıllar, fidan yetiştirme ve bekletme tesisleri)	
5. Yat bakım ve onarım atölyeleri, çekek yerleri	
6. Jeoloji, botanik ve tema parkları	
7. Mezbahalar	
8. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
C GRUBU YAPILAR	5.350,00
1. Hangar yapıları (küçük uçaklar, helikopterler, tarım uçakları park ve bakım onarım yeri)	
2. Sanayi yapıları (Tek katlı, bodrum ve asma katı da olabilen)	
3. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
III. SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	7.500,00
1. Okul ve mahalle spor tesisleri (Temel eğitim okullarının veya işletme ve tesislerin spor salonları, jimnastik salonları, semt salonları)	

2024 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ

(R.G. T: 12.8.2023, S: 32277)

2. Katlı garajlar	
3. Ticari amaçlı binalar (üç kata kadar üç kat dâhil - asansörsüz - 3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 34 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına göre asansör yeri bırakılacak)	
4. Alışveriş merkezleri (semt pazarları, küçük ve büyük hal binaları, marketler vb.)	
5. Basımevleri, matbaalar	
6. Soğuk hava depoları	
7. Konutlar (üç kata kadar-üç kat dâhil- asansörsüz- 3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 34 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına göre asansör yeri bırakılacak)	
8. Akaryakıt ve gaz istasyonları	
9. Kampingerler	
10. Semt postaneleri	
11. Küçük sanayi tesisleri (Donanımlı atölyeler, imalathane, dökümhane)	
12. Kreş ve gündüz bakımevleri, hobi ve oyun salonları	
13. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR.....	9.000,00
1. Entegre tarımsal endüstri yapıları, büyük çiftlik yapıları	
2. Gençlik merkezleri, halk evleri	
3. Lokanta, kafeterya ve yemekhaneler	
4. Temel eğitim okulları	
5. Küçük kitaplık ve benzeri kültür tesisleri	
6. Jandarma ve emniyet karakol binaları	
7. Sağlık ocakları, kamu sağlık dispanserleri	
8. Ticari amaçlı binalar (Yapı yüksekliği 21,50 m’ye kadar olan)	
9. 150 kişiye kadar cezaevleri	
10. Fuarlar	
11. Sergi salonları	
12. Konutlar (Yapı yüksekliği 21,50 m’den az yapılar)	
13. Marinalar	
14. Gece kulübü, diskotekler	
15. Misafirhaneler, pansiyonlar	
16. Bu gruptakilere benzer yapılar.	

IV. SINIFYAPILAR

A GRUBU YAPILAR.....	10.200,00
1. Özelliği olan büyük okul yapıları (Spor salonu, konferans salonu ve ek tesisleri olan eğitim yapıları)	
2. Poliklinikler	
3. Liman binaları	
4. İdari binalar (ilçe tipi hükümet konakları, vergi daireleri ve benzeri)	
5. İlçe belediyeleri	
6. 150 kişiyi geçen cezaevleri	
7. Kaplıcalar, şifaevleri ve benzeri termal tesisleri	
8. İbadethaneler (1500 kişiyeye kadar)	
9. Aquaparklar	
10. Entegre sanayi tesisleri	

2024 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ (R.G.Tarihve Sayısı:12.8.2023– 32277)

11. Müstakil spor köyleri (Yüzme havuzları, spor salonları ve statları bulunan)	
12. Yaşlılar huzurevi, kimsesiz çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları	
13. Büyük alışveriş merkezler	
14. Yüksekokullar ve eğitim enstitüleri	
15. Apartman tipi konutlar (Yapı yüksekliği 30,50 m'den az yapılar)	
16. Oteller (1 ve 2 yıldızlı)	
17. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBUYAPILAR.....	12.050,00
1. Araştırma binaları, laboratuvarlar ve sağlık merkezleri	
2. İl tipi belediyeler	
3. İl tipi idari kamu binaları	
4. Metro istasyonları	
5. Stadyum, spor salonları ve yüzme havuzları	
6. Büyük postaneler (merkez postaneleri)	
7. Otobüs terminaleri	
8. Eğlence amaçlı yapılar (çok amaçlı toplantı, eğlence ve düğün salonları)	
9. Banka binaları	
10. Normal radyo ve televizyon binaları	
11. Özelliği olan genel sığınaklar	
12. Müstakil veya ikiz konutlar (Bağımsız bölüm brüt alanı 151 m ² ~600 m ² villalar, teras evleri, dağ evleri, kaymakam evi ve benzeri)	
13. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
C GRUBU YAPILAR.....	12.450,00
1. Büyük kütüphaneler ve kültür yapıları	
2. Bakanlık binaları	
3. Yükseköğrenim yurtları	
4. Arşiv binaları	
5. Radyoaktif korumalı depolar	
6. Büyük Adliye Sarayları	
7. Otel (3 yıldızlı) ve moteller	
8. Rehabilitasyon ve tedavi merkezleri	
9. İl tipi hükümet konakları ve büyükşehir belediye binaları	
10. İş merkezleri (Yapı yüksekliği 21,50 m ile 30,50 m arası - 30,50 m dâhil yapılar)	
11. Konutlar (Yapı yüksekliği 30,50 m ile 51,50 m arası -51,50 m dâhil yapılar)	
12. Bu gruptakilere benzer yapılar.	

* Benzer yapılar, ilgili gruptaki yapılara kıyasen uygulayıcı kurum ve kuruluşlarca Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri Şartnamesinin ilgili hükümlerinden yararlanılarak belirlenecektir.

Tebliğın revizyonu çalışmalarında sınıfı veya grubu değiştirilen veya tebliğden çıkarılan yapılar için, 2023/2 yılından önceki tebliğlere göre yapı sınıfı ve grubu belirlenmiş mimarlık ve mühendislik hizmetlerinde; belirlendiği yılın tebliğindeki yapı sınıfı ve grubu değiştirilmeksizin 2023/2 yılı tebliğinde karşılığı olan tutar esas alınmak suretiyle hesap yapılacaktır.

Tebliğdeki sınıf ve gruplar yapım aşamasında belirlenirken tereddüte düşülmesi halinde, o yapının yapı yaklaşık maliyeti; yapının projesine göre hazırlanacak metrajlara Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Birim Fiyatlarının uygulanması suretiyle hesaplanacaktır.

1.1.2024 TARİHİNDEN İTİBAREN, MÜTEAHHİTLİK KARNELERİ VE İŞ BİTİRME BELGELERİ İÇİN GEÇERLİ KATSAYILAR
(R.G.Tarihve Sayısı :12.8.2023 - 32277)

Yıllar	2023/2 yılında uygulanacak katsayılar	Yıllar	2023/2 yılında uygulanacak katsayılar	Yıllar	2023/2 yılında uygulanacak katsayılar
1953 ve öncesi	23.267.194,453	1982	272.451.614	2004	23.767
1954	20.987.142,698	1983	236.835,887	2005	121.288
1955	18.586.884,956	1984	189.476.266	2006	20.081
1956	15.227.591,163	1985	130.617.077	2007	117.912
1957	13.321.329,255	1986	94.603.027	2008	16.816
1958	12.185.318,432	1987	72.917.477	2009	15.360
1959-1966	10.351.054,523	1988	48.476.659	2010	14,982
1967	9.390.863,686	1989	29.409,083	2011	13,908
1968	8.620.273,095	1990	17.838.375	2012	14.152
1969	8.211.615,994	1991	11.446.444	2013	13,464
1970	7.663.684,088	1992	6.873,657	2014	12,323
1971	6.894.944,039	1993	4.146,425	2015	11.488
1972	5.843.480,732	1994	2.484.260	2016	10.688
1973	5.169.172,490	1995	1.129.194	2017	9.709
1974	3.836.584,440	1996	625,631	2018	8.432
1975	3.059.460,073	1997	321,367	2019	6.857
1976	2.609.546,021	1998	186,225	2020	5.830
1977	1.914.129,880	1999	120.197	2021	4,693
1978	1.368.773,888	2000	72.691	2022	2,833
1979	1.013.446,917	2001	59,381	2022/2	1,983
1980	473.400,497	2002	35.884	2022/3	1.823
1981	327.670,091	2003	27,548	2023	1.841
				2023/2	1.000

TÜRK TİCARET KANUNUNDAKİ KABAHATLERİN 2024 YILINDA UYGULANACAK CEZA TUTARLARI

	İdari Para Cezası Gerekli Kabahat	TTK'nın İlgili Maddesi	Kanunda Yer Alan İdari Para Cezası Tutarı(TL)	01.01.2024-31.12.2024 Tarihleri Arasında Uygulanacak Ceza Tutarı (TL)
1	Ticaret sicili müdürünce verilen süre içinde tescil isteminde bulunulmaması veya tescilden kaçınma sebeplerinin bildirilmemesi	33/2	1.000	12.288
2	Ticaret siciline tescil ve kayıt için gerçeğe aykırı beyanda bulunulması	38/1	2.000	24.607
3	Ticaret unvanına ilişkin Kanunda öngörülen esaslara aykırı davranılması**	51/2	2.000	24.607
4	Ticari defterlerin üçüncü kişi uzmanlara, makul bir süre içinde yapacakları incelemede işletmenin faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek şekilde tutulmaması	562/1-a	4.000	49.276
5	İşletme faaliyetlerinin oluşumu ve gelişmesinin ticari defterlerden izlenememesi	562/1-a	4.000	49.276
6	Tacirin, işletmesiyle ilgili olarak gönderilmiş bulunan her türlü belgenin kopyasını, yazılı, görsel veya elektronik ortamda saklamaması	562/1-b	4.000	49.276
7	Ticari defterlerin açılış ve/veya kapanış onaylarının Yapılmaması	562/1-c	4.000	49.276
8	Ticari defterlerin TTK'nın 65.maddesine uygun olarak tutulmaması <ul style="list-style-type: none">DeFTERLERİN TÜRKÇE TUTULMAMASIDeFTERLERDE, KISALTMALARIN, HARFLERİN, RAKAMLARIN VE SEMBOLLERİN KULLANILMASI HALİNDE BUNLARIN ANLAMLARININ AÇIKÇA BELİRTİLMEMESİDeFTERLERE YAZIMLARIN VE DİĞER GEREKLİ KAYITLARIN EKSİKSİZ DOĞRU, ZAMANINDA VE DÜZENLİ OLARAK YAPILMAMASIDeFTERLERE YAPILAN BİR KAYITIN, ÖNCEKİ İÇERİĞİ BELİRTİLEMİYECEK ŞEKİLDE ÇİZİLMESİ VE DEĞİŞTİRİLMESİDeFTERLERDE, KAYIT SIRASINDA MI YOKSA DAHA SONRA MI YAPILDIĞI ANLAŞILMAYAN DEĞİŞTİRMELERİN YAPILMASI	562/1-d	4.000	49.276

9	TTK'nın 66.maddesindeki usule aykırı olarak envanter çıkarılması	562/1-e	4.000	49.276
10	Saklanması zorunlu olan belgelerin, sadece görüntü veya başkaca bir veri taşıyıcısı aracılığıyla ibraz edilebildiği durumlarda bu belgelerin bastırılarak veya okunabilen kopyaları sunularak ibraz edilmemesi	562/1-f	4.000	49.276
11	Finansal tabloların, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan muhasebe standartlarına göre düzenlenmemesi	562/2	4.000	49.276
12	Anonim şirketlerde hamiline yazılı pay sahipleri ile sahip oldukları paya ilişkin bilgilerin Merkezi Kayıt Kuruluşuna bildirilmemesi	562/13-a	20.000	96.226
13	Anonim şirketlerde hamiline yazılı pay senetlerinin devrinin Merkezi Kayıt Kuruluşuna bildirilmemesi	562/13-b	5.000	24.055
<p>**Söz konusu kabahate ilişkin olarak TTK'nın 51/2. maddesinde, "39 ilâ 45 inci veya 48 inci maddeleri ihlal edenler, ikibin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır." hükmü yer almaktadır. Anılan hükümde, idari yaptırıma bağlanan fiiller ayrı ayrı sayılmamış, TTK'nın belli hükümlerine atf yapılmakla yetinilmiştir. Bu durumda, yollama yapılan maddelerde yer alan her fiile aykırı davranış idari yaptırıma bağlanmış olmaktadır.</p>				

**1.7.2023 TARİHİNDEN İTİBAREN, PROJE VE KONTROLLÜK
İŞLERİNDE UYGULANMAK YENİ ORANLAR
(R.G.Tarih ve Sayısı : 12.8.2023 - 32277)**

2001	1.	dönemi (1 Ocak - 14 Nisan) sözleşmeleri için	86.701
2001	2.	dönemi (15 Nisan -14 Mayıs) sözleşmeleri için	84,793
2001	3.	dönemi (15 Mayıs -14 Haziran) sözleşmeleri için	76.235
2001	4.	dönemi (15 Haziran - 30 Haziran) sözleşmeleri için	73.194
2001	5.	dönemi (1 Temmuz - 14 Eylül) sözleşmeleri için	70.190
2001	6.	dönemi (15 Eylül -14 Ekim) sözleşmeleri için	66.694
2001	7.	dönemi (15 Ekim -14 Kasım) sözleşmeleri için	63.357
2001	8.	dönemi (15 Kasım -14 Aralık) sözleşmeleri için	59.705
2001	9.	dönemi (15 Aralık - 31 Aralık) sözleşmeleri için	57,011
2002	1.	dönemi (1 Ocak -14 Ocak) sözleşmeleri için	52,234
2002	2.	dönemi (15 Ocak -14 Mayıs) sözleşmeleri için	42.396
2002	3.	dönemi (15 Mayıs -14 Temmuz) sözleşmeleri için	40.816
2002	4.	dönemi (15 Temmuz - 30 Eylül) sözleşmeleri için	38.440
2002	5.	dönemi (1 Ekim - 31 Aralık) sözleşmeleri için	37,321
2003	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	34.145
2003	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	33.658
2004	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	31.442
2004	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	30,307
2005	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	29.232
2005	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	27.326
2006	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	26.670
2006	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	25,560
2007	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	24,461
2007	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	23,670
2008	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	23.026
2008	2.	dönemi (1 Temmuz - 14 Ağustos) sözleşmeleri için	21.597
2008	3.	dönemi (15 Ağustos - 31 Aralık) sözleşmeleri için	20.482
2009	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	19,858
2009	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	18.894
2010	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	18,270
2010	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	17.614

2011	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	16,533
2011	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	15.864
2012	1.	dönemi (1 Ocak -14 Ocak) sözleşmeleri için	14,840
2012	12.	dönemi (15 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	9.841
2012	3.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	9.808
2013	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	9.176
2013	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	9,140
2014	1.	dönemi (1 Ocak - 31 Aralık) sözleşmeleri için	8.597
2015	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	8,337
2015	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	8.196
2016	1.	dönemi (1 Ocak • 30 Haziran) sözleşmeleri için	7,439
2016	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	7,384
2017	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6.877
2017	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	6.881
2018	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6.081
2018	2.	donemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5..997
2019	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	5.053
2019	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5.146
2020	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	4.513
2020	2.	ldönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	4,469
2021	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	3.979
2021	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	3.901
2022	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	2,753
2022	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	2,121
2023	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1.377
2023	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,000

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar) (RG. T: 09 Mart 2023 –S: 32127)

1. Kasa işlemleri:	TL
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı;	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	7.000
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	4.000
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge-askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkere bedeli, ikamet teskere harcı, vize harcı ve yolcu telefon harçlarının iadesinde 1.1.1’de belirtilen sınırlar geçerlidir. Teminat iadeleri ile sağlık turizm ve turist sağlığı kapsamında sunulan sağlık hizmetlerine ilişkin peşin alınan tutarların iadesi ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27. maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla vevnede bulundurulacak azami TL tutarı;	
1.2.1. Vergi dairelerinde,	9.500
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	70.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç),	40.000
2. Kaybedilen alımlar için ilân: İlgilileri tarafından kaybedilen alımlarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 528 inci maddesine göre ilân gerektirmeyen parasal sınır,	4.000
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	10.000
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı	35.000

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (SıraNo:80) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)
(R.G.: 09 Mart 2023 – 32127)

<p>2.Yetkili memurlarla ilgili işlemler: Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Satırılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı.</p>	15.000
<p>C-MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK</p>	
<p>1.Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin Limitler (vergi ve sair kesintiler düşülmeden önceki tutar)</p>	
<p>1.1.Yıllık yevmiye sayısı kırkbine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)</p>	17.000
<p>1.2.Yıllık yevmiye sayısı kırkbini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)</p>	23.500
<p>1.3.Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin, kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde</p>	84.000
<p>2. Yukarıdaki (1.1) ve (1.3) numaralı maddelerde belirtilen tutarlar; Maliye Bakanlığı Merkez Muhasebe Birimi, İstanbul İl Muhasebe Birimi ile Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı muhasebe birimlerinde 4, diğer merkez muhasebe birimleri, Ankara İl Muhasebe Birimi ile İzmir İl Muhasebe Biriminde 3 kat olarak uygulanır.</p>	
<p>4.Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler.</p>	
<p>Ç-MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ</p>	
<p>1.Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.</p>	250.000
<p>D-TAŞINIRMALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI</p>	
<p>1.Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limitler,</p>	
<p>1.1.Taşınırların kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında</p>	25.000
<p>1.2.Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde</p>	100.000
<p>2.Yukarıda belirtilen limitler; kuruluş merkezleri ile Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde 3 kat olarak uygulanır.</p>	

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar) (R.G. T: 09 Mart 2023, S: 32127)

ÖNÖDEME İŞLEMLERİ

A - HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	(TL)
1.Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için:	
1.1.İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen ilçelerde	3.820
1.2.Diğer ilçelerde	1.990
2.Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	44.000
3.Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	25.530
4.Bakanların katılacağı yurtdışı seyahatlerde kullanılmak üzere	74.000
5.Mahkeme harç ve giderleri	
5.1.İstanbul il merkezi için	300.000
5.2.Ankara ve İzmir İl Merkezlerinde	250.000
5.3.Diğer il ve ilçeler için	100.000
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	202.200
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	19.900
8.Yakalanan yasadışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	81.000
9.Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatı ve Cumhurbaşkanlığı	1.470.130
10.Yargılama Giderleri	50.000
11.Posta ve telgraf giderleri (Yüksek Mahkemeler için)	9.250
12.Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ait kadın konukevleri ve bağlı birimlerinden hizmet alan kadınların harçlıkları için	
12.1.Büyükşehir belediye sınırları içinde	20.100
12.2.Diğer il ve ilçelerde	12.060
B-ÖZEL BÜTÇE İDARELER AVANS SINIRLARI	
10.Diğer Özel Bütçeli İdarelerin mutemetleri için	3.820
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince;	TL
1.1.213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2.Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar) (R.G. T: 09 Mart 2023, S: 32127)

2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarında kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacakların dışından kalan;	
2.1.Zarûrî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	30.000
2.2.Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	30,00

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

1-6728 sayılı Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenleme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanamayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılacak ilgili bankalara iade edilecek tutar	2.973
---	-------

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 82)
(R.G. :22.7.2023 - 32256)

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yıllar itibarıyla uygulanması gereken kanuni faiz ve temerrüt faizi oranları:(Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.)	Yıllık Oran (%)
1. 1.7.2023 tarihinden itibaren:	
1.1.Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2.Temerrüt faiz oranı	
1.2.1.Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2.Ticari işlerde (24.6.2023 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	16,75
2. 1.1.2022 - 31.12.2022 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (21.01.2022 tarihli T.C. Merkez Bankası Tebliği ile)	15,75
3. 1.1.2021-31.12.2021 dönemi için	
3.1.Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2.Temerrüt faiz oranı	
3.2.1.Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2.Ticari işlerde (19.12.2020 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	16,75

2024 YILI EŞİK DEĞERLER VE İHALE İLAN SÜRELERİ (1.2.2023 - 31.01.2024)

İŞİN ADI	LİMİT	İHALE USULÜ	YAKLAŞIK MALİYET	İLAN SÜRESİ	İLAN YERİ
MALVE HİZMET ALIMI	Eşik Değer Üstü (19.029.344 TL Üstü)	Açık İhale	Genel Bütçede 19.029.344 TL ve üzeri	İhale tarihinden en az 40 gün önce md:13/A-1	K.İ.K.'de en az 1 defa
		Belli İstekliler		Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce md:13/A-2	
		Pazarlık		İhale tarihinden en az 25 gün önce md:13/A-3	
	Eşik Değere Kadar (19.029.344 TL'ye kadar)	Bütün Usuller	1.245.628 TL'ye kadar	İhale tarihinden en az 7 gün önce md:13/B-1	1 yerel gazete + internet haber sitesi
			1.245.628 - 2.491.384 TL arası	İhale tarihinden en az 14 gün önce	K.İ.K.ve 1 adet yerel gazete + 1 adet internet haber sitesi
			2.491.384 üzeri - 19.029.344 TL'ye kadar	İhale tarihinden en az 21 gün önce md:3/B-3	K.İ.K. ve 1 adet yerel gazete
YAPIM İŞİ	Eşik Değer Üstü (418.648.353 TL Üstü)	Açık İhaleler	418.648.353 TL ve üzeri	İhale tarihinden en az 40 gün önce md:13/A-1	K.İ.K.'de en az 1 defa
		Belli İstekliler		Son başvuru tarihinden az 14 gün önce md:13/A-2	
		Pazarlık		İhale tarihinden en az 25 gün önce md:13/A-3	
	Eşik Değere Kadar (418.648.353 TL'ye Kadar)	Bütün Usuller	2.491.384 TL'ye kadar	İhale tarihinden en az 7 gün önce md:13/B-1	1 yerel gazete + 1 internet haber sitesi
			2.491.384 TL - 20.762.692 TL arası	İhale tarihinden en az 14 gün önce md:13/B-2	K.İ.K.ve 1 adet yerel gazete + 1 adet internet haber sitesi
			20.762.692 TL - 418.648.353 TL arası	İhale tarihinden en az 21 gün önce md:13/B-3	K.İ.K. ve 1 adet yerel gazete+1 adet internet haber sitesi
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatracakları Bedel	6.573.254 TL'ye kadar	39.403	K.İ.K. Payı (md. 53/j-1) (%005)		4.152.385 TL
	6.573.254 TL'den	78.855	Mimar ve Müh. (Md. 62/h) (her yıl için)		2.304.5157 TL
	26.293.115 TL'ye kadar		Pazarlık/Mal-Hizmet 21/f		2.076.108 TL
	26.293.115 TL'den	118.286	DOĞRUDAN TEMİN 22/d - B.ŞEHİR		622.756 TL
	197.198.426 TL'ye kadar		Belediye Şirketleri Faaliyet Alanları İçindeki Alımlar (3/g)		95.508.971 TL
	197.198.426 TL ve üzeri		DOĞRUDAN TEMİN 22/d-DİĞER İLLER		207.453 TL

4374 s. K. (b/1 numaralı alt bendine ilan süresi 7 gün olan ihalelerde a)İhale ile işin yapılacağı yerin aynı olması durumunda bir gazete ve biri internet haber sitesinde olmak üzere toplam iki defa ilan yapılması, b) İhale ile işin yapılacağı yerin farklı olması durumunda ilanlardan birinin ihalenin yapılacağı yerde çıkan bir gazete veya internet haber sitesinde, diğerinin ise işin yapılacağı yerde çıkan bir gazete veya internet haber sitesinde yapılması ve en az bir gazete ve internet haber sitesinde ilan yapılmış olması kaydıyla toplam iki defa ilan yapılması, 4734 s. K. 13 md.1/(b), (2) ve (3) alt bendine göre (ilan süresi 14 ve 21 gün olan ihalelerde),ilanın işin yapılacağı yerde çıkan bir gazeteye ilave olarak bir internet haber sitesinde de, ihalenin yapılacağı yerde gazete çıkmaması veya internet haber sitesi yönetimi bulunmaması halinde ilanın Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayımlanması gerekecektir.